

Yeniden AKDENİZ

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ AKDENİZ AKADEMİSİ BÜLTENİ

TARİH TASARIM KÜLTÜR SANAT EKOLOJİ

•İyi Tasarım/Good Design İzmir_3 ve üTAS •Yerel Yönetimde İzmir Modeli Sempozyumu •İzmir Modeli Kitapları •Uluslararası Yerel Yönetimler, Demokrasi ve İzmir Sempozyumu •Akdeniz'in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Uluslararası Sempozyumu •İncirin Akdeniz'deki Yolculuğu-III •İzmir Müze, Koleksiyon ve Sergi Alanları Araştırması •İzmir ve Amsterdam Arasında Kültürel İşbirliği •İzmir Kültür Pla+formu Girişimi (İKPG) Marsilya ve Lübnan'dan gelen konuklarını ağırladı

İzmir Büyükşehir Belediyesi Adına İmtiyaz Sahibi
Aziz KOCAOĞLU

Sorumlu Müdür
Ayşegül SABUKTAY

Editör
Menekşe ERDİK

Yayın Koordinatörü
Ertekin AKPINAR

Grafik Tasarım ve Uygulama
Şerife ASLAN YAVAŞCA

Fotoğraflar
İzmir Akdeniz Akademisi Arşivi

Kapak Fotoğrafı
İzmir Büyükşehir Belediyesi Arşivi / Emirali KOKAL

Basım Yeri
Sistem Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Eti Mahallesi, Strazburg Caddesi 31/17, 06430 Sıhhiye, Ankara
Telefon/Phone +90 (312) 229 1881 Faks/Facsmile +90 (312) 229 6397
Sertifika/Certificate No: 13255

Sayı
6/15 Aralık 2018

ISSN
2536-4839

Baskı Adedi
6000 adet

Yönetim Yeri
İZMİR AKDENİZ AKADEMİSİ
Mehmet Ali Akman Mah. Mithatpaşa Cad. No: 1087, 35290, Konak,İZMİR
Tel: +90 (232) 293 46 13
Faks: +90 (232) 293 46 10
Sertifika No: 22595

info@izmeda.org
www.izmeda.org

© İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Yeniden Akdeniz Bülteni, yılda iki defa yayımlanan ulusal süreli yayındır. Bu bülten basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder. Bu bülten İzmir Akdeniz Akademisi tarafından yayına hazırlanmış olup, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ücretsiz kültür hizmetidir. İzmir Akdeniz Akademisi'nin bedelsiz yayınıdır. Bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilmeden tanıtım için yayımlanacak yazılar dışında, İzmirAkdeniz Akademisi'nin yazılı izni alınmadan çoğaltılamaz, satılamaz.

SUNUŞ

Akdeniz ve İzmir Gündemdeydi

2018 yılında önemli gündemlerle çok sayıda bilimsel toplantı gerçekleştirdik. Bunların en geniş kapsamlı olanı 'Uluslararası Yerel Yönetimler Demokrasi ve İzmir Sempozyumu'ydü. 1868 tarihli İzmir Belediye Nizamnamesi'nin yayımlanmasının üstünden geçen 150 yılı değerlendirmeye açan sempozyumu ya da bazı oturumlarını kaçırdıysanız, *Yeniden Akdeniz*'in sayfalarında sempozyumla ilgili haber, söyleşi ve değerlendirmeleri okuyup İzmir'in ve köklü belediye kurumunun gelişimine odaklanan sempozyumla ilgili eksikliği bir ölçü de de olsa tamamlayabilirsiniz. Uluslararası Yerel Yönetimler Demokrasi ve İzmir Sempozyumu, İzmir'de belediyeciliğin gelişmesini diğer Akdeniz kentleriyle birlikte ele almasıyla belediyecilik tarihine farklı bir bakış sunmasıyla da farklıydı.

İzmir Akdeniz Akademisi bu yıl, Akdeniz'i gündeme taşıyan bir başka uluslararası sempozyum daha gerçekleştirdi. İzmir Körfezi'nin sürdürülebilirliği konusunun Akdeniz'in sürdürülebilirliği konusuyla birlikte tartışmaya açan Akdeniz'in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Sempozyumu, uzun süren bir hazırlık süreci sonucunda İzmir'in vazgeçilmez özelliği olan İzmir Körfezi'ni farklı bir bakış açısıyla gündeme getirdi. İklim değişikliğinden, turizmin baskısına kadar Akdeniz'in kıyı kentlerindeki sorunlara ve sürdürülebilirlik konusuna odaklanan sempozyuma ilişkin Ayşe Filibeli'nin değerlendirmesini, *Yeniden Akdeniz*'in sayfalarında bulabilirsiniz.

Bu yıl Akdeniz'in tarımsal ürünlerinden incire odaklanan İncirin Akdeniz'deki Yolculuğu konferans dizisinin üçüncüsünde Akdeniz bağlamı, bu kez incir üretimi ve ticaretinin tarihiyle yeniden şehrin gündemine taşındı. İncir'in Akdeniz'deki ve İzmir'deki serüveni Elias Kolovos ve Erkan Serçe'nin konferansları bu başlıkta özetleniyor.

Avrupa ve Arap Ülkelerindeki Kültür Politikaları ve Kültürel Pratikleri Konuştuk

İzmir Kültür Pla+formu Girişimi'nin kültür iletişim toplantılarının konuşmacıları Akdeniz'in iki ucundan, Marsilya ve Beyrut'tan geldiler. İki konuşmacının kültür politikası konusunda paylaştıkları deneyim ve görüşlerinin derlemesi de *Yeniden Akdeniz*'in önemli başlıkları arasında. Bir başka etkileşim, İzmir'de kültür alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşları, kültür odaklı nitelikli öğrenim çerçevesinde bir araya getirmeyi amaçlayan kurumlar arası işbirliği ağı olan

kültürLab İzmir'in Amsterdam'daki deneyimlerini anlatmak ve İzmir'deki kültür ortamını tanımak üzere gelen ziyaretçileriydi.

İzmir Modeli Değerlendirildi

Bu yıl gerçekleştirdiğimiz üçüncü sempozyumsa, doğrudan İzmir'deki belediyecilik pratiğinden geliştirilmiş olan İzmir Modeli'ne odaklanmış olan, Yerel Yönetim'de İzmir Modeli Sempozyumu. Uzun zamandır hazırlanan 'İzmir Modeli', Yaşar Üniversitesi'nde gerçekleşen sempozyumla akademik çevrelerin ve İzmirli'lerin değerlendirmesine açıldı. Sempozyuma ve İzmir Modeli'ne ilişkin değerlendirmeleri iç sayfalarda bulabilirsiniz. İzmir Modeli kitaplarının değerlendirmesine bu sayıda da devam ediyoruz. Kitaplar hakkında genel bir değerlendirmeyi ve *İzmir Belediyeciliğinde 2004-2018 Döneminin Öyküsü* kitabı üzerine Yeliz Şanlı Atay'ın ayrıntılı değerlendirmesini *Yeniden Akdeniz*'in bu sayısında bulabilirsiniz.

İyi Tasarım İzmir ve üTAS'ın Üçüncü Yılı

Bu yıl İyi Tasarım İzmir ve üTAS'ın üçüncü yılı. Bir arada başlığıyla ağırlıklı olarak Kültürpark'ta gerçekleşen İyi Tasarım İzmir'i etkinliğin programının geliştirilmesinde önemli rolü olan program kurulu üyesi Emre Gönüllü-gür ve etkinliğin koordinatörü Özgür Demirci'den dinlemek isterseniz etkinliğin ayrıntılı haberiyle birlikte iç sayfalardaki söyleşiler sizi bekliyor.

İzmir'e İlişkin İki Farklı Araştırma: İzmir Müzeleri ve Biyoatlas İzmir

Akdeniz Akademisi, İzmir'in kültürel ortamını da biyolojik varlığını da araştırmak için küçük ama etkili adımlar atıyor. Akademi yayınları arasında yer alacak olan İzmir'in müze, müzecilik, sürekli sergi, koleksiyon ve koleksiyonculuk konusunun tarihsel arka planına bakarak, kentin bu konudaki gelişimini ve potansiyelinin değerlendirildiği, *İzmir Müzeleri-Sürekli Sergi ve Koleksiyonları* kitabı ve araştırmaya ilişkin ayrıntıları araştırmayı yönlendiren ve kitabın editörlüğünü üstlenen Ahmet Uhri anlatıyor.

İzmir'in botanik varlığını hedefleyen diğer araştırmaysa küçük bir ekip tarafından değil, tüm İzmirli'ler tarafından yapılmak üzere tasarlanıyor. 'Vatandaş bilimi' ifadesiyle tanımlanan bu yöntemin pilot niteliğindeki ilk eğitim ve araştırma çalışmasının haberi de *Yeniden Akdeniz*'de.

İzmir Akdeniz Akademisi

‘Uluslararası Yerel Yönetimler, Demokrasi ve İzmir Sempozyumu’

İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi, İzmir Belediyesi'nin 150. Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri kapsamında 15-17 Kasım 2018 tarihleri arasında "Uluslararası Yerel Yönetimler, Demokrasi ve İzmir" konulu sempozyum düzenledi. Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde düzenlenen sempozyum, 150 yıllık süreçte Akdeniz ekseninde İzmir'in ve İzmir'deki belediyeciliğin yaşadığı dönüşüme odaklandı. Yurtiçi ve yurtdışından gelen akademisyenlerin sunum yaptığı sempozyumda, 'kentsel planlama', 'yerel yönetim politikaları', 'yerel siyaset ve demokrasi' konuları konuşuldu.

İzmir'de belediyecilik hizmetlerinin başlamasının 150. yılı nedeniyle, İzmir Akdeniz Akademisi tarafından, "Uluslararası Yerel Yönetimler, Demokrasi ve İzmir" adıyla düzenlenen sempozyum, 150 yıllık süreçte Akdeniz ekseninde İzmir'in yaşadığı dönüşüme odaklanırken, yerel yönetim ve demokrasi ilişkisini de kentin gündemine taşıdı. Yerel yönetimler bağlamında, İzmir'i Akdeniz'deki Selanik ve Barselona gibi kentlerle birlikte değerlendirmek için de olanak sunan sempozyum, tarihsel perspektifte belediyeciliğin geçirdiği dönüşümü irdelerken, kentsel demokratik yaşam, birlikte yaşama kültürü, merkez-yerel ilişkileri bağlamında güncel konu ve sorunları da tartışmaya açtı.

İzmir'in Rolü

Sempozyumun açılış konuşmasını yapan İzmir Akdeniz Akademisi Bilim Kurulu Üyesi ve Tarih Koordinatörü Prof. Dr. Alp Yücel Kaya, modern belediye hizmetlerinin başlamasının 150. yılında, yerel yönetimleri, demokrasi ve İzmir'i tarihsel perspektifte tartışırken, Türkiye ve İzmir'deki iktisadi ve toplumsal dönüşümleri, aynı zamanda siyasi mücadeleler bağlamında ele aldıklarını söyleyerek sözlerine başladı: "Üç başlığımız var: 'Kentsel planlama', 'yerel yönetim politikaları ve hizmetleri', 'yerel siyaset ve demokrasi'. Tabii 150. yıl dediğimizde, 1868 yılından başlayan süreci kastediyoruz. 1868 yılını İzmir Belediyesi'nin kuruluş tarihi olarak alıyoruz. Ancak bunun daha öncesi de var. Burada Tanzimat'ı, dolayısıyla 1839 yılını önemli bir tarih olarak görebiliriz. Tanzimat'la birlikte, daha önceden idari, hukuki ve belediye hizmetlerinin bir arada olduğu kent yönetimleri artık ayrılmaya başladı. Tanzimat'ın getirdiği şey, yeni bir hukuk inşa etme çabasıdır.

Tanzimat'la ortaya çıkan reform sürecinde, İzmir ayrıksı bir yerde duruyor. İzmir, Doğu Akdeniz'in önemli bir ticaret limanı. Canlı bir ticaret olması ölçüsünde, imparatorluğun diğer bölgelerinde olmasa da, İzmir'de vergilendirme çabası ortaya çıkıyor. Bunun için İzmir'de farklı çıkar kesimlerini bir araya getirecek bir karma komisyon kuruluyor. O karma komisyon, vergi, imar ve sağlık hizmetlerine de el atıyor. Osmanlı'da modern belediyeciliğin başlaması bakımından ilk örnek olarak, İstanbul'daki Altıncı Daire-i Belediye örneği verilir. Bu bağlamda, İzmir'deki vergilendirme uygulamaları ve karma komisyon çalışmalarının Altıncı Daire-i Belediye'ye etki ettiği görülüyor. Birbirini besleyen bir süreç bu. İzmir'de başlıyor, İstanbul'a ilham veriyor. İstanbul'daki belediyenin nizamnamesi ve düzenlenmesinden esinlenerek, 1868 yılında da İzmir Belediye Nizamnamesi'nin ortaya çıktığını görüyoruz."

Merkezi ve Yerel İdareler Arasındaki Mücadele

İdari meclislerle, belediye meclislerinin ayrılmasının, vali-belediye reisi rekabetini başlatan bir sürece işaret ettiğini söyleyen Kaya, "Buna sermaye-emek mücadelesini de ekleyebiliriz" dedi: "Bu anlamda belediye hizmetlerine baktığımız zaman, su, havagazı ve elektrik gibi hizmetlerin 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'na kadar gelen süreçte, özel şirketler tarafından yürütüldüğünü görüyoruz. 1930'lı yıllardan sonra, Dünya'da olduğu gibi belediye hizmetleri kamusal bir karaktere bürünüyor. 980'li yıllarla birlikte artık o kamusallığın törpülenmeye başlaması söz konusu. İşte sempozyum boyunca, bu tarihsel perspektifi güncel meselelerle ele alıyoruz. Aynı

şekilde, 1970'lere damgasını vuran toplumcu belediyeciliği de konuşuyoruz."

Katılımcılık ve Yerel Demokrasi Alanında Çıtayı Yükseltmek

Sempozyumun açılışında konuşan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu da, "Çok özel, çok güzel bir kentte yaşıyoruz. Katılır mısınız bilmiyorum ama ben İzmir'i, İzmir yapan en önemli değerim limanı olduğunu düşünüyorum" diyerek sözlerine başladı: "Eğer çağdaşlığımız, aydınlığımız, gelişen demokrasi ve uzlaşma kültürümüz, yaşam kalitemiz, kentlilik bilincimiz, empati yeteneğimiz, hoşgörümüz ve toplum yapımızla diğer Anadolu kentlerinden daha farklı değerlere ulaşırsak, bunu Batı kültürüyle erken tanışmamıza, farklı dil, din ve ırka mensup insanları buluşturup kaynaştırmamıza borçluyuz. Yani limanımıza... Ne mutlu bize ki, tarihi boyunca önder olmuş bir kentte, İzmir'deyiz. İzmirli olarak geçmişimize olduğu kadar geleceğimize de sahip çıkıyor, çağdaşlığa ve Cumhuriyet değerlerine olan inancımızı her geçen gün daha güçlü bir şekilde hissettiriyor, katılımcılık ve yerel demokrasi gibi konularda çıtayı yukarı, daha yukarı taşıyoruz."

Bugün Türkiye'de herkes İzmir'de yaşamak istiyorsa, bu kentin yerel yönetimi olarak doğru yolda olduklarını düşündüklerini söyleyen Kocaoğlu, "Bir kenti geliştirmenin, o kenti iyi bilmek ve iyi analiz etmekle başladığının bilincindeyiz. İzmir'in 'var'larını ve 'yok'larını, geçmişini ve gelecek hedeflerini, hassasiyetlerini, insanlarını ve onların hayata bakışını, duygusunu, duruşunu, beklentilerini iyi biliyor ve yol haritamızı ona göre belirliyoruz" dedi. ■

Prof. Dr. İlhan Tekeli [İzmir Akdeniz Akademisi Kurucu Onursal Başkanı]

“Dünya uygarlık tarihi içinde ilk ve gerçek demokrasilerin Akdeniz/Ege’de gerçekleştirilmiş olduğu hatırlanırsa, yerel yönetim-demokrasi ve Akdeniz’in ilişkisini düşünmenin nasıl anlamlar yüklü olabileceğini kavrarız.”

İzmir Belediyeciliğinde 150. yıl, nasıl bir anlam ifade ediyor? Yerel yönetim ve demokrasi ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinizde, 150 yıllık tarih bize ne söylüyor?

Türkiye’nin belediyecilik tarihi bakımından, İzmir Belediyesi İstanbul’da kurulan belediyelerden sonra, taşrada kurulmuş ilk belediye-dir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, bu toplantıyı düzenleyerek hem uzun tarihine sahip çıkıyor, hem de yerel yönetimlerle yaşam kalitesi ve yerel yönetimlerin performansları arasındaki ilişkiyi, 150 yıllık bir öykü içinde kavranır hale getirmeye çalışıyor.

Yukarıdaki soruyla ilişkili olarak, İzmir Akdeniz Akademisi’nin bu sempozyumu düzenleme amacından da söz edilebilir...

Bu işlev, tam da İzmir Akdeniz Akademisi’nin kuruluş nedenine uygun düşüyor. Akademi, İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulurken, belediyenin rutin hizmetleri dışındaki hizmetlerinin üretilmesi için kurulmuştu. Bir düşünce kuruluşu ve demokratik bir platform olacak biçimde örgütlenmişti. İzmir belediyeciliğinin, 150 yıllık tarihini gözden geçirmek ve İzmirlilerin bu konudaki kolektif hafızasını canlandırmak için en uygun kurumdu. Nitekim bu görevini çok başarılı bir şekilde yerine getirmiş bulunuyor.

“Bir kentte yaşayanların tarih bilinci var diyebilmemiz için, o kentte yapılan uygulamalarda geçmiş-günümüz-gelecek sürekliliğinin kurulması gerekir.”

Sempozyumda; kentsel planlamadan yerel siyaset ve demokrasiye kadar, günümüzde de önemini yitirmeyen konular tartışılıyor. Bu gün- demleri tarihsel süreç içinde incelemek, günümüz kentlerine ne yönde bir ışık tutabilir?

Bir kentte yaşayanların tarih bilinci var diyebilmemiz için, o kentte yapılan uygulamalarda geçmiş-günümüz-gelecek sürekliliğinin kurulması gerekir. İzmir Tarih Projesi’ni uygulayan bir kent, tarih bilincine sahip demektir. Onun için de tarihi bir kutlama yaparken, güncel sorunlarını ele almaktadır. Eğer bu güncel sorunları ele almıyorsa, tarihle ilişkisi, nostaljik olmanın ötesine geçemiyor demektir.

İzmir’de belediyecilik hizmetlerinin başlamanın 150. yılı dediğimizde, hangi bağlamda bir tarihsel serüvenden söz ediyoruz? İzmir, bu konuda öncü şehirlerden biri olduğu için konu, Türkiye ölçeğinde de önemli...

Bu 150 yılda, kentin fiziki yapısı ve yönetim biçimi üç farklı dönem geçirmiştir. Birinci dönüşüm, 1860’lı yılların ikinci yarısında İzmir Limanı ve Rıhtımın yapılmasıyla başlamıştır denilebilir. Rıhtımın yapılmasına paralel olarak, 1868 yılında İzmir Belediyesi kurulmuştur. Böyle bir gelişme, Osmanlıların kadı, vakıf, kent mimarı, ihtisap düzenine dayanan geleneksel kent yönetimi düzeninin, dış dünyayla ticaret kanalıyla bütünleşen İzmir’in ihtiyaçlarını karşılamaması sonunda ortaya çıkmıştır. Bu güçsüz bir belediyedir, modern altyapıyı yabancı şirketlere imtiyazlar vererek sağlamaktadır. Kent, tek parsel üzerinde tek bir binanın yapılmasıyla yapılaşmaktadır. Tek merkezli olarak, yağ lekeli şeklinde bir büyüme göstermektedir. Kentin büyümesi mevzii planlarla denetlenmeye çalışmaktadır. Bu dönemde, İzmir’de yılda %1’lik bir kentleşme yaşanırken, kentteki yaşam kalitesini artırabilmiştir. Bu sürecin, II. Dünya Savaşı sonrasına kadar sürdüğü söylenebilir. İzmir’in yaşadığı işgal ve büyük yangın, bu süreçte büyük bir kesiklik yaratmıştır. Ama sürecin niteliği aynı kalmıştır.

İkinci dönüşüm, II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye’de kentlerin %6’lık, çok hızlı bir kentleşme yaşamasıyla ortaya çıkmış ve bu durum 1980’li yıllara kadar sürmüştür. Bu hızda bir kentleşmenin, çağdaş kent normlarına göre yönetilebilmesi için kente gelenlere istihdam sağlanabilmesi, yeterli konut ve kentsel altyapı ve kentsel hizmet üretilmesi için büyük miktarda yatırım yapılması gerekmektedir. Türkiye’nin sermaye birikim hızı, buna olanak vermemektedir. Sanayileşmeye kaynak ayırmak için Türkiye’nin konut, kentsel altyapı ve hizmet üretimini ucuzlatması gerekmiştir. Bu ucuzlatma, bürokrasinin gerçekleştirdiği rasyonel çözümlerle sağlanamamaktadır. Çözüm, kente yeni gelenlerin kendiliğinden davranışlarıyla üretilmiştir. Yeni gelenler, sorunlarını gecekonduyla çözmüşlerdir. Orta sınıfların konut sorunları ancak tek evlerin yıkılarak, yerini

apartmanların almasıyla ‘yap-sat’çı üretim biçimiyle karşılanmaya çalışılmıştır. Belediyelerin bu dönemde, gelirleri artırılamamıştır. Bu durumda, belediye artan kentiçi ulaşım talebini karşılayabilmek için dolmuş ve minibüs hatlarının gelişmesine olanak vermiştir. Kirliliğin artması için yatırım yapılmamış, atık sular doğrudan denize deşarj edilmiştir. Bu dönemde, kentin eski dokuları yıkılarak apartmanlaşmış, yoğunluğu artmış, kentin çevresi gecekondu kuşaklarıyla sarılmış, İzmir’de çevre kirlenmesi yoğunlaşmış, Körfez, koku yayar hale gelmiştir. Kentin merkezi dolmuş ve minibüs tarlasına dönüşmüştür. 1980 yılına geldiğinde, kentin yaşam kalitesi hızlı bir düşüş yaşamış, konut arzını artırmakta dar boğazlara girmişlerdir.

Üçüncü dönüşüm nedir?

1980 sonrasında, İzmir’in büyümesi ve belediye yönetimi üçüncü bir döneme girmiştir. 3030 sayılı yasa Büyükşehir Belediyeleri’ni oluşturarak, belediyeleri yetkiler ve gelirleri bakımından güçlendirmiştir. Bir önceki dönemde güçsüz belediyelerin, gerekli altyapı yatırımlarını yapamamalarının, gerekli belediye hizmetlerinin üretilmemesinin yarattığı açıklar, belediyeler tarafından girilen büyük yatırımlarla kapatılmaya başlamıştır. Türkiye’de yapı üretiminin büyük miktarda kapitali harekete geçirme sistemi oluşturulduktan ve müteahhitlerin güçlenmesinden sonra, kent tek tek binaların eklenmesiyle yağ lekeli gibi yayılarak değil, büyük kent parçalarının mekânda atlayarak, sıçrayarak arada boşluklar bıraktığı bir büyüme biçimi göstermeye başlamıştır. Bu yapılaşma süreci paralelinde, Merkezi İş Alanı’nın işlevleri, aşama aşama desantralize olmaya başlamıştır. İnşa edilen Organize Sanayi Bölgeleri, Üniversite Kampusları, AVM’ler, Toplu Konut Alanları bu desantralizasyonu gerçekleştirirken, tek hâkim merkezli metropoliten yapıyı da çok merkezli bir kent bölgeye dönüştürüyordu. Bu üçüncü dönemi, ikinci dönemden ayıran temel özellik, bu dönem boyunca ‘yaşam kalitesi’nin gelişmesi olmuştur.

Bu dönemde, 3030 sayılı yasayla belediyelere bir başkanlık rejimi geldiği için, bu dönemin İzmir’deki ilk belediye başkanları, sağlanan olanakları kendi tercihleriyle, kente emrivaki oluşturacak biçimde kullanmışlardır. Kararları, meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının tepkileriyle karşılaşmış ve seçimleri kaybetmişlerdir. Ahmet Piriştina ve Aziz Kocaoğlu dönemlerindeyse, katılımcı ve demokratik yönetim biçimlerine verilen önem, üçüncü dönemin olanaklarının demokrasi açığı yaratmadan uygulanmasının yolunu açmıştır.

“İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin projelerini halkın katılımıyla geliştirmiş olması ve projelerini siyasetçinin projeleri olmaktan çıkarak halkın projesi haline getirmiş olması, merkezin müdahalelerini bir ölçüde azaltmıştır.”

Kentlerin idaresinde, yerel ve merkezi unsurlar arasındaki dengeyi tarihsel süreç içinde yorumladığınızda nasıl bir tablo ortaya çıkıyor? Burada İzmir, nasıl bir yerde konumlanıyor?

Osmanlı döneminde yerel yönetimleri sıkı bir şekilde denetleyen merkezi yönetim yoktu denebilir. Ulaşım ve haberleşme teknolojileri ve merkezi bürokrasinin büyüklüğü, sıkı bir denetime olanak vermiyordu. Cumhuriyet’in 1930’lu yıllarda oluşturduğu belediyeler anlayışı içinde, radikal modernite projesi vesayetçi bir yaklaşımı ortaya çıkartmıştı. Türkiye, daha sonraki dönemlerde de bu vesayetçi anlayıştan kurtulamadı. Nitekim Türkiye, Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı’nı imzalarken, vesayetin bulunmamasına ilişkin tüm maddelere çekince koymuştur. Türkiye’nin Cumhurbaşkanlığı Rejimine geçtikten sonra çıkardığı kanun hükmündeki kararnamelerle, bu vesayet daha da koyulaştırılmış bulunmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin

projelerini halkın katılımıyla geliştirmiş olması ve projelerini siyasetçinin projeleri olmaktan çıkarak halkın projesi haline getirmiş olması, merkezin müdahalelerini bir ölçüde azaltmıştır.

Geleceğe dönük bir tartışmada İzmir, Akdeniz kentleri için yerel yönetim sistemi ve uygulamalarıyla öncü bir role soyunabilir mi?

Kanımcı soyundu bile! İzmir Modeli, böyle bir iddiayı ve potansiyeli taşıyor. Önümüzdeki yıllarda İzmirli, İzmir Modeli’ne sahip çıkarlarsa, birbiri arkasından gelen belediye başkanları tarafından benimsenir ve katılımcı yolla geliştirilmesi sürdürülürse böyle bir sonuç doğacaktır.

Sempozyumda, yerel yönetim bağlamında İzmir, Selanik, Beyrut, İskenderiye gibi Akdeniz kentleriyle birlikte ele alınarak değerlendirildi. Demokrasi konusunda, Akdeniz coğrafyasını ayırtan unsurlar nelerdir?

Sayıdığınız kentler, Doğu Akdeniz’in liman kentleri ve gelişme odakları. Benzer bir coğrafyada, benzer gelişme tarihleri yaşamışlar. 19. yüzyılda yaşadıkları dönüşümler de birbirine benziyor. Tarih yazıcıları bakımından, böyle birbiriyle karşılaştırılabilir beş-altı örneği bir arada bulmak o kadar kolay değil. Onun için bu liman kentleri, tarih yazıcılarını heyecanlandırıyor. Yapılan

karşılaştırmalı çalışmalar, bir yandan ortaya çıkan gelişmenin gerisindeki üst süreçlerin kavranmasını kolaylaştırırken, öte yandan da her bir kentin şekillenmesinde kendine özgü faktörlerin kavranmasını kolaylaştırıyor.

Akdeniz coğrafyasındaki kentlerin demokratik performansı, coğrafik konumları arasındaki ilişkiyi böyle kısaca ele almak doğru olmaz. Ama günümüzde Akdeniz’in kuzey kıyılarında demokratik kent yönetimlerinin bulunduğunu, güney kıyılarındaki kentlerdeyse demokrasinin yer almadığını söyleyebiliriz. Bunun nedeni, Akdeniz’in kuzeyindeki ülkelerin Avrupa Birliği içinde yer almasıdır denebilir.

Günümüzde Akdeniz, yerel yönetim, demokrasi ve İzmir’in bir arada tartışılması nasıl bir anlam ifade ediyor?

Dünya uygarlık tarihi içinde ilk ve gerçek demokrasilerin Akdeniz/Ege’de gerçekleştirilmiş olduğu hatırlanırsa, yerel yönetim-demokrasi ve Akdeniz’in ilişkisini düşünmenin nasıl anlamlar yüklü olabileceğini kavrarız. Günümüzde de eğer bir ülkede yerel yönetimler, sıkı bir şekilde merkezin vesayeti altına alınmışsa, orada birinci sınıf bir demokrasinin varlığından söz edemeyiz. ■

Dr. Öğretim Üyesi Yeliz Şanlı Atay [Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]

“Geçmiş deneyimlerin ortaya çıkarılması ve tartışılması, geleceğin biçimlendirilmesinde kuşkusuz çok önemli ve değerli adımları oluşturacaktır.”

Sempozyumla ilgili sizden de kısa bir değerlendirme alabilir miyiz?

İzmir’de belediyecilik hizmetlerinin başlamanın 150. yıldönümünde düzenlenen sempozyumda, belediyecilik hizmetlerinin 150 yıllık köklü geçmişi, İzmir’de kentleşmenin tarihsel gelişimi çerçevesinde incelenmiş oldu. Kentsel planlamadan yerel yönetimlerin politika ve hizmetlerine, yerel siyaset ve demokrasiden güncel yasal gelişmelere uzanan bir çizgide, geçmiş deneyimlerin ortaya çıkarılması ve tartışılması, geleceğin biçimlendirilmesinde kuşkusuz çok önemli ve değerli adımları oluşturacaktır.

Sempozyumda, “merkez-yerel ilişkileri” üzerine bir sunum yaptınız. Günümüzde kentlerin idaresinde yerel ve merkezi unsurlar arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Açıkçası, kendi ele aldığım konu, ilgili yasal gelişmeler ve düzenlemelerin hukuki çerçevede ele alınmasından ibaretti. Bu açıdan bakıldığında, olması gereken düzenlemelerle karşı karşıya bulunduğumuzu ifade etmek güç olacak.

Bu alanda, özellikle geçmişte verilen Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararları bakımından azımsanmayacak bir hukuki mirasa sahip olduğumuzu, fakat yasal düzenlemelerin bu mirasın da gerisine düşmekte olduğunu ifade edebilirim.

Bugün, yerel yönetimlerin yetki ve temsil yetenekleriyle ilgili büyük soru işaretleri var. Bu sempozyum, bu gibi sorunları gündeme taşımak için de önemli olmalı. Siz ne dersiniz?

Evet, gerçekten bu açıdan sempozyumun önemli olduğunu düşünüyorum. Üstelik İzmir bu açıdan, söz konusu ilişkinin, düz bir tarihsel çizgide değil, tüm ileri gidiş ve geri çekilişleriyle bir mücadele alanı olarak da şekillendiğinin altını çizmek bakımından elverişli bir örnek oluşturuyor. ■

Dr. Mehmet Penbecioğlu [Bağımsız Araştırmacı]

“Kentın bütününü bir müşterek olarak tahayyül edilebilmesi, ancak yerel demokrasinin olanaklarını genişletebildiğimiz ölçüde mümkün.”

Öncelikle sempozyumu, yapılma amacı, tartışılan konular ve bu konuların çıktılarını bağlamında nasıl değerlendirirsiniz?

Yerel yönetimlere ilişkin çeşitli boyutlardaki farklı konuların, İzmir’in 150 yıllık deneyimine ve bugününe ışık tutacak biçimde tartışılması amaçlandı. Yerel yönetimin tarihçesinden kent planlama süreçlerine, yerel siyasal dönüşüm süreçlerinden belediye hizmetlerine kadar farklı konularda çalışmalar sunuldu. Bunların, 150. yıllık birikimi ortaya koymak ve tartışmak açısından kuşkusuz katkıları oldu. Bazı bildiriler çok ilgi çekti ve yoğun sorularla karşılaştı. Özellikle İzmir’in güncel sorunlarıyla bağlantı kurabilen sunumlar/bildiriler daha fazla ilgi gördü ve dolayısıyla izleyicilerden çok sayıda soru yöneltildi. Etkileşim ve katkı tam da bu bağlamda sağlandı diye düşünüyorum. Kentleşmenin ve yerel yönetimlerin tarihi konularında yapılan sunumlarda, önemli tarihi kayıtlar ve belgeler sunuldu.

“Müşterekler siyasetinin kentlerdeki örnekleri, kentın kolektif belleği ve tarihi-kültürel mirası üzerine de olabilir, meydanlar ve parklar gibi ortak kentsel mekânlar üzerine de.”

Sempozyuma, Ulaş Bayraktar’la birlikte “İzmir’de Yerel Demokrasiyi Filizlendirmek: Müşterekler Üzerinden Katılımcı Bir Tartışmaya Davet” başlıklı bir sunumla katıldınız. ‘Müşterekler Siyaseti’ni, kısaca nasıl açıklarsınız?

Müşterekler siyaseti, başka türlü bir siyaset paradigmasına işaret ediyor. Devlet-toplum karşıtlığının ötesinde, kamu-özel ayrımının dışında, başka türlü bir var olma biçimi bu. Nasıl bir

yaşam, nasıl bir kent istediğimize dair, bizleri bir araya getiren ve harekete geçiren kurucu bir siyaset. Müşterekler siyasetinin kentlerdeki örnekleri, kentın kolektif belleği ve tarihi-kültürel mirası üzerine de olabilir, meydanlar ve parklar gibi ortak kentsel mekânlar üzerine de. Ulaşımdan gıdaya, sanattan medyaya, adil, eşit paylaşıma ve dayanışmaya dayalı bir yaşam için ortaklaşabileceğimiz çok alan var. ‘Müşterekler Siyaseti’, bunların ipucunu ortaya koyuyor; var olan ve birlikte ürettiğimiz ortak zenginliğimizi nasıl ele almamız gerektiğini, o ortak zenginliğin yaşam, toplum ve siyaset açısından anlamını, başka bir biçimde ve başka bir ontolojik temelden doğru hazırlıyor, hepimize!

‘Müşterekler Siyaseti’ denildiği zaman, kente aidiyeti güçlendirme, hemşehriler arası güvenin tesisi, kente dair bilginin paylaşımı ve kentte örgütlenme becerisi öne çıkıyor. Bu dört konuda da, İzmir Akdeniz Akademisi’nin çalışmalarının öne çıktığını görüyoruz. Siz ne dersiniz?

Bu dört mesele çok önemli. Her yerel yönetim kurumunun, önüne koyması ve yaşama geçirmek için uğraşması gereken temel politika öncelikleri olmalı bunlar. İzmir Akdeniz Akademisi’nin elbette bu konuda çabaları var. Akademi, İzmir kentine yönelik bilgi üreten akademisyenleri, sanatçıları, mesleki uzmanları ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerini bir araya getiriyor. Bu amaçla, dört tematik bileşen tanımlıyor: Tarih, Tasarım, Kültür-Sanat ve Ekoloji. Bu konularda çalışan gruplar oluşturarak, İzmir kenti ve Akdeniz bölgesi için bilgi üretimini ve paylaşımını teşvik etmeyi amaçlıyor. Müşterekleştirici potansiyel taşıyan bu oluşumun, aynı zamanda İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin yerel siyasal öncelikleriyle (ve bu öncelikler doğrultusunda alınmış stratejik kararları) uyumlu olduğunu belirtmemiz gerekiyor. Akademi konferanslar, seminerler ve sempozyumlar düzenliyor. Akdeniz coğrafyasının ekolojik müştereklerinden İzmir’in kentsel müştereklerine, tarımın dönüşümünden kentsel kolektif belleğin evrimine, birçok farklı alanda bilgiyi üreterek, yayımlar ve etkinlikler aracılığıyla tüm İzmirililerle paylaşıyor.

İzmir Akdeniz Akademisi, kente dair bilgi üretecek insanları harekete geçirebilecek ve müşterekleştirici pratikler vasıtasıyla üretilebilecek bilgiyi geniş kesimlerle paylaşabilecek kaynaklara ve araçlara sahip. Akademi tarih, tasarım, kültür-sanat ve ekoloji alanlarında kentın gündemini oluşturabiliyor. Bu amaçla, gerekli/müşterek bilgi üretim olanaklarını/kaynaklarını harekete geçirebiliyor.

‘Müşterekler Siyaseti’ zemininde bakarsak, size göre İzmir’de nasıl bir tablo var?

‘Müşterekler Siyaseti’nin çerçevesi dâhilinde, aidiyetin/hemşehrilik duygusunun, karşılaşmanın, güvenin ve dayanışmanın, bilgi üretiminin ve örgütlenebilme gücünün, yerel demokrasi açısından ne kadar önemli olduğu ortada. İzmir’de bunları gerçekleştirebilecek potansiyeller taşıyan çeşitli hareketler ve projeler, demokratik kurumlar ve tabandan inisiyatifler var. Her birinin yapısı ve dinamikleri, kamusal ve müşterek ayrımındaki konumları, ortak kaynaklara yaklaşımları, eşit erişim ve müşterek sorumluluk gibi kolektif ilkeleri uygulama biçimleri farklılıklar gösteriyor. Bildirimizde ifade ettiğimiz gibi, bazıları kentsel müştereklere ilişkin güçlü bir potansiyel barındırırken, diğerleri ise bu potansiyelden (ve/veya onları harekete geçirebilecek kaynaklardan ve araçlardan) uzak görünüyor. Tüm bunların sebeplerini ve sonuçlarını derinlemesine bir biçimde ortaya koymak için, müştereklere ilişkin kuramlardan beslenen niteliksel yöntemlerle kurgulanmış saha çalışmalarına ihtiyacımız var.

“Kentın bütününü bir müşterek olarak tahayyül edilebilmesi, ancak yerel demokrasinin olanaklarını genişletebildiğimiz ölçüde mümkün.”

Akdeniz coğrafyası özelinde, yerel yönetimler ve demokrasi konusunun gündeme gelmesini nasıl yorumluyorsunuz?

Önemlidir. Son olarak vurgulamak istediğim şudur: Kentın bütününü bir müşterek olarak tahayyül edilebilmesi, ancak yerel demokrasinin olanaklarını genişletebildiğimiz ölçüde mümkün. Bu da, kapitalist birikim stratejileri ve iktidar mücadeleleriyle dolu zorlu bir kentsel siyaset alanında, sabırla kentsel müştereklere dair mücadeleyi geliştirebilmemizi gerektiriyor. Gündelik yaşamın içerisinde gelen, ortak zenginliğimiz temelinde oluşturduğumuz birliktelikler, müştereklerimizi savunmayı hedefleyen demokratik kurumlar, sivil örgütler, toplumsal hareketler ve alternatif bir yaşamın imkânlarını deneyimleyen tabandan inisiyatifler, bugün her zamankinden daha değerli. Sivil toplumun bu bağlamda harekete geçirilmesine katkı sağlamak, onlarla birlikte çalışmak adına, bu bağlamda belediyelere de çok önemli bir rol düşüyor. ■

Dr. Öğretim Üyesi Tülin Selvi Ünlü [Mersin Üniversitesi Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi]

“Akdeniz coğrafyası ve özellikle de liman kentleri ele alındığında, görelî olarak daha köklü bir yerel yönetim deneyiminin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz.”

Sempozyum, İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenleniyor. Siz de Mersin Üniversitesi Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi'ndesiniz. Bu bağlamda, Akdeniz coğrafyası özelinde yerel yönetimler ve demokrasi konusunun gündeme gelmesini nasıl yorumluyorsunuz?

Sempozyum programı ve etkinlik süresince paylaşılan çalışmalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, geçen bu 150 yıllık sürecin kente kazandırdığı birikimin çok farklı alanlardaki yansımalarını görüyoruz. Dolayısıyla sempozyum, İzmir'in 150 yıllık bu yerel yönetim deneyiminin, bir liman kenti olarak bünyesindeki çok kültür-ölçekle birlikte, yerel dinamiklerin etkili olduğu

bir kentsel gelişmeyi beraberinde getirdiğini, farklı başlıklarda, tarihsel bir perspektifte ve yakın coğrafyada yer alan başka kentlerle karşılaştırmalı olarak ortaya konulmasına katkı sağladı diye düşünüyorum.

Ayrıca Akdeniz coğrafyası ve özellikle de liman kentleri ele alındığında, görelî olarak daha köklü bir yerel yönetim deneyiminin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Bu da, İzmir'in de içinde yer aldığı bu kentleri farklılaştıran önemli özelliklerden biri. Bu nedenle, yerel yönetimler ve demokrasi başlığını esas alan bir sempozyumun, Akdeniz Akademisi'nin kuruluş amacı ve İzmir'in Akdeniz kenti kimliğini güçlendirme çabasında oldukça tutarlı ve aynı zamanda kentin kendine özgü yapı ve karakterini üreten gelişim süreci ve bileşenlerini anlamak için çok anlamlı olduğunu düşünüyorum.

Sempozyumda “Modernleşme ve Doğu Akdeniz Liman Kentlerinde Planlama Pratikleri” başlığıyla yaptığınız sunumunuzda, Doğu Akdeniz liman kentlerinde aynı planlama yaklaşımlarının benimsendiğini anlattınız. Akdeniz kentleri arasındaki bu ortaklık, nasıl bir gelecek projesiyonu sunuyor?

Geçmişî anlama ve daha önemlisi açıklama çabası, bugünün sorunlarını ve potansiyelini anlamak için bir gereksinim diye düşünüyorum. Kentlerin, geçmişten bugüne geçirdikleri sosyal, kültürel ve mekânsal değişimleri analiz etmek sizin bugüne ve geleceğe ilişkin çözüm üretmek oldukça zor görünüyor. Öte yandan, bir kenti

anlamak ve açıklamak için, içinde yer aldığı bağlamı da kavramaya ihtiyaç var. İzmir de, Doğu Akdeniz'in önemli bir liman kenti olarak, ekonomik, sosyal ve kültürel bağları olduğu bu coğrafyadaki pek çok liman kentiyle benzer mekânsal deneyimlerle şekilleniyor. Ulusal ölçekte değerlendirildiğinde, kendine özgü özellikleri bulunmakla birlikte bu kentlerde, ortak mekânsal pratikler yaşandığını görüyoruz. Bu da, söz konusu kentlerin yalnızca tarihsel geçmişleri açısından değil, bugün yaşadıkları sorunlar açısından da benzerlikler gösterdiğine işaret ediyor. Geçmişte olduğu gibi bugün de, kapitalist ekonomik ilişkilerin egemen olduğu bu kentler, göç gibi, sınıfsal ayrışmanın mekândaki keskin yansımaları gibi sosyo-mekânsal sorunlarla baş etmek zorunda. Diğer kentlerden farklı olarak bu kentlerin, en azından kentsel mekânın biçimlendirilmesinde, kente kendine özgü karakterini kazandıran, denizle kurulan ilişkisini, liman ve kent arasındaki ilişkisini sağlıklı biçimde kurmak ve sürdürmek gibi ortak sorunları var. Dolayısıyla, Akdeniz kentleri için, bugüne değin ağırlıklı olarak üzerinde durulan iktisadi ve tarihi geçmişî ilişkin ortaklığa, bu kentlerin geçmişten gelen mekânsal pratikleri, bugünkü ortak mekânsal sorunlarının da eklenmesi, bu doğrultuda ortak çalışmalar ve çözüm arayışları geliştirilmesinin yararlı olacağını düşünüyorum. Böylece, tıpkı Akdeniz'in farklılıkları ve benzerlikleri içeren bir çoğulluğa sahip olması gibi, Akdeniz liman kentleri de, yerel bağlamından kaynaklanan kendine özgü özelliklerini yitirmeden, kentsel mekânın biçimlenişinde ortak bir dil ve zenginlik geliştirebilir. ■

Dr. Öğretim Üyesi Feryal Tansuğ [Bahçeşehir Üniversitesi]

“Yerel yönetimin işleyişi açısından imparatorluktan cumhuriyete geçiş döneminin incelenmesi ve dikkate alınması, insanlar yararına politikalar üretilmesi konusunda yol gösterici olabilir.”

Yerel yönetim ve demokrasi ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinizde, sempozyumu nasıl buldunuz?

Disiplinlerarası konuşmaların yer aldığı sempozyum, şehrin tarihî ve fiziksel gelişimine dair önemli bilgiler verdi. Demokrasi kelimesi, Yunanca kökenli bir kelime olup; demos, halk, kratos, yönetim anlamına gelmektedir. Halkın yönetimi anlamına gelen demokraside, belediyelerin belli bir politik partiyi temsil ettikleri günümüzde, şehrin tüm insanlarına hizmet etmesi beklenmektedir. İzmir'in çeşitli sorunlarına değinen sempozyum, yerel yönetimin karar alma mekanizmalarında çalışan insanlar için yol gösterici olduğu için verimli olmuştur.

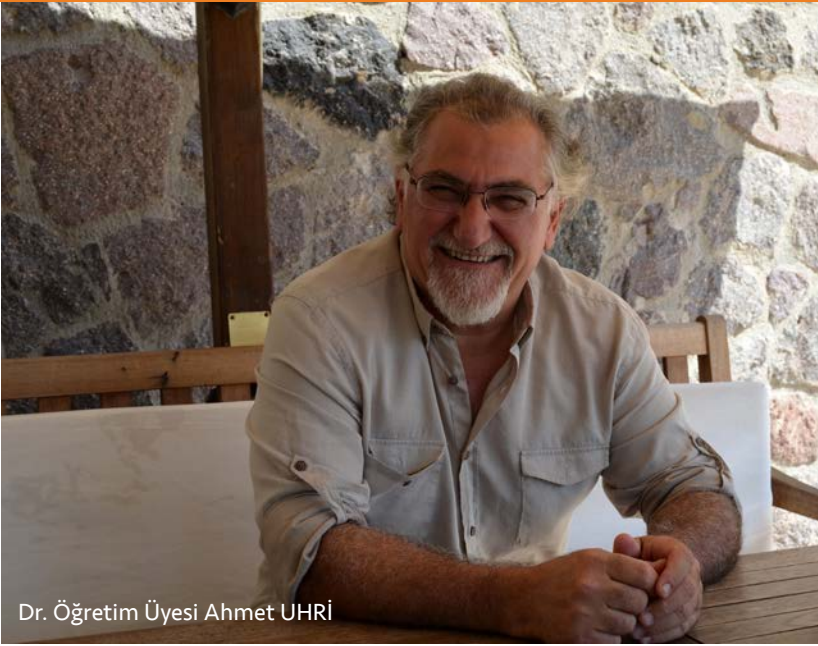
Bildirinizde İzmir'de belediye kurulmadan önce

de, yerel yöneticilerin şehrin fiziki yapısı ve kamu hizmetleri konusunda aktif olduklarını ortaya koyuyorsunuz. Bu tablo, İzmir'e dair ne söylüyor?

İzmir'de 1868 yılı öncesinde, yani belediye kurulmadan önceki dönemde, yerel yönetim şehirde acil çözüm üretilmesi gereken durumlara -salgın hastalık, yangın, deprem- hızla müdahale edip çözümler üretmiştir. 19. yüzyılda İzmir'de yerel yönetim sadece aktif değildi, aynı zamanda çok dinli ve etnisiteli şehirde din farkı gözetmeksizin bütün cemaatlere hizmet vermişti. Yerel yönetimin işleyişi açısından imparatorluktan cumhuriyete geçiş döneminin incelenmesi ve dikkate alınması, insanlar yararına politikalar üretilmesi konusunda yol gösterici olabilir. ■

Bir Akdeniz kenti olarak İzmir'in kültürel arka planı

“İzmir Müzeleri, Sürekli Sergi ve Koleksiyonları”

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet UHRİ

İzmir'deki müze, koleksiyon ve sürekli sergiler üzerine bugüne dek derli toplu bir çalışma yapılmamasından hareketle Akdeniz Akademisi Tarih Danışma Kurulu'nun önerisiyle hayata geçirilen “İzmir Müze, Koleksiyon ve Sergi Alanları Araştırması”, önemli bir boşluğu dolduracak. Akdeniz kenti İzmir'in kültürel arka planını ortaya koymak gerekliliği üzerine inşa edilen projeye, İzmir'deki kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşu, yerel yönetimler ve bireylere ait, halka açık, ücretli veya ücretsiz olarak gezilebilen, içinde eğitim verilebilen nitelikleri de olabilecek mekânların bir envanteri çıkarıldı. Çalışma kapsamında İzmir'de 119 mekânın varlığı saptandı. Bu araştırma, Türkçe, İngilizce ve Yunanca olarak tek bir kitap halinde yayıma hazırlandı. Projenin ileride dijital ortama aktarılması da söz konusu.

İzmir Kültür Haritası

İzmir Akdeniz Akademisi ilk olarak, İzmir Kültür Pla+formu Girişimi'nin [IKPG] kültür sanat mekânlarını içeren envanter çalışmasını, “İzmir Kültür Haritası: Kültür-Sanat Mekânları 2017” adıyla Pla+form dergisinin özel sayısı olarak yayınlanmasını sağladı. Böylece genel kapsamı “İzmir Kültür Haritası” olan proje için kültür mekânlarıyla yola çıkılmış oldu. Şimdiye benzer şekilde İzmir'deki müze, koleksiyon ve sürekli sergiler üzerine envanter çalışması yapıldı. Kitabın ilk bölümünde müze, koleksiyon ve sürekli sergilerin İzmir'in merkez ilçelerinde yoğunlaşmasının nedenlerine değinilirken, ikinci bölümde demografik yapı, kültür, coğrafi konum, denizle ya da körfez kıyısıyla olan ilişki gibi ölçütler aracılığıyla İzmir, müze ve müzecilik bağlamında değerlendiriliyor. Çalışmanın veri havuzu veya envanter olarak tanımlanabilecek kısmıysa üçüncü bölümde yer alıyor. Bu bölümün ilk kısmında, İzmir tarihinin kronolojik olarak izlenebilmesi amacıyla tabiat tarihi ve arkeoloji müzeleriyle, kazısı yapılmış veya devam etmekte olmakla birlikte ziyarete açık ören yerleri bulunuyor. Sonrasında incelenen ve envantere dâhil edilen bütün müze, sürekli sergi ve koleksiyonlar tematik olarak veriliyor.

İnsanı anlatan, ona dokunan müzeler

İzmir'in müze, müzecilik, sürekli sergi, koleksiyon ve koleksiyonculuk konusunda tarihsel arka planını irdelemek, kentin bu konudaki gelişimini ve potansiyelini değerlendirmek için de önemli. Çünkü İzmir'in Akdenizli kimliği, kültür ve sanat konusunda da bir iddia sahibi olmasını gerekli kılıyor. Bu bağlamda araştırma sonunda ortaya çıkan iki öneri üniversiteleri ve yerel yönetimleri ilgilendiriyor. Bunlardan birincisi üniversitelerin, gelişen teknoloji karşısında atıl kalan eski malzeme ve ekipmanlarını bölüm ya da anabilim dallarında, küçük sergiler ya da müzeler açarak sergilemelerinin teşvik edilmesi. İkincisiye anı evi, kültür merkezi, müze ya da sergileme mekânlarına sahip olan belediyelerin, bu mekânların niteliğini geliştirmeleri ve niceliksel olarak artırmaları. Ama asıl olarak semtleri, mahalleleri, sokakları, çevredeki evleri, dükkânları, her şeyi serginin bir parçası haline getirerek, insanı anlatan, ona dokunan müzelerin ortaya çıkması vurgulanıyor. Bunun ardındaysa küçük bir hatırlatma var. Orhan Pamuk'un yazdığı, “Müzeler İçin Mütevazı Bir Manifesto”da büyük milli müzeler ya da milletin hikâyesi (yani tarihi) yerine, bireyin hikâyesinin öne çıkması gerektiği üzerinde duruluyordu.

Bu görüş, İzmir'de kurulmuş tematik müzeler, sürekli sergi ve koleksiyonlar bağlamında da kentin önüne bir vizyon koyuyor. İnsanları kendi küçük evlerini 'müzeleştirmeye' teşvik etmek de bu anlamda önemli. Bu, kentsel duygudaşlık ve aidiyet açısından İzmir'e başka bir kapı daha aralıyor. ■

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Uhri

“Liman şehir kavramı, İzmir’i kültürel arka plan açısından birçok Akdeniz kentinden farklı bir niteliğe büründürüyor.”

Bir Akdeniz kenti olarak İzmir’de var olan müzeler, sürekli sergi ve koleksiyonlara dair bir envanter çalışması yapmak, öncelikle kentsel bellek için çok önemli. Dokuz Eylül Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Ahmet Uhri’ye göre, kentin kültürel arka planına bakmak, İzmir’in Akdenizli kimliğinin, bir liman şehri değil de, ‘liman şehir’ olmasının kültürel olarak onu farklı kıldığını göstermesi bağlamında da önemli. Peki, bu kültürel arka planda ne var? Araştırma sonuçları, kentin gelecek vizyonuna dair nasıl bir perspektif ortaya koyuyor? Araştırmanın yürütücülerinden, Ahmet Uhri ile konuştuk.

İzmir’deki müze, koleksiyon ve sergi alanlarıyla ilgili bir araştırma yapma fikri nasıl doğdu?

Bu fikir, Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü’nde verdiğim müzecilik dersi kapsamında, 2010 yılında başlayan bir süreç içinde İzmir’de beklediğimden fazla müze olduğunu fark etmemle doğdu. Daha sonrasında Akdeniz Akademisi’nin gerçekleştirdiği 2017 Yaz Okulu’nda, İzmir’in kültür sanat hayatı üzerine yapılan atölye çalışmalarında şekillenen proje, Akdeniz Akademisi’nin önerisi ve desteğiyle hayata geçirildi.

Projede benden başka doktora öğrencim Ezgi Emre yer aldı. Kendisi hem görsel bilgileri derledi, hem de müze, sergi ve koleksiyonların yetkilileriyle birebir görüşüp gereken bilgileri topladı. Aynı zamanda İngilizce çeviriyi de yaptı. Yunanca çeviri, Ioanna Hacısamuyiloğlu’na ait.

Çalışma kapsamında İzmir il sınırları içerisinde 119 mekânın varlığı saptandı. Kitapta ne tür bilgiler olacak?

Çalışmada müze, sürekli sergi ve koleksiyonların adres ve iletişim bilgileriyle, bulundukları binaların eğer varsa tarihsel geçmişleri ve buralarda yer alan eserlerin önemli olanlarından bazılarının açıklamaları yer alıyor. Bunun yanı sıra müzelerin kuruluş tarihleri ve yine eğer varsa kuruluş öyküleri de bu çalışma içinde yer alan diğer öğeler oldu. Ayrıca buralarda izin alınabildiği ölçüde fotoğraflama çalışmaları yapıldı.

Size göre “İzmir Müzeleri” kısa başlığı altında toplanan bu çalışmanın uzun başlığı, “Bir Akdeniz Kenti’nin Kültürel Arka Planı / İzmir Müzeleri, Sürekli Sergi ve Koleksiyonları.” Burada ‘Liman Şehir’ kavramı mı devreye giriyor?

Bu başlık, İzmir’in Akdenizli kimliğinin, bir liman şehri değil, ‘liman şehir’ olmasının kültürel olarak onu farklı kıldığını göstermesi bağlamında da açıklayıcı. Zira dört önemli akarsuyun ortasında yer alan ve akarsuların hem yaratıp, hem de yok ettikleri kentler arasında coğrafi

konumu itibarıyla kendi limanını kendi yaratmış, dolayısıyla bir liman şehirden çok, ‘liman şehir’ olması gereken İzmir’i, bu şekilde tanımlamak yerinde olur.

İki kavram arasındaki en önemli fark, kentin limanını içinde taşıyor olmasında yatıyor. Herhangi bir kenti, dalgakıranla ya da başka yöntemlerle liman oluşturarak, liman şehri yapmak olasıdır. Ancak bazı şehirler ki, bunların en önemlisi İzmir’dir, zaten coğrafi olarak ‘liman şehir’ olmak zorundadır. ‘Liman şehir’ kavramı, İzmir’i kültürel arka plan açısından birçok Akdeniz kentinden farklı bir niteliğe büründürüyor. Bu kısa açıklamayı göz önünde bulundurarak çalışmanın giriş kısmının okunması konuyu daha anlaşılır kılacaktır.

İzmir’in kültürel arka planını tarihsel olarak da irdelemek, kentin bu konudaki potansiyelini değerlendirmek için önemli. Araştırmanın sonuçları ışığında değerlendirirseniz, Akdeniz havzasında İzmir bu bağlamda nasıl konumlanıyor?

İzmir, Akdeniz kimliği önde olan ve kozmopolit niteliğini tekrar yakalamaya çalışan ve bütün Türkiye’ye ve diğer Akdeniz ülkelerinin kıyı kentlerine örnek olabilecek kapasiteye sahip bir kent. Doğu Akdeniz bağlamında düşünecek olursak, konumu ve zengin hinterlandıyla diğer kentlerden daha önde bir kent görüyorum. Belki Girit (Heraklion/Kandiye), İskenderiye, Antakya gibi kentler İzmir’e bu anlamda yaklaşabilir.

Peki, bu araştırma kentin kültür politikalarının belirlenmesi sürecine nasıl ışık tutabilir?

Bu, İzmir Akdeniz Akademisi’nin de kuruluş misyonu içinde yer alan bir konu. Dolayısıyla, kültürel politikaların belirlenmesi konusunda Akdeniz Akademisi’nin öncü olması gerektiğini düşünüyorum. Bizim çalışmamız bu politikaların oluşturulmasında sadece mütevazı bir katkı olabilir.

“İzmir Müze, Koleksiyon ve Sergi Alanları Araştırması, bir Akdeniz kenti olan İzmir’de gerek koleksiyonların ve özel girişimcilerin, gerekse de kamunun, eğitim amaçlı ve estetik zevki yükseltmeyi hedefleyen alanlar yaratma konusunda istekli olduklarını ortaya koydu. Bu, kentin Akdenizli kimliği üzerinden kurduğu gelecek hedeflerini de sağlam bir zemine yerleştiriyor.”

Müzelerin ‘Zamanın mekâna dönüştüğü yerler’ olarak anlam kazanabilmesi için müzecilik de önem kazanıyor. İzmir, Akdeniz havzası içinde müzecilik açısından nasıl bir yerde?

Nicelik açısından bakıldığında 119 mekân hiç de fena değil, ancak önemli olan nitelik. Müze, sürekli sergi ve koleksiyonların desteklenmesi ve zaman içinde kaybolup unutulmamaları için eser takviyesi ve kurumsallaşma açısından yardım alabilmeleri, İzmir’i Akdeniz havzası içinde müzecilik açısından daha da çekici kılacaktır.

Araştırma sonunda üniversitelerin ve yerel yönetimlerin sorumluluğunu öne alan iki öneriniz oldu. Ama asıl olarak vurgulanan mahalleleri, çevredeki evleri, dükkânları, her şeyi serginin bir parçası haline getirerek, insanı anlatan, ona dokunan müzelerin ortaya çıkması... Bu, nasıl mümkün olabilir?

Üniversitelerin bu işin içinde olması, en başta eğitim açısından önemli. İkincisi de müze veya daha geniş anlamıyla kültür ve sanatı sevdirmek bu sayede daha kolay olabilir.

Tematik müzelerin sayısını artırmak mahalle veya semtdaşlık duygusunu geliştirmek, yüz yıllarca birikmiş kültürü korumak ve anlatmaya çalışmakla ilgili. Bu da, varolan küçük müzelerden geçmekte.

İnsanları kendi küçük evlerini ‘müzeleştirmeye’ teşvik etmek de bu önerinin bir parçası. Bunu biraz daha açar mısınız?

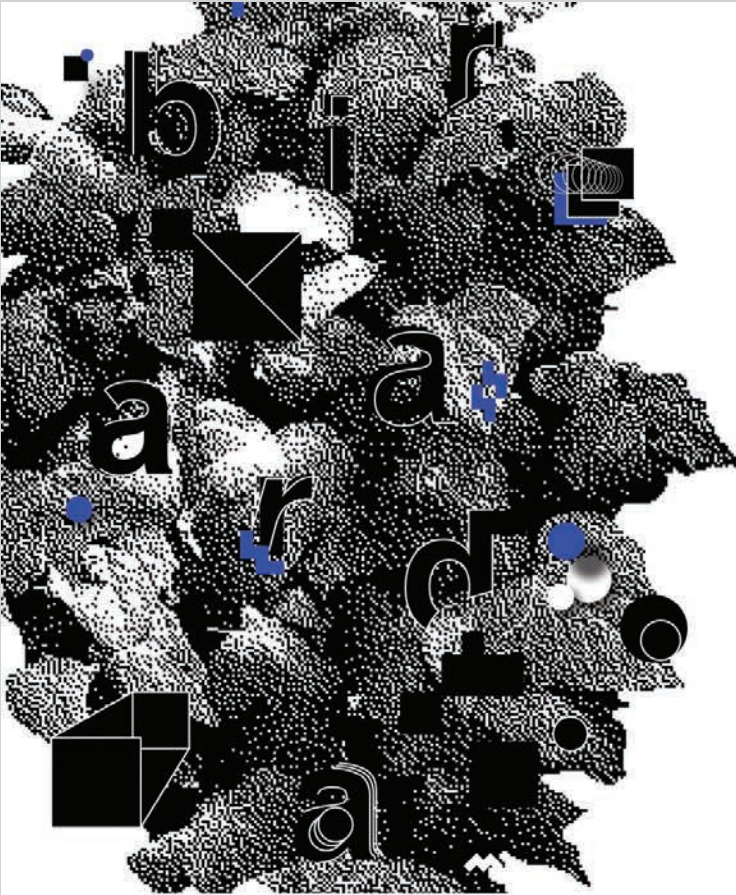
Bu konu kente sahip çıkan bireyler yaratmak açısından ve duygudaşlık için önemli. Bir insan, bulunduğu yer, dolaştığı sokaklar hakkında ne kadar çok bilgi edinirse, ondan alacağı haz veya zevk artar diye düşünüyorum. Dolayısıyla hazın veya zevk almanın olduğu yerde, bunun bitmemesi için çaba gösterilir. Bu çaba da o bağlamı korumakla olur.

Çalışmanın, Türkçe ve İngilizce dışında Yunanca’ya çevrildiğini de görüyoruz. Bu, İzmir’in Akdeniz coğrafyasındaki görünürlüğünü de artıracak gibi...

Unutmayalım ki, Doğu Akdeniz’in üç büyük dili ve üç büyük kültürü vardır. Bunlar Türkçe, Arapça ve Yunan dili üzerinden kendi kültürlerini yayarlar. Dolayısıyla Doğu Akdeniz’in batısında yer alan bir kent olan İzmir’de de Yunanca bir çalışma yapmak son derece mantıklıdır. Arapça niye yok diye sorarsanız, bunu yanıtı için Doğu Akdeniz’in batısında olmamız derim. Eğer İzmir değil de Türkiye sınırları içinde, örneğin Mersin, Adana veya Hatay gibi bir kentin belediyesi böyle bir çalışma isteseydi, o zaman elbette Yunanca yerine Arapçayı tercih ederdik. Ama belli mi olur, belki ileride daha kapsayıcı olması açısından Arapça bir çeviri de yapılabilir. ■

İyi Tasarım/Good Design İzmir_3

“Bir Arada”

blarada | together

İyi Tasarım_3
GOOD DESIGN
İZMİR

İ.T.A.S.

KÜLTÜRPARK'TA BİR ARADA TASARLA

SÖYLEŞİLER / SERGİLER / ATÖLYE ÇALIŞMALARI
TALKS / EXHIBITIONS / WORKSHOPS

19.10 - 30.11.2018

AÇILIŞ OPENING: 19.10.2018 13.00 PM

Kültürpark Fuar Alanı
1 No.lu Hol

www.iyitasarimizmir.org

İzmir
AKDENİZ
Akademisi

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

150
YIL

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından koordine edilen, “Bilgi, tasarım ve yenilik üretken, Akdeniz’in çekim merkezi İzmir” vizyonunun en kapsamlı kamusal programını temsil eden “İyi Tasarım / Good Design İzmir_3” etkinlikleri, 19 Ekim-17 Kasım 2018 tarihleri arasında “Bir Arada” temasıyla gerçekleştirildi. “Bir aradalığımızı, tasarımla iyileştirme uğraşına ortak olmak isteyenleri bekliyoruz” çağrısıyla tasarım çevrelerini buluşturan organizasyon, İzmir’in kültürel kimliğinin önemli bir parçası olan Kültürpark’ı da tasarım gündemine aldı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin İzmir’i bir tasarım ve inovasyon kentine dönüştürme hedefi doğrultusunda bu yıl üçüncü kez düzenlenen “İyi Tasarım / Good Design İzmir”, kentteki tasarımcılar, akademik çevreler ve öğrencileri Kültürpark’ta bir araya getirdi. 19 Ekim ve 17 Kasım 2018 tarihleri arasında düzenlenen etkinlik kapsamında söyleşi ve sergilerin yanı sıra atölye çalışmalarıyla da farklı tasarımlar gün yüzüne çıktı.

Tasarımı, Şehrin Gündemine Taşıyan Etkinlik

İzmir Akdeniz Akademisi organizasyonu ile yapılan etkinliklerin, 2016’da “Çıktı” temasıyla birincisini, 2017’de “Alan Açmak” temasıyla ikincisini düzenlediği “İyi Tasarım / Good Design İzmir”in 2018 yılı teması, “Bir Arada” olarak belirlendi. 19 Ekim’de başlayıp, 17 Kasım’da sona eren “İyi Tasarım / Good Design İzmir_3” etkinliklerinin büyük bir bölümü Kültürpark 1 No’lu holde gerçekleşirken, İzmir Mimarlık Merkezi, Yaşar Üniversitesi Rektörlük Fuaye Alanı, İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı, Urla Deneyisel Arkeoloji Atölyesi’nde de paralel etkinlikler yapıldı.

Üç yüze yakın kişinin katıldığı, on dokuz atölye çalışmasından altısının İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlendiği, diğer atölyelerinse tasarımın farklı disiplinlerinde çalışma yürüten birey, grup ve kurumların atölye başvuruları üzerine gerçekleştiği etkinlik, farklı tasarım disiplinlerini bir araya getiren özgün sergileri, tasarıma ilişkin güncel tartışmaları izleyici kitleleriyle buluşturan panel ve söyleşileriyle de geniş bir katılımcı grubunu buluşturdu. Tasarımı bir kez daha şehrin gündemine taşıyan etkinlik, İzmir’in kolektif hafızasında önemli bir yer kaplayan Kültürpark’ı da, tasarımın farklı alanlarından gelen yaratıcı bireylerin bir arada çalıştıkları ortak bir üretim alanına dönüştürdü.

Dr. Öğretim Üyesi Emre Gönlügür [İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi]

“İyi Tasarım / Good Design İzmir, şehirde demokratik, kapsayıcı ve yenilikçi bir tasarım kültürünün yerleşmesi için alan açmaya çalışıyor.”

Bu yıl “İyi Tasarım/Good Design İzmir” etkinliğinin teması “Bir Arada”. Bu tema dahilinde baktığınızda, etkinliğin programını nasıl değerlendiriyorsunuz?

“Bir Arada” temasını, en iyi, en geniş anlamda yorumlamaya çalıştık. Hem disiplinlerin bir aradalığı, hem üretim yapan, tasarım yapan ve tasarımdan istifade edenlerin bir aradalığı, hem de bir toplum, birlikte yaşam teması olarak, bütün tasarım disiplinlerinin üzerine bir söz söyleme mesuliyeti olan bir aradalıktan bahsediyoruz.

İzmir Akdeniz Akademisi, ilk defa bu sene altı ayrı atölyenin düzenleyiciliğini üstlendi. Buna ek olarak, açık çağrıyla programa katılan atölyeler var. Toplamda, on dokuz atölye gerçekleşti. Atölyelerin belirlenmesinde temel aldığımız iki kriter vardı. Bunlardan birincisi, “bir arada” temasına temas etmeleri idi. Bunu irdelemeleri, bunun üzerine düşünce ya da ürün üretmeleri gerekiyordu. Bir de Kültürpark özelinde fikir geliştirilsin istedik. Kültürpark’ın bir kamusal alan olarak nasıl kullanılabileceğine dair bir fikir üretmeleri ve bir öneri sunmalarını önemstedik. “İyi Tasarım / Good Design İzmir_3” kapsamında yapılan atölyelerden bir tanesi, “Uçan Orman Desen Atölyesi”ydi. Kültürpark’ın botanik varlığını kendine kaynak olarak alan ve bunu bir tasarım problemi olarak yorumlayan bir atölyeydi. Bir başkası, “Işık ve Mekân Atölyesi”ydi. Bu atölye çalışmasıyla, Kültürpark’ın gece peyzajına bir müdahale gerçekleştirildi. Işığın kullanıldığı geçici bir mekân tasarımı hayata geçirildi. Bir başkası, “Geçici Mekânsal Müdahaleler Atölyesi”ydi. Bu atölye de, Kültürpark’ı belirli amaçlar gözetilerek düzenlenmiş kamusal mekânının farklı şekilde yorumlanabileceği, bireysel inisiyatifle değiştirilebileceği, geçici müdahalelerle farklı amaçlar için kullanılabileceği bir deneysel mekân tasarımı üzerineydi. “Akışkan

Zeminde Seyrüsefer Atölyesi” de, Kültürpark’ın en önemli rekreatif öğelerinden biri olan yapay gölün içerisinde bir yüzer platform tasarımı gerçekleştiren ve bunu hesaplamalı tasarım aracılığıyla yapan bir atölye çalışması oldu. İklim değişiminden tutun da, Kültürpark’ın hafızasında rekreatif kullanımın yer alan yapay gölün üzerindeki su bisikletlerine kadar birçok şeye gönderme yapıyor. Son olarak, tasarımın kamusal tartışmaya dâhil olabileceği kanalları açmaya yönelik “Tasarım Yazarlığı Atölyesi”yle, Kültürpark’ın ses peyzajını dijital enstrümanlar aracılığıyla yorumlamayı amaçlayan “10’dan Gürültü” adlı atölye, İzmir Akdeniz Akademisi tarafından gerçekleştirilen diğer iki atölye çalışmalarıydı.

Atölyeler gibi söyleşi, panel ve sunum programı da bu yıl oldukça ilgi çekti...

Üç güne yayılan bir söyleşi, panel ve sunum programı gerçekleştirdik. Bu oturumların bir kısmı doğrudan İzmir’le ilgiliydi. Tasarım adına İzmir’de yapılan birtakım uğraşları gündeme taşıdı. Bunlardan bir tanesi “İzmir’de Bir Tasarım Rotası: Kemeraltı-Basmane’yi Haritalamak” adını taşıyordu. Bir başkası, yakın zamanda İzmir’de yapılmış Dünya Tasarım Konuşmaları’nın bir değerlendirmesiydi. Buna ek olarak tasarımın bir kamu yararı meselesi olarak ele alındığı “Bir Tasarım Problemi Olarak Kamu Yararı” adlı söyleşi önemliydi. Yine İzmir merkezli 4T Türkiye Tasarım Tarihi Topluluğu’nun yaptığı “Tasarım ve Otorite” başlıklı bir sunum oldu. Tasarımın bugün en önemli meselelerinden biri olan, disiplinler ötesi işbirliklerini konuştuğumuz “Disiplinler Ötesinde Bir Yer Var. Orada Buluşalım!” adlı bir oturum yaptık. Tasarım uğraşının en kadim meselelerinden zanaat ve tasarım ilişkisi “Salınan Sarkaç” başlıklı bir başka oturumun konusuydu. “Geleceği Karşılamak” adlı söyleşide, iklim değişimi ve teknolojik gelişmeyle ilişkili olarak nasıl bir geleceğin bizi beklediği ve tasarımın buradaki rolünün ne olacağı tartışıldı. “Genç Tasarımcının Galaksi Rehberi” adlı oturumsa mezuniyet aşamasında olan ya da yeni mezun tasarımcılara, alanlarında başarılı birtakım tasarımcıların çeşitli kariyer tavsiyeleri verdiği bir oturum oldu.

“Bir tasarım ve inovasyon kenti olma iddiasını taşımak, bu iddianın içeriğini doldurabilecek fikir ve inisiyatif sahibi bireylerle, bu iddiayı farklı ihtiyaçlar, hassasiyetler ve gündemlere göre yorumlayıp tartışabilecek bir kamuoyunun varlığıyla mümkün olacaktır. İyi Tasarım / Good Design İzmir, işte bu tartışma ortamının ve pratiğinin tesisini amaç ediniyor.”

Etkinlik, şehirdeki tasarım çevrelerini bir araya getirirken, “bir arada” kavramının farklı disiplinler için ortaklığına da dikkat çekiyor. Bunu, İzmir’in tasarım ve inovasyon kenti vizyonu ile birlikte değerlendirdiğinizde, neler söylersiniz?

Bu etkinlik, İzmir’in bir tasarım ve inovasyon kenti olma iddiasına yönelik en kapsamlı kamusal programı teşkil ediyor. İyi Tasarım / Good Design İzmir’in üç ayak üzerinde yükseldiğini söyleyebiliriz. Bir ayağını, sergiler oluşturuyor. Ticari ürün olarak dolaşıma girmiş, ulusal ya da uluslararası düzeyde ödül kazanmış veya bir fikir projesi olarak ortaya atılmış tasarımlar, her yıl düzenli bir şekilde seyirci karşısına çıkıyor. Bu da uzun vadede tasarım alanındaki güncel üretimin takibinin yapılabileceği bir mecranın ortaya çıkması demek. Etkinliklerin bir diğer ayağını da, atölye çalışmaları oluşturuyor. Farklı alanlarda tasarım eğitimi alan öğrencilerle, tasarım uğraşının dışından ilgili kimselerin katılımıyla gerçekleştirilen bu atölyeler, kimi yeni tasarım fikirlerinin ve üretim tekniklerinin katılımcılar tarafından birebir hayata geçirildiği üretimlere fırsat sunuyor. Panel ve söyleşi programı da, kent içinden ve dışından katılımcıların tasarıma ilişkin güncel mesleki ve kuramsal meseleleri tartıştığı, bu meselelere dair sözün üretilip dolaşıma girdiği bir platform görevini görüyor. Bu üç başlık altında faaliyet gösteren İyi Tasarım / Good Design İzmir’in kamusal tartışmaya ve kentin tasarım kültürüne oldukça büyük bir katkısı olduğunu söyleyebiliriz. Bir tasarım ve inovasyon kenti olma iddiasını taşımak, bu iddianın içeriğini doldurabilecek fikir ve inisiyatif sahibi bireylerle, bu iddiayı farklı ihtiyaçlar, hassasiyetler ve gündemlere göre yorumlayıp tartışabilecek bir kamuoyunun varlığıyla mümkün olacaktır. İyi Tasarım / Good Design İzmir, işte bu tartışma ortamının ve pratiğinin tesisini amaç ediniyor.

“İzmir’deki tasarım ortamı, bitmiş ürüne odaklanan görkemli teşhirler, yıldız isimler yerine süreç ve tartışmayı öne çıkaran bir kamusal programla zenginleşebilir.”

Etkinliğin geleceği hakkında düşünceleriniz nedir? Örneğin uluslararası bir formata dönüşebilir mi?

Etkinliğin üç yıl gibi kısa bir sürede serpilip geliştiğini, iyi bir ekip çalışmasıyla sağlam bir düşünsel zemine oturduğunu düşünüyorum. Bundan sonraki aşamada, daha geniş bir coğrafyaya ulaşması söz konusu olabilir. Ancak bu hedeflenirken, ölçeğinin şaşmaması gerektiğini düşünüyorum. İstanbul gibi belli başlı büyük metropollerde gerçekleşen benzerleriyle yarışa

girmenin hata olacağı kanısındayım. En azından şu an için; zira İzmir’de henüz çok canlı bir tasarım endüstrisi ve bu endüstriyi ayakta tutacak kalabalık bir tasarım çevresi yok. İzmir’deki tasarım ortamı, bitmiş ürüne odaklanan görkemli teşhirler, yıldız isimler yerine süreç ve tartışmayı öne çıkaran bir kamusal programla zenginleşebilir. İnsanların ilgisini çekmek, gündem yaratmak konusunda görkemlin önemini yadsımiyorum, ancak bu ilgiyi uzun vadede muhafaza etmek içeriğe yapılacak dengeli yatırımla mümkün olacaktır. İzmir, tasarım üretiminin ve tartışmasının göbeğinde yer almayabilir, ancak buradan merkeze dair söz üretilebilir, fikirler ortaya atılabilir, yenilikçi deneylere girilebilir. İyi Tasarım / Good Design İzmir’i uluslararası bir etkinliğe dönüştürürken, özellikle kentin tarihteki ticari ve kültürel bağlarının izinden gitmek isabetli bir seçim olacaktır. Ciddi bir çeşitlilik ve düşünsel hareketlilik arz eden Akdeniz Havzası’nın birikiminden faydalanabiliriz. Ayrıca Beyrut, Tel Aviv, Kahire, Selanik gibi kentlerde gerçekleşen tasarım haftası etkinlikleriyle kurulacak ortaklıklar, tasarım alanında bir Akdenizli duruşun, tutumun mümkün olup olmadığına dair de yol gösterici olacaktır.

“İyi Tasarım / Good Design İzmir, şehirde demokratik, kapsayıcı ve yenilikçi bir tasarım kültürünün yerleşmesi için alan açmaya çalışıyor.”

İzmir’in Dünya Tasarım Başkentliği adaylığını da unutmamak gerek. Bu yıl, Dünya Tasarım Konuşmaları da İzmir’de yapıldı. Bu bağlamda bakarsanız, İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliği de şehrin “tasarım kenti” görünürliğini yükseltecek bir etkinlik olarak ortaya çıkıyor...

Tüm bu etkinlikler, uzun soluklu ve tutarlı politikaların uzantısı olarak anlam kazanıyor. İzmir’in tasarım kenti olmasına yönelik politikalar, yerel yönetim tarafından oluşturulabileceği gibi sivil oluşumlar, aktörler tarafından da destek görüp yönlendirilebilir. Mühim olan tasarım uğraşının tartışılıp hayata geçirilebileceği kanalları açmak. Ve bu kanallar üzerinden tasarımı kamuoyu gündeminde daha merkezi bir konuma taşıyabilmek. Tasarım kültürünü benimseyen, gündelik hayatında tasarımı talep eden (parkta oturduğu bankın tasarımından aldığı herhangi sıradan bir hizmetin tanzimine varana dek), iyiyle kötü tasarım arasında yargıya varabilecek bir kamunun oluşmasına katkı sunmak. Zira İzmir’in tasarım ve inovasyon alanındaki iddiasını taşıyacak inisiyatifler böyle kamuya mal olmuş bir tasarım kültürünün içinden süzülüp hayata geçebilir. İyi Tasarım / Good Design İzmir, şehirde demokratik, kapsayıcı ve yenilikçi bir tasarım kültürünün yerleşmesi için alan açmaya çalışıyor. Bu açıdan İzmir’in kent kimliğine yaptığı katkı oldukça büyük ve etkileri esas uzun vadede ortaya çıkacaktır. ■

Özgür Demirci

[İyi Tasarım / Good Design
İzmir_3 Koordinatörü]

“Zaman içinde uluslararası bir tasarım bienaline dönüşebilir.”

“İyi Tasarım / Good Design İzmir_3”, yine şehirdeki tasarım çevrelerini bir araya getirdi. Etkinliği siz nasıl değerlendirirsiniz?

Bu yıl üçüncüsü yapılan “İyi Tasarım / Good Design İzmir”, “Bir Arada” temasıyla gerçekleşti. Tasarımcı, akademisyen ve öğrencileri hedefleyen kapsamlı, iyi bir program ortaya çıktı. İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliği, İzmir odaklı bir proje olarak ortaya çıktı ama zamanla ülke çapında, hatta uluslararası anlamda bir tasarım bienaline bile dönüşebilir. Nitekim İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinin temeli, 2009 yılındaki Kültür Çalıştayı’na kadar gidiyor. İzmir’i tasarım ve inovasyon kenti yapma hedefi doğrultusunda oluşan bir proje.

Size göre etkinliğin İzmir açısından anlamı nedir?

İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliği, tasarımı pratik anlamda ele alıyor. İzmir’de tasarım çalışmalarını sergileyebileceğiniz, öğrencileri bir araya getirebileceğiniz, atölye çalışmaları yapabileceğiniz tek alan olarak İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinden söz edebiliriz. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin oluşturduğu bu çatı önemli. Etkinlik, başka oluşumlara da ilham verecek nitelikte. Kendi çapında büyüyerek uluslararası bağlamda bir sergiye de dönüşecektir diye düşünüyorum.

Bu noktada şehrin potansiyeli de öne çıkıyor olmalı...

İzmir’in tasarımıyla ilişkisine üniversiteler açısından bakıldığında, önemli üniversitelerin, iyi tasarım bölümlerinin ve çok iyi hocaların burada olduğunu görüyoruz. Bu nedenle, etkinlik zamanla daha da büyüyecek ve iddiasını güçlendirecektir. ■

ATÖLYELER

Tasarım Yazarlığı Atölyesi

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen ve içerik üretiminin kendi başına yaratıcı bir pratik olduğundan hareketle kurgulanan "Tasarım Yazarlığı Atölyesi", "İyi Tasarım / Good Design İzmir_3"ün özgün atölyelerinden birisiydi. Kritik düşünme ve yaratıcı metin oluşturma çalışmasına odaklanan ve "bir arada" teması üzerinden belirlenen üç başlık etrafında öğrencilerle birlikte içerik üretilen atölyenin sonunda, seçilen metinlerden bir yayın da oluşturuldu. On yılı aşkın bir süredir mimarlık ve tasarım alanlarında içerik üreten, eğitim veren, tasarım editörlüğü ve tasarım iletişimi alanında çalışmalar yapan Dilek Öztürk yürütücülüğünde gerçekleştirilen atölyeye, mimarlık ve tasarım fakülteleri öğrencileri katıldı. "İfade etmek ve yazmak en az tasarım yapmak kadar yaratıcı

bir pratiktir. Bu, Kenya Hara'nın sözü" diyen Öztürk, atölyenin ortaya çıkış fikrini de şöyle anlattı: "Geldiğimiz noktada yayıncılığın misyonunun çok değiştiğini düşünüyorum. Artık mesele, bir mimarla röportaj yapmak değil. Uzun süre onun üretimini takip etmek, onu akademi ve endüstriyle bir araya getirebilmek, işin moderasyonunu yapabilmek de önemli. İçeriği tasarlamak, en az bina ya da obje tasarlamak kadar önemli bir pratik. Bu atölye fikri de böyle doğdu. Diğer yandan 'bir arada' teması, özellikle günümüz için çok önemli. Sosyal medya ve dijital teknoloji kullanımıyla kendimize ve birbirimize yabancılaşıyoruz. 'Bir arada' olmak, güncel tasarım tartışmasında neyi ifade ediyor? Farklı disiplinlerin bir arada ürün üretmesi mi, sadece gündelik yaşamdaki bir aradlığın

tasarıma bir girdi vermesi mi, yoksa bir aradlığın başlı başına tasarımcıya bir referans vermesi mi? Bu atölye çalışması, bu soruların yanıtlarını aramak açısından da zihin açıcı oldu." "İyi Tasarım / Good Design İzmir" etkinliğine ilk kez katıldığını söyleyen Öztürk, sözlerini şöyle sürdürdü: "İzmir'de bu çapta bir etkinliğin olmasını çok önemli buluyorum. Atölyeler, söyleşiler, sergiler, bunlar müthiş işler. İstanbul Tasarım Bienali sürerken, İzmir'e geldik. Sanki alternatif bir bienale gelmişim gibi hissettim. Burada İzmir'in tasarım kenti vizyonu da önemli. Tasarım başkenti olma konusunda İzmir'in İstanbul'a göre daha doğru bir aday olduğunu düşünüyorum. Hem mekânsal düzeyde, hem de insan dostu niteliğiyle bence İzmir'in çok büyük bir potansiyeli var."

Minyatür Çalgı Yapım Atölyesi

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı (İKSEV) tarafından düzenlenen, Namık Kemal Acar ve Ozan Özdemir yürütücülüğünde gerçekleştirilen Minyatür Çalgı Yapım Atölyesi'nde katılımcılar çalgı yapımının farklı bir boyutunu tanıdılar ve birebir ölçekli çalgıların (keman, çello, ud, tanbur vb.) yapımını öğrendiler. Atölyeyle ilgili fotoğraflar ve yapıldığı kadarıyla da çalgılar, İKSEV Karataş binasında sergilendi. Namık Kemal Acar'a göre MÜZİKSEV çıkışlı bu atölyenin en önemli amacı, Dünya'nın her yerinde büyük

ilgi gören minyatür çalgıların nizami ölçülerde yapılmasını öğretmekti: "Böylece ahşapla çalışmayı seven insanlar, bu el becerileriyle bir arada müzik sevgilerini de yansıtabilecekti. Çalgı yapımı çok önemli bir meslek dalı. Zanaatkârlığı ve sanatkârlığı bir arada barındırıyor. Minyatür çalgı yapımıyla, katılanların hobi olarak bile olsa bu alana adım atmasını istedik. Büyük ilgi gördü ve kontenjan ilk gün doldu."

Uçan Orman Desen Atölyesi

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen Uçan Orman Desen Atölyesi, hem tarihi bir Botanik Parkı olarak da bilinen Kültürpark'ın bitki florasını tasarım konusu haline getirdi, hem de paraşüt üzerine yapılan baskı ve desen uygulamalarıyla Kültürpark'ın görsel belleğine gönderme yaptı. Tekstil ve kâğıt yüzeylerine çeşitli desen uygulamalarının yapıldığı atölye

süresince yapılan çalışmalar da video gösterimleriyle aktarıldı. Kültürpark'ta bulunan bitkilerden esinlenilerek hazırlanan özgün desenler, Kültürpark'ın havacılık kültürünü ve botanik parkı kimliğini de yeniden gündeme getirdi.

İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü'nde görev yapan Nina Kertselli, Moda ve

Tekstil Tasarımı Bölümü'nde öğretim üyesi olan Dilek Himam ve aynı fakültede araştırma görevlisi Elif Tekcan yürütücülüğünde gerçekleşen atölyeyle, Kültürpark'ın botanik hafızası da ete kemiğe bürünmüş oldu. "Atölyenin ilk gününde Ege Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ümit Erdem hocamız bize Kültürpark'ın botanik hafızasını anlattı" diyen Dilek Himam, atölye sürecini şöyle ifade etti: "Önce bitki turuna çıktık. Gezi boyunca yerlerden tohumları, ağaç kabuklarını ve yaprakları topladık. Birinci aşamada, farklı kumaş türleri ve kartpostallar üzerine baskı çalışmaları yaptık. Bir diğer aşamada da, dev bir paraşüt tekstili yüzeyi üzerine Kültürpark'ın bitkilerinden ilham alarak oluşturduğumuz desenleri bastık. Diğer aşamada, Kültürpark'ın bize yaşattığı deneyime ilişkin video art çalışması yaptık."

İzmir'in tasarım kenti idealinin, İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğiyle güçlendiğini de sözlerine ekleyen Dilek Himam, "Yıllarca İzmir, potansiyelini değerlendirememiş bir kent olarak düşünüldü. Ancak artık böyle olmadığını görüyoruz. Bu yıl üçüncüsü yapılan İyi Tasarım / Good Design İzmir, bunun önemli çıktılarından bir tanesi. Ortaya konulan şey, çok değerli" dedi.

Renk Portreleri Atölyesi

Yürütücülüğünü Gizem Hız Altıntaş ve Umut Altıntaş'ın üstlendiği Renk Portreleri Atölyesi, renkleri ve hikâyeleri bir araya getirdi. Katılımcılar, atölyenin kararlaştırdığı renkler üzerinden kendi renk tonlarını ve bu renk tonlarıyla ilişkilendirdikleri kişisel hikâyelerini oluşturdu. Renklerin genel geçer kavramlarını, kimliklerini bir kenara bırakıp insanların renklerle kurdukları kişisel bağlar üzerine odaklandıklarını söyleyen Umut Altıntaş, "Dört günün sonunda yedi renk ve kırk dokuz tona ulaştık. Renkleri, hikâyeleriyle beraber bir sergiye dönüştürdük. Bu sergiye, katılımcıların boyadıkları orijinal renklerden ve kâğıtlardan oluşan tek örnek bir kitap da eşlik ediyor" dedi. İzmir'in son yıllarda özellikle tasarım ve sanat etkinlikleriyle öne çıktığını söyleyen Altıntaş, geçen yıl da İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğine katkıda bulunduklarını sözlerine ekledi: "Lokal olarak İzmir'in kendi kendine bir şey yapıyor olduğu görmek çok sevindirici. Umarım aynı heyecanla devam eder."

Mekânsal Müdahaleler Atölyesi

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak görev yapan Michael Young ve Stefano Pugliese yürütücülüğünde gerçekleştirilen atölye, mevcut yapıları çevreye müdahalelerde bulunarak yeni ve geçici kamusal mekânlar yaratmaya odaklandı. Katılımcılar, kontrplaktan imal

edilmiş oturaklar ve gölgelik file kumaş kullanarak mekân oluşturma temel mekanizmasını ve mekâna yeni ve öngörülmemiş kullanımlar atfetmenin yollarını araştırdılar. Böylece geçici mimari eylemlerle Kültürpark'ta birden fazla noktaya müdahalede bulunarak yeni mekânlar tanımlandı.

Gündelik Yaşamda Kolektif Düşünce Tasarımı Atölyesi

Karabağlar Belediyesi Kent Tasarım Atölyesi (KETA) tarafından düzenlenen, Nail Özlüsoylu'yla yönetmen ve fotoğraf sanatçısı Charles Richards yürütücülüğünde gerçekleştirilen Gündelik Yaşamda Kolektif Düşünce Tasarımı Atölyesi kapsamında, Charles Richards'ın "The Crossing" ve "No One" belgesel filmleri üzerinden görsel tasarımların kolektif düşünceye etkileri ve yarattığı yeni algı süreci tartışmaya

açıldı. "Charles Richards'ın, benim de kısmen içinde yer aldığım 'The Crossing' ve 'No One' belgeselleri, son yıllarda bizi ve aslında tüm dünyayı ilgilendiren mülteciler ve göçmenler sorununu kişisel hikâyeler üzerinden yorumlayan iki eşsiz belgesel. Bu iki belgesel, dramın çok dışında olayın rasyonel sonuçlarını tartışmaya açıyor" diyen Nail Özlüsoylu, İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğini de değerlendirdi:

"Bu yıl içerik olarak tasarımın kamusal eleştirisi daha güçlüydü. Ulaşılabilir ve yaşama entegre bir tasarım anlayışı ağırlıktaydı. İzleyici açısından durum tartışılabilir. Onların değerlendirmeleri benim açımdan çok önemli. 'İyi Tasarım / Good Design_4', belki de Dünya'da örnekleri olduğu gibi kentin kılcal damarlarına kadar ulaşmayı başarır."

Bir Aradayız-Hepimiz Bir Bütünün Parçaları Atölyesi

Ege Giyim Sanayicileri Derneği (EGSD) bu yıl İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinde, "Bir Aradayız-Hepimiz Bir Bütünün Parçaları" adlı atölye çalışmasıyla öğrencilerle genç tasarımcıları buluşturdu. Sparmax Airbrush Türkiye distribütörü olan EGSD üyesi Şimşek Makina'nın katkılarıyla geleceğin tasarımcılarına

Airbrush sistemiyle desen tasarım çalışma tekniklerini uygulamalı olarak tanıtan atölye, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü son sınıf öğrencisi Talha Demiral yürütücülüğünde gerçekleştirildi. Ege Giyim Sanayicileri Derneği (EGSD), İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğini çok önemli

gördüğü için ilk yılından beri katılım sağlıyor. "Bir Arada" temasından yola çıkarak oluşturulan "Hepimiz Bir Bütünün Parçaları" başlığı, hazır giyim ve tekstil sektöründe tedarikçisinden üreticisine ve tasarımcısına kadar tüm unsurların bir arada düşünülmesi gerektiği gerçeğine dayanıyor.

Kültürpark'ın Geçmişini, Bugününü ve Geleceğini Birlikte Düşünmek Atölyesi

TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi'nin düzenlediği, Kültürpark'ın geçmişi, bugünü ve geleceği üzerinden, doğal ve geri dönüştürülebilir malzemeler kullanılarak mekânsal soyutlama çalışmasına odaklanan atölye kapsamında, katılımcılara Kültürpark'ın tarihi hakkında

bilgi verilerek, "Gelecekte nasıl bir Kültürpark istiyoruz?" sorusu soruldu ve bir fikir havuzu (think tank) oluşturuldu. Bunun üzerinden, geri dönüştürülebilir malzemeler kullanılarak, gelecekteki Kültürpark soyutlanmaya çalışıldı. Katılımcılar, hangarların kaldırıldığı, gölet alanının

çevresiyle ilişkisinin güçlendirildiği, lunapark alanının konumunun değiştirilerek yeni bir ana yaya güzergahının oluşturulduğu, açık alanda sanatçılara sergi yapabilmeye fırsatı sunan, yeşil alan miktarının ve bitki çeşitliliğinin artırıldığı bir Kültürpark hayal ettiler.

Oksimoron-Orijinal Kopya Atölyesi

Şerife Aslan ve Mert Yavaşca'nın yürütücülüğünde gerçekleşen, Shelter Artists Run Space'in atölye çalışması "Oksimoron-Orijinal Kopya Atölyesi"nde katılımcılar, seçmiş oldukları eserleri kolaj teknikleriyle kopyalayarak eser üretiminde pastiş ve parodi kavramlarını deneyimlediler. "Oksimoron" kavramını belirlerken, 'bir arada' temasından yola çıktıklarını söyleyen Şerife Aslan, "Oksimoron, birbirine zıt kavramların bir arada kullanılması ve bu şekilde oluşturulan ifade biçimleri anlamına geliyor. 'Orijinal Kopya', sanat ve tasarım alanlarında tartışılmalı bir olgu. Bu tema içinde, atölye katılımcıları, iyi bildikleri sanat tasarım eserlerini hem görsel hem içerik olarak kopyalamaya çalıştılar" dedi.

Stüdyo Geyikleri Atölyesi

Yürütücüleri özellikle kıdem hiyerarşisinin tersine sıraladık. Çünkü biz, akademik ortamda 'hiyerarşinin ve kıdemin' varlığıyla yaşarken, öğrenci-hoca, hoca-hoca ilişkisindeki saygı çerçevesindeki hitapların, iletişimimizde birtakım engeller ve ezberler yarattığını, saygının bir hitap kelimesine yüklenmesiyle, sorumluluk ve inisiyatif almanın gölgelendiğini keşfettik. Öte yandan, gerek iletişim gerekse ders yürütücülüğünde en yaygın yaşadığımız ortak sorunları, öğrencilerle birlikte çözebileceğimizi düşündük.

Atölye çalışmasına, 12 katılımcıyla başladık. İki günlük sürede, toplamda on beş saat boyunca, 6 akademisyen, 11 öğrenci ve 1 mezunla birlikte konuştuk, düşündük, sorduk, cevapladık, yazdık, çizdik, dans ettik, bazen oyun oynadık, bazen sessiz kaldık, bazen de kahkahalar patlattık. Çalışma; ısınma, empati kurma, tanımlama, fikir üretme, çözümleri modelleme, prototip ve test aşamalarından oluştu.

Aşamalardan biraz söz eder misiniz?

Mine Ovacık: Isınma aşaması, güneşin ısıttığı çimlerin üzerine yayılarak başladı. Ne yapacağımızı konuştuğumuz tanışım ve birbirimizi tanımak için oynadığımız bir oyun, tanışma aşamasını doldurdu.

Sevi Merter: Empati kurma aşamasında, hep birlikte önce hoca sonra öğrenci rollerine büründük. Stüdyo derslerinde en çok tekrarlanan 'hoca ve öğrenci söylemlerini' dile getirdik. Bu seansta, stüdyolarda sıkça dilimizden dökülen bu cümlelerin gerçekten öğrencilerde nasıl bir karşılık bulduğunu ve nasıl algılandığını anlamış olduk. Öğrencilerin hoca davranış ve söylemlerini taklit etmeleri, bir süre sonra kendiliğinden 'öğrenci söylemlerinin' dillendirilmesine ve kendi özeleştirilerine dönüştü. Bu yöntemle, yani empati kurma yoluyla karşılıklı bir öğrenme süreci yaşadık. Ardından stüdyo dersleri, tasarım eğitimi, hoca-öğrenci/öğrenci-öğrenci

Endüstriyel tasarım eğitiminde "Tasarım Stüdyosu" derslerini öğrenci-akademisyen birliğinde, ortak deneyimler üzerinden eleştirerek mercek altına almayı hedefleyen "Stüdyo Geyikleri Atölyesi", etkinliğin ilgi çeken atölyelerinden oldu. Hoca-öğrenci hiyerarşisinin ortadan kaldırıldığı atölyenin ayrıntılarını, Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Endüstriyel Tasarım Bölümü'nden araştırma görevlileri, Kardelen Aysel ve Atabey Güneç, öğretim görevlileri Sevi Merter, Mustafa Biçer, Ezgi Ozan Avcı ve Doç. Dr. Mine Ovacık ile konuştuk.

Mine Ovacık: "Çalışma boyunca ortaya çıkan söylemlerin, problemler ve çözüm önerileri olarak izleyene aktarılması, serginin işiydi."

Stüdyo Geyikleri Atölyesi fikri nasıl ortaya çıktı?

Mine Ovacık: Nesiller arası yaptığımız kısa bir araştırmayla argoda 'geyik yapmak' söyleminin, kimilerine göre dalga geçilerek yapılan sohbetler,

kimilerine göreyse boş konuşmak, çekiştirmek, hatta karşı cinsle ilgili çekiştirmeler anlamına geldiğini öğrendik. Bugünün üniversiteleri içinse 'goy goy yapma' ifadesinin geyik yapmak yerine kullanıldığını öğrendik.

Aslında, öğrenciyle empati kurarak stüdyolardaki sorunların üstesinden gelebilmek için "Stüdyo Geyikleri" adlı atölye çalışmasını kurguladık. Bu atölye çalışmasının sonunda, tasarım eğitiminde iyileştirmeler yapabilmek ve yeni nesille empati kurup, kendimizi ifade edip, birbirimizi anlayarak, birlikte alternatif çözümler önermek ve 'hayalimizdeki tasarım stüdyosu'nu yaratabilmeyi hedefledik.

'Biz' öznesiyle devam eden bu anlatımda, çalışmayı kurgulayan ekip olarak, Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Endüstriyel Tasarım Bölümü öğretim elemanlarını, araştırma görevlileri Kardelen Aysel ve Atabey Güneç, öğretim görevlileri Sevi Merter, Mustafa Biçer, Ezgi Ozan Avcı ve Doç. Dr. Mine Ovacık temsil ediyor. Yürütücüler, 2. 3. ve 4. sınıf stüdyo derslerinin koordinatörleri.

ilişkileri ve benzeri konularda tüm söylemek istediklerimizi, birer cümleyle ifade ettiğimiz bir dışavurum seansı gerçekleştirdik.

Ezgi Ozan Avcı: Tanımlama aşamasının amacı, öğrencilerin stüdyo dersleriyle ilgili düşüncelerinin ve sorunlarının açığa çıkarılmasıydı. Öğrenciler, stüdyo dersleriyle ilgili bakış açıları, hoca-öğrenci/öğrenci-öğrenci ilişkileri, korkuları, istekleri ve karşılaştıkları zorluklar hakkında derinlemesine tartışarak, bunları 'ben dili' ile ifade ettikleri net cümlelere dönüştürdüler. Bu cümlelerin her birini kâğıtlara yazıp, duvara asarak görünür hale getirdik. İfadeleri; ayrım(-cılık), karar(verme), tepki(alma/verme) ve anlam(-landırma) başlıkları altında sınıflandırdık. Yaşanan ve ifade edilen problemlerin bir tür çekilmiş fotoğrafı gibi oldu. Çalıştığın ilk günün son aşaması olan 'problem tanımlama' sürecini, problemlere ne tür çözümler getirilebileceğine dair bir tartışmayla sonlandırdık.

Kardelen Aysel: Çalıştığın ikinci günü, ilk gün yürütülen tartışmanın üzerine bir soru sormamızla başladı: "Ne hissediyorsun?" Bu soruya, her katılımcı, hatta her yürütücü tarafından farklı geri dönüşler oldu. Problem tanımlama aşamasını derinlemesine gerçekleştirdikten sonra, fikir geliştirme aşamasına geçiş yaptık.

Mustafa Biçer: İkinci gün öğleden sonra, bir önceki gün tanımlanan problemler ve çözüm önerileri üzerine kısa bir hatırlama yaptıktan sonra

bu çözümleri modellemek ve çıktılar yaratmak üzere çalışmaya başladık. Toplu olarak yürüttüğümüz bu çalışma esnasında, farkında olmadan alışageldiğimiz rollere tekrar büründüğümüzü fark ettiğimiz zaman, tüm katılımcıların yaratıcılığını engellemek adına 'tecrübeliler' olarak ikinci bir masaya ayrıldık. Ayrıldığımız bölümde, bizler yapılması gereken sorumluluklar üzerinde çalışırken yaratıcılığı ve çözümlerin modellenmesini, belirlenen problemleri daha yakın zaman diliminde yaşayan genç tasarımcılara bıraktık.

Atabey Güneç: Öğrencilerin 'katılımcı' sıfatıyla dahil oldukları atölyede; günün sonunda, sürecin başında kendilerini durduran veya yavaşlatan korku, mağduriyet duygusu gibi negatif düşünce kalıplarından sıyrılıp, daha özgüvenli, inisiyatif ve sorumluluk alan davranışlarını ön plana çıkararak, istemli, belki de istemsizce atölyenin 'yürütücüleri' rolüne büründüklerini gözlemledik.

Atölyenin sonunda ne tür çıktılar elde edildi?

Mine Ovacık: Öğrenciler, çıktılarını değerlendirerek bir görsel ileti bütününe dönüştürdüler ve bir sergiye dönüştürdüler. Çalışma boyunca ortaya çıkan söylemlerin, problemler ve çözüm önerileri olarak izleyene aktarılması, serginin işiydi. Aynı zamanda çalışmanın tüm süreci çizimlerle dokuz karede Kardelen Aysel tarafından anlatıldı. Hem süreç kareleri hem de konuş-

ma balonları sergide yer aldı.

Sevi Merter: Öğrenciler sergi için, saptadıkları problemleri 'ben' diliyle konuşma balonları haline getirdiler. Ve bu konuşma balonlarını, bu problemlere cevap olacak vurgu cümleleri etrafında topladılar. Oluşan resim, aslında öğrencilerin hem bir dışavurumu hem bir manifestosu niteliğinde oldu. Gördük ki öğrenciler, tam da bizler gibi daha katılımcı, ortak aklın ve üretimin daha çok ön planda olduğu, hem zihinlerini hem de kendilerini özgürleştirici bir tasarım stüdyosu hayali kuruyorlar.

Ezgi Ozan Avcı: Çalıştığın son aşaması olan test aşaması için, öğrenciler sergi alanına, sergiyi gezenlerin üzerine önerilerini ve konuyla ilgili düşüncelerini yazabilecekleri bir 'fikir fırlatma tahtası' yerleştirdiler. Fikir fırlatma tahtasının amacı, sergi ziyaretçilerini de bir tür sürece dahil ederek ve çalıştayda tartışılan sorun ve çözümlerle ilgili geri bildirimlerini almaktı.

İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mine Ovacık: Bu yıl, 'İyi Tasarım' etkinliğinin üçüncüsüne katılma ve izleme şansını elde ettik. Her yıl 'kelebek etkisiyle' İzmir'de tasarım ile ilgili etkinliklerin artarak yayıldığını gözlemliyoruz. 'İyi Tasarım İzmir 3', İzmir'in tasarımla ilgili potansiyelini istikrarlı bir biçimde göz önüne sermeye devam ediyor.

Çocukların ve Yetişkinlerin Kullanımına Yönelik Ahşap Kent Ekipmanları Tasarımı Atölyesi

Çağdaş Cantürk, Altuğ Toprak ve Akın Budakoğlu yürütücülüğünde gerçekleştirilen ve Ananas Woodworking & Ananas Ahşap Ürünleri Tasarım Ofisi'nde yapılan atölye, genç tasarımcılarla tasarım öğrencilerini bir araya getirdi. Farklı disiplinlerden 28 tasarımcı ve tasarımcı adayından oluşan 4 çalışma grubunun iki günde tamamladığı atölyede katılımcılar, "Alanı yaşanabilir kılan etkenler nelerdir?", "Ahşap yaşam alanlarına neden ihtiyacımız var?", "Kentsel yaşam alanlarına tasarımla nasıl değer katabiliriz?" gibi sorular üzerinden kurguladıkları kavramları farklı tasarım metodolojileriyle uygulamaya döktüler. İyi Tasarım / Good Design

İzmir organizasyonunun özellikle atölye çalışmalarına imkân sağlaması açısından önemli olduğunu söyleyen Çağdaş Cantürk, "Her yıl daha da iyiye giden bu organizasyon, İzmir'in tasarımla yaşayan ve gelişen örnek bir kent olma vizyonuyla örtüşüyor" derken, Altuğ Toprak ise "Öğrenciler akademisyenler ve sektörde çalışan profesyonellerin birbirleriyle fikir alışverişinde bulunduğu eğlendirici ve öğretici bu atmosferin gelecek yıllarda da tekrarlanmasını ümit ediyoruz" temennisini ifade etti.

Spor Giyim ve Aksesuarlarında Dekonstrüktif Dokunuşlar Atölyesi

Yürütücülüğünü Dokuz Eylül Üniversitesi Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü'nden Dr. Öğretim Üyesi Öznur Enes'in üstlendiği atölyede katılımcılar, aktif spor faaliyetlerinde kullanılan giyim ve aksesuarlarla günlük yaşamda kullanılan giyim ve aksesuarları dekonstrüktif yaklaşımla yeniden tasarladılar. İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğini başından bu yana takip ettiğini, özellikle geçen yıl yapılan atölye etkinlikleri ve sunumların, tasarım yolculuğunun heyecanını izleyicilere çok başarılı bir biçimde aktarabildiğini söyleyen Öznur Enes, bu seneki atölye çalışmalarını da değerlendirdi: "Bütünün

bir parçası olma, farklı parçaların bir bütünü oluşturması, 'bir arada' olma, atölye çalışmanın temel noktasını oluşturdu. Dekonstrüktif Akım edebiyat, mimarı gibi moda alanında da özgün işler ortaya çıkmasına olanak sağlayacak deneysel bir süreci içinde barındırıyor. Bu açıdan bu atölyeyle parçalarına ayırma, parçaların tekrarı, farklı parçaların bir arada kullanılması kavramları üzerinden giderek spor giyim ve aksesuarlarını kullanarak, atölye katılımcılarıyla birlikte iki gün boyunca deneysel çalışmalarda bulunduk."

Işık ve Mekân Atölyesi

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen, yürütücülüğünü David Scognamiglio ve Eylül Deniz Ergun'un gerçekleştirdiği atölyede, katılımcılar ışığı kullanarak Kültürpark'ta geçici bir mekân tasarımı gerçekleştirdiler. Katılımcılar, ışık enstelasyonunun tüm aşamalarında -projelendirme, tasarım, inşa- aktif rol aldılar. Kültürpark'ın gece peyzajına müdahalede bulunmayı ve Kültürpark'ın hafızasından izler anırtırmayı amaçlayan Işık ve Mekân Atölyesi'nde, led şeritler ve ahşap çitalar aracılığıyla Kültürpark için farklı bir mekân tanımı yapılarak, yeni deneyimlere alan açıldı.

Işıklı ve mekânsal meselelerle bağı olan tüm tasarım disiplinlerinden öğrencilere ve profesyonellere açık olan atölyenin yürütücüsü olan Scognamiglio, atölyenin çıkış fikrini şöyle anlattı: "Atölye, 'boşluk' ve 'yer' kavramları arasındaki farklılıklardan esinleniyor. İlk kavram çok daha soyut ve kapsamlı, ikincisiyse daha çok sembolik ve sübjektiftir. Bu sebeple, 'Yer, anlamlı bir boşluktur' diyebiliriz. Bu

düşünceden yola çıkarak atölyeyi kurguladık. Amacımız, boşlukta gerilmiş ışık çizgileri oluşturarak duygusal bir mekan yaratmaktır. Işık, madde olmayan bir madde olarak, ziyaretçilerin algısıyla oynamak üzere boşluğa çizmek için kullandığım bir materyal, bir yöntemdir. Atölyenin başka bir amacıysa, bu materyalle çalışırken deneyimlediklerimi paylaşabilmektir. Atölye, üç aşamadan oluştu: Araştırma, tasarım ve sahada kurulum. İlk oturum, enstelasyonda anlatmak istenilen hikâyeyi bulmak için bir kavramsal araştırma etrafında yoğunlaştı. Bunun sonucunda, uzun süredir Türk kültürüyle bütünleşmiş bir şekilde var olsa da gelenekleri ve kültürüyle ayrılan Levanten halkını yansıtmak istedik. Tasarım oturumunda, araştırmalarda çıkan bulgulardan yola çıkarak, önce bireysel tasarımlar, sonraysa bu bireysel tasarımlardan ilham alan ortak bir tasarım ortaya çıkardık. Son oturumda da, Sanat ve Tarih Müzesi'nin önündeki mekâna enstelasyonumuzu kurduk."

İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinin özellikle atölyelere alan açmasıyla önemli bir işlev üstlendiğini söyleyen Scognamiglio, İzmir'in tasarım kenti vizyonuna da değindi: "İzmir, gözlemlediğim kadarıyla, bir tasarım kenti olmak için olması gereken her şeyi barındırıyor. Katıldığım bu etkinlik ve insanlarla olan etkileşimimden oldukça mutlu oldum. İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinin kent çapında duyulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, yaratıcı projeler, eskiden beri farklı alanlarda çalışan insanları birleştirmeyi başarır."

Akışkan Zeminde Seyrüsefer Atölyesi

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen, İzmir Ekonomi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde yarı zamanlı eğitmen olarak görev yapan serbest mimarlar Ertunç Hünkar ve Mehtap Altuğ yürütücülüğünde gerçekleştirilen "Akışkan Zeminde Seyrüsefer Atölyesi", Kültürpark'ta bulunan ve parkın tümüne oranla görece az bir alan kaplayan su yüzeylerine, bir başka deyişle akışkan zeminlere odaklandı. Kültürpark üzerindeki durağan zeminlerdeki durağan eylemleri su üzerinde deneyimlemeyi araştırılan

atölye kapsamında, katılımcılarla birlikte hesaplamalı tasarım yöntemi uygulandı. Atölye sonunda ortaya çıkan yüzer platform da Göl Gazinosu göletinde sergilendi. Kültürpark'ta göle bırakılan yüzer platform Kültürpark ziyaretçilerinin de ilgisini çekti. Mehtap Altuğ, yüzer platformun İzmir'de karadaki aktiviteleri denize taşıma konusunda başlangıç olabileceğini belirtirken, yüzer platformun tasarım ve üretiminin oldukça kısa bir aralıkta gerçekleştiğini anlattı: "Elbette bu kısa zaman aralığına bu işi sığdırmak, kullandığımız hesaplamalı tasarım metodlarının yanı sıra katılımcı öğrencilerimizin şevki ve aidiyetiyle mümkün oldu."

"Bu deneyimi hep birlikte paylaşmak kesinlikle biz yürütücüler olarak çok keyifli bir süreçti" diyen Ertunç Hünkar da, sözlerini şöyle sürdürdü: "Tabii ki her tasarımda olduğu gibi üretimde sorunlarla yüz yüze geldik. Fakat bu sorunlara çözüm odaklı yaklaşım, çıktılarını öğretilere ve paylaşımına dönüştürerek, problem çözümünün eğlenceli bir sürece dönüştürdük."

Mehtap Altuğ, İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğini başından beri takip ettiklerini söylerken ekledi: "Bu yıl özellikle bu denli değerli katılımcılarla ve fikirlerle İyi Tasarım / Good Design İzmir 3'ün bir parçası olmaktan çok memnunuz. Bu yıl atölyelerin ölçeklerini büyütme ve çıktılarını sergi ürünü haline getirmek bizce ilgiyi diğer senelere oranla ciddi bir ölçüde artırdı. Gerçekleştirilen panellerse tasarım konusu üzerine konuşmak, tartışmak, irdelemek ve anlamak bağlamında çoğu dinleyiciyi ve katılımcıyı da kapsadığı için önemliydi."

Ertunç Hünkar da İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinin kent için çok değerli ve öncü nitelikte olduğunu vurguladı: "İzmir'de birçok tasarım fakültesi mevcut. Dolayısıyla tasarımla ilgili çok sayıda eğitimci ve öğrenci İzmir'de yaşıyor. Bu tarz buluşma etkinlikleri bizleri bir araya getirme konusunda çok önem kazanıyor. Çünkü tasarımın paylaşımdan beslendiğine inanıyoruz."

Yenilenebilir Enerji Üretimi İle Bir Arada Yaşamak Atölyesi

Ece Erkal ve Nilnaz Akbaşoğulları yürütücülüğünde gerçekleştirilen "Yenilenebilir Enerji Üretimi ile Bir Arada Yaşamak Atölyesi", katılımcılara yenilenebilir enerji kaynaklarının çevresel etkileriyle bir arada yaşamının yolları üzerine yeni düşünme yolları açtı. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir Planlama Bölümü'nde yüksek lisans öğrencisi olan Nilnaz Akbaşoğulları,

atölyenin temelindeki fikri şöyle anlattı: "Genel hatlarıyla, hayatımızda yenilenebilir enerjiye yer verdiğimiz ölçüde, aslında küçük farkındalıklar yarattığımızı, ancak bunların kişisel olmaktan öteye gidip topluluk bilinci oluşturduğunda, yani özetle bir araya gelmediğimizde, beklediğimiz o büyük etkiyi de gösteremediğini gözlemledik. Atölye kapsamında katılımcılara

ilk olarak enerji hakkında genel bir özet geçtik. Bir diğer başlığımız, ülkemizdeki ve Dünya'daki çalışmalar hakkındaydı; yine bu konuda orijinal fikirleri katılımcılarla tartışma fırsatı bulduk. Günlük hayatlarımızda yenilenebilir enerji üzerine aslında farkında olmadan geleneklerimizden de gelen küçük etkilerde bulunduğumuzu keşfettik."

Üreten Atölye-2

İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası bünyesindeki FabrikaLab İzmir tarafından düzenlenen Üreten Atölye de, bilişim, tasarım, girişimcilik, kodlama gibi çalışma atölyelerine

alan açtı. Tasarım ve Üç Boyutlu Prototip, Sosyal Girişimcilik, Nesnelerin İnterneti, Kodlamaya Giriş atölyeleri olmak üzere dört başlık üzerinden şekillendirilen atölye çalışmasıyla,

geleceğin dünyasını şekillendirecek olan kavramlar masaya yatırılırken, bilişim teknolojilerinin önemine dair bir farkındalık da yaratıldı.

SERGİLER

Atölye Çıktıları Sergisi

“İyi Tasarım/Good Design İzmir_3” kapsamında yapılan atölyelerin sonunda ortaya çıkan ürün ve tasarımlar, “Atölye Çıktıları” adıyla sergilenerek katılımcı ve konuklara da sunuldu. Uçan Orman Desen Atölyesi; sergi alanında en kapsamlı şekilde temsil edilen atölyeydi. Yürütücüler, çalışma alanlarını bir laboratuvara dönüştürerek ziyaretçilere çalışma sürecinin hissini yaşatmak istediler. Ayrıca atölyenin sergi alanının tepesine üzerine bitki desenlerinin basıldığı ve Kültürpark’ın havacılık kültürüne katkısına gönderme yapan bir paraşüt gerildi. Akışkan Zeminde Seyrüsefer, Işık ve Mekân, Mekânsal Müdahaleler atölyeleri çıktıkları da Kültürpark’ın farklı noktalarında sergilendi.

ETMK “30 Yıldır Bir Arada”

Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu’nun (ETMK) 30. yılı dolayısıyla “bir arada” temasına uygun olarak ETMK İzmir Şubesi’nin düzenlediği ve “30 Yıldır Bir Arada” adıyla açılan sergi, İstanbul’da 16-18 Kasım 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen Türkiye Tasarım Haftası’nda “Türk Tasarımına Güvenmek, ETMK’nın 30. Yılı” adıyla açılan serginin İzmir ayağı olarak değerlendirilebilir. ETMK’nın 30 yılından ödüller, yayınlar ve hatıraların yer aldığı sergide, İzmir’i ön planda tuttuklarını söyleyen ETMK İzmir Şube Başkanı Dr. Elif Kocabıyık, sözlerini şöyle sürdürdü: “Sergi, bir zaman çizelgesi sunuyor. ETMK, 1988 yılında kuruldu. Sergide bu 30 yıla dair yayınlar, ödüller, fotoğraflar var.”

İzmir’in tasarım konusunda son birkaç yıldır çok dinamik olduğunu da söyleyen Kocabıyık, “İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliği, bu yıl üçüncü kez gerçekleştiriliyor. Bence her yıl giderek daha kapsamlı hale geliyor” dedi ve ekledi: “Bu sene, Ankara ve İstanbul’dan katılan konuklar var. Yerelden ulusala taşındık. İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliği öncesinde ‘birlikte yaşamak/co-living’ temasıyla Dünya Tasarım Konuşmaları’nı İzmir’de düzenlemiştik. Uluslararası bir etkinlikti. Tasarım ve İzmir özelinde gerçekleşen etkinliklerin teması da ortaklaştı. Bir aradalığa, birlikteliğe dair bir tema oluştu. Bu, ilginç bir şekilde İzmir’in tasarım kimliğine dair bir slogana dönüşüyor diye düşünüyorum.”

İyi Tasarım_3 “Bir Arada”

“İyi Tasarım / Good Design İzmir_3”ün adı ve temasıyla aynı adı taşıyan sergi, endüstriyel tasarım, iletişim tasarımı ve mimarlık gibi farklı disiplinlerden tasarımcıların çalışmalarını, ziyaretçilerin ilgisine sundu. *Pla+form*’da içerik editörlüğü yapan Nursaç Sargon, serginin temasının bağlamı dâhilinde oluştuğunu anlattı: “İyi Tasarım / Good Design İzmir etkinliğinin bu yılki teması, kent yaşamının temel dinamiklerinden biri olarak ‘bir arada’ olma hali, gündelik hayatta insan ilişkilerini düzenleyen her ölçekteki tasarım uğraşının en önde gelen meselelerinden birini teşkil ediyordu. Atölye ve konuşma programının yanı sıra İyi Tasarım / Good Design İzmir_3 kapsamında düzenlenen sergiyle de ‘bir arada’ olma üç yönüyle ele alındı. ‘Bir arada’ kavramı, tüm tasarım disiplinlerinin üzerine söz üretmekle mesul olduğu kamusal hayata yön veren birlikte yaşama ve iş yapma pratiklerine gönderme yaptığı gibi, aynı zamanda tasarımın günümüzde disiplinlerarası, hatta disiplinlerötesi kolektif bir uğraş olarak yeniden düşünülmesine vurgu yapıyordu. Bir diğer yönüyle ‘bir arada’ olmak, iyi tasarımın ortaya çıkış koşulu olarak tüm paydaşların (tasarımcı, üretici, kullanıcı) müdahil oldukları bir işbirliği ve müzakere sürecinin önemine işaret ediyordu. Bu nedenle ‘Bir Arada’ sergisinde yer alan tasarımlar, bu çerçevede dâhilinde belirlendi.”

Ödüllü Tasarımlar Sergisi

Bu yıl ilk kez düzenlenen “Ödüllü Tasarımlar Sergisi” de, endüstriyel tasarımdan görsel tasarım ürünlerine kadar farklı disiplinlerden ödüllü tasarımları bir araya getirdi. Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş., İZFAŞ ve çeşitli tasarımcıların ödüllü tasarımlarının da yer aldığı “Ödüllü Tasarımlar Sergisi”, oldukça ilgi çekti.

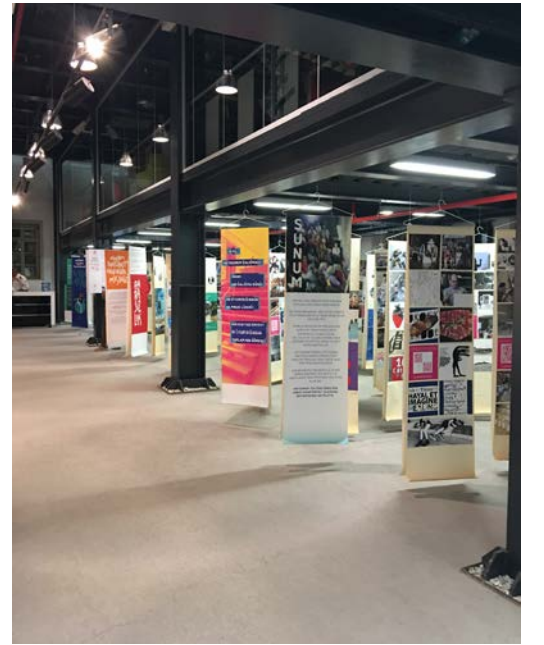
Paralel Sergiler “Öğrenci Projeleri Sergisi”

Yaşar Üniversitesi Endüstriyel Tasarım Bölümü tarafından, Yaşar Üniversitesi Rektörlük Fuaye Alanı’nda düzenlenen “Öğrenci Projeleri Sergisi” de “İyi Tasarım/Good Design İzmir_3”ün Kültürpark dışında düzenlenen ve üniversite öğrencilerini işin içine alan paralel etkinliklerinden biri oldu.

“Yahşibey Tasarım Çalışmaları: 10 Yılın Hesabı 2006-2018 Sergisi”

Emre Senan Tasarım Vakfı tarafından düzenlenen, 6 Kasım-05 Aralık 2018 tarihleri arasında İzmir Mimarlık Merkezi’nde sergilenen “Yahşibey Tasarım Çalışmaları: 10 Yılın Hesabı 2006-2018 Sergisi”, etkinliğin ilgi çekici çalışmalarından biri oldu. Emre Senan Tasarım Vakfı’nın 10 yıldır Dikili’nin Yahşibey Köyü’nde gerçekleştirdiği yaz okullarında ve atölyelerde yapılan çalışmaların bir çıktısı niteliği taşıyan sergi, Yahşibey Tasarım Çalışmaları’nın kuruluş amacını, işleyiş biçimini, 10 yıl boyunca çalışmalara katılan öğrenci ve proje liderleri demografisini, köyle olan ilişkileri ve 40 tasarım çalışmasının özetlerini özellikle tasarım öğrencilerinin, tasarım akademisyen ve profesyonellerinin dikkatine sundu. Yahşibey’de gerçekleşen tasarım eğitimi deneyimini bütün açıklığıyla paylaşan ve tartışmaya açan sergi, geçirilen 10 yılın muhasebesi niteliğindeydi.

Sergi açılışıyla birlikte, “Tasarım Eğitiminin Geleceği” başlıklı oturumların ikincisi de yine İzmir Mimarlık Merkezi’nde gerçekleşti. Hasan Cenk Dereli’nin moderatörlüğünü yaptığı oturuma Mine Ovacık, Michael Young, Şölen Kipöz ve Umut Altıntaş katıldılar.

Enstelasyon: Zaman & Zaman

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı (İKSEV) tarafından 22 Ekim-16 Kasım 2018 tarihleri arasında düzenlenen “Zaman & Zaman” adlı enstelasyon çalışmasıysa, 25. İzmir Avrupa Caz Festivali’nin tasarım sürecini, İyi Tasarım / Good Design İzmir ziyaretçileriyle paylaştı. İKSEV’in Karataş’taki binasında gerçekleşen ve Onur Acımaç küratörlüğünde hazırlanan enstelasyon, “bir arada” konseptinden yola çıkarak 25. İzmir Avrupa Caz Festivali’yle Festival’den önceki İzmir’in görüntülerini aynı anda sundu.

SÖYLEŞİ - PANEL - SUNUM

"İyi Tasarım / Good Design İzmir_3"ün söyleşi, panel ve sunum programı 19 Ekim 2018 tarihinde "Atölye Çalışmaları Rehberli Turu"yla başladı. Kültürpark'ta gerçekleştirilen atölye çalışmalarının yürütücüler rehberliğinde tanıtıcı turu yapıldıktan sonra "İzmir'de Bir Tasarım Rotası: Kemeraltı-Basmane'yi Haritalamak" adlı sunum gerçekleşti. Dünya Tasarım Örgütü Türkiye İletişim Kişisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden Dr. Öğretim Görevlisi Elif Kocabıyık moderatörlüğünde yapılan "Dünya Tasarım Konuşmaları: Co-living İzmir" adlı söyleşide, İzmir Akdeniz Akademisi öncülüğünde 29 Haziran 2018 tarihinde "birlikte yaşamak (co-living)" temasıyla İzmir'de yapılan Dünya Tasarım Konuşmaları (World Design Talks-WDT) üzerine konuşuldu.

İTAS
üniversiteler tasarım-sanat

Üniversiteler Tasarım Sanat Mezuniyet Projeleri Sergisi (ütAS)

İzmir Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen ve 19 Ekim-17 Kasım 2018 tarihleri arasında açık kalan Üniversiteler Tasarım Sanat Mezuniyet Projeleri Sergisi (ütAS), İyi Tasarım / Good Design_3 İzmir etkinliğine de paralel olarak bu yıl üçüncü kez üniversite mezuniyet projelerini bir araya getirdi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi'nin tasarım eğitimi verilen farklı bölümlerinden 2018 yılında mezun olan öğrencilerin mezuniyet projelerinin yer aldığı sergi, "bir arada" temasına uygun olarak tasarlandı.

Yaşar Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi'nden Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Kahyaoğlu'nun küratörlüğünü üstlendiği sergi, Kültürpark 1/B No.lu Hol'de ziyaretçileriyle buluştu. İyi Tasarım / Good Design İzmir'in bu yılki teması "bir arada" kavramını da dikkate alarak kente dair bir söylem geliştiren ütAS, "bir arada" yaşamak zorunda olduğumuz bir labirent ve kapan metaforuyla tanımlanan kenti ele aldı. Yetmiş projenin yer aldığı seçki, tasarımın farklı boyutlarından yaklaşılarak hayatı çoğu zaman katlanılması zor bir mücadeleye dönüştüren bu labirenti ve kapanları fark eden, yansıtan ve bunları küçülterek labirenti yaşanılabilir kılmayı amaçlayan yaratıcı fikirleri yansıttı.

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet

Kahyaoğlu: "Mimarlıktan şehir bölge planlamaya, heykelden grafik tasarıma, bir anlamda tasarımın bütün yönlerini karşılayan bir koleksiyon ortaya çıktı."

Doç. Dr. Pelin Tan: "İyi Tasarım / Good Design İzmir'in, çok zengin bir etkinlik olarak tasarlandığını söyleyebilirim. Mekân da beni çok etkiledi. Buradaki atölye örneklerini yurtdışındakilerle kıyasladığımda hiç fark göremedim."

"İnterdisipliner Bir Organizasyon"

İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden Emre Gönülgür moderatörlüğünde yapılan "Bir Tasarım Problemi olarak Kamu Yararı" adlı söyleşinin ardından, "İyi Tasarım / Good Design İzmir_3"ün açılış konuşmasını Kıbrıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde misafir öğretim üyesi olan, güncel mimarlık ve mekân araştırmaları, kentsel adalet, alternatif pedagoji konularında alan çalışması yapan Doç. Dr. Pelin Tan yaptı. Tan, "Bir Arada ve Başka" başlığıyla yaptığı sunumda, tasarımın diğer disiplinlerle ilişkisi, farklı tasarım uygulamalarının göç olgusuyla ilişkisi ve farklı coğrafya ve kentlerdeki dayanışma pratiklerinden bahsetti. Özellikle mülteci kamplarındaki yaşam alanları ve tasarım ürünlerine ait bilgileri nasıl arşivlediklerini, bunları pedagojik olarak mimarlık ve tasarım eğitimi içerisinde nasıl kullandıklarını aktaran Tan, Ortadoğu'daki kamplarda yaşayan depremzedelerle mültecilerin problemleri hakkında ayrıntılı bilgi verdi. "İyi Tasarım / Good Design İzmir" etkinliğine ilk defa katıldığını söyleyen Tan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Organizasyon beni çok etkiledi. Çünkü

interdisipliner ve farklı tasarım ölçeklerinde pratikleri içeriyor. Hem kent üzerinden hem de grafik tasarım üzerinden konuşuyoruz. Tasarım, temsiliyetleri çok farklı olan, farklı ölçeklere ait ama genelde toplumla ilişkili düşündüğümüzde aynı problemlere temas eden bir disiplindir. O yüzden 'İyi Tasarım / Good Design İzmir'in, çok zengin bir etkinlik olarak tasarlandığını söyleyebilirim. Mekân da beni çok etkiledi. Buradaki atölye örneklerini yurtdışındakilerle kıyasladığımda hiç fark göremedim. Hem tartışılan konular bağlamında söylemsel olarak hem de tasarım ürünleri ve süreçleri bakımından çok benzer buldum. Yurtdışında yaptığımız sergilerde de, her zaman birlikte üretme ve sergi mekânını aktif kılma gibi unsurlar öne çıktı. Tasarım sergileri, bize tasarım fuarlarını hatırlatır. Tasarım fuarlarında genelde güzel objeler sergilenir. Ancak tasarım, böyle bir şey değil. Tasarım bir deneyim, bir pratik. Daha toplumsal bir şey. O yüzden tasarımcının, kullanıcının, tasarım araştırmacısının ve eğitimcisinin bir arada olduğu, sokaktan geçenin de katılabileceği aktif atölyelerin olması önemli."

İzmir'in tasarım kenti vizyonuna da değinen Tan, "Tasarım denildiğinde İstanbul akla geliyor. Bence Türkiye'nin her kenti, tasarım potansiyeli taşıyor. İzmir'in bu konuda öne çıkan iki-üç önemli unsuru var" dedi: "Bir kere kıyıda yer alan bir şehir. Kasaba ve köylerle bağlantılı olan bir yer. Bir Osmanlı kenti ve Helenistik arkeolojik alanı içinde kalıyor. Aynı zamanda geç Osmanlı döneminin endüstriyel mirasına sahip. Bu mekânların hem estetik anlamda hem de tarihsel ve söylemsel anlamda inanılmaz bir potansiyeli var."

Tasarım Her Yönüyle Konuşuldu

"İyi Tasarım / Good Design İzmir_3" etkinlikleri kapsamında; "Tasarım ve Otorite", "Salınan Sarkaç: Tasarım-Zanaat ilişkisi", "Disiplinler Ötesinde Bir Yer Var. Orada buluşalım!", "Geleceği Karşılamak", "Genç Tasarımcının Galaksi Rehberi" başlıkları altında söyleşi, panel ve sunumlar da gerçekleşti. Kültürpark dışına çıkan etkinliklerden biri de "Deniz ve Tasarım 2" adlı panel oldu. Urla Deneyisel Arkeoloji Atölyesi'nde gerçekleşen etkinlik, Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi'nden Emrah Erginer, 360 Derece Tarih Araştırmaları Derneği'nden Osman Erkurt yürütücülüğünde gerçekleştirildi.

Tuzaklarla Dolu Bir Labirent

Mehmet Kahyaoğlu, "ütAS, başladığı yerden çok daha ileri bir pozisyonda. ütAS, umarım kurumsallaşacak ve uzun yıllar devam edecek bir etkinlik haline gelecek" dedi ve ekledi: "İzmir yöneticilerinin İzmir'i bir tasarım kenti yapma iddiası söz konusu. ütAS, bu idealle örtüşüyor. İzmir'deki üniversitelerin tasarım bölümlerinden geçen yıl mezun olmuş öğrencilerin bütün kimliklerini, düşüncelerini, duygularını yansıttıkları, terlerini akıttıkları projelerin yer aldığı bir sergi bu. Tasarım dediğimizde çok geniş bir bağlamdan, çok farklı alanlardan söz ediyoruz. Sergi de bu bağlamı çok iyi yansıtıyor. Mimarlıktan şehir bölge planlamaya, heykelden grafik tasarıma, bir anlamda tasarımın bütün yönlerini karşılayan bir koleksiyon ortaya çıktı. Yaklaşık 70 eser var" olduğunu ve 'bir arada' temasının önemine de değinen Kahyaoğlu, kente dair bir bağlam geliştirdiğinden söz etti: "Kentte bir arada yaşama, kolaylıkları, zorlukları, hazları ve hüznleriyle birlikte ele alındı. Öğrencilerin mezuniyetleri için üretmiş oldukları projeleri bir araya getirdiğimizde, temayla çok iyi örtüşen bir koleksiyonun ortaya çıktığını gördük. Daha sonra da bunu kent yaşamına dair bir kurguyla sergiledik. Kenti, hepimiz için zorlu yaşam koşullarına sahip, tuzaklarla dolu bir labirent olarak düşündük. Tasarımcıları da bu labirentin içindeki tuzakları bulup, onları belki yok edip ya da belki etkisini azaltıp, kenti daha yaşanılabilir bir mekân haline dönüştürmek üzere, düşüncelerini, yaratıcı fikirlerini nasıl hayata geçirdiklerini kapsayan bir sergi konsepti oluşturduk. Bu bağlamda, labirentin karanlığı içinden başlayıp, insanların bir arada yaşamak zorunda olduğu, belirli bir geçmişe sahip olup bu geçmişin biriktiği, yok olduğu ve sonra yeniden ortaya çıktığı eserlerin yer aldığı bir konseptle devam ettik. Daha sonra insanların farklı alanlarda rahat olabilecekleri, huzur bulabilecekleri ev mekânları ya da gastronomik mekânlar ya da doğa parçaları üzerinden sergiyi genişlettik. Kurguyu da biraz labirente benzettik. Geniş bir alanda olmamıza rağmen sergileme mekânını ince, uzun bir koridor halinde tasarladık. İnsanların sergiyi gezerken bu sıkışıklığı hissetmelerini istedik. Sonuçta ortaya son derece güzel ve insanları düşünmeye sevk edecek bir sergi ortaya çıktı. Umarım bu sergi, daha sonraki yıllara, daha iyi sergilere yol açacak bir basamak olmuştur." ■

“Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Uluslararası Sempozyumu”

Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Uluslararası Sempozyumu

International Symposium on Sustainable Life in Mediterranean Coastal Cities

6-7 ARALIK 2018
DECEMBER 6-7 2018

Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi-İzmir
2018 Ahmed Adnan Saygun Arts Center-Izmir

med@izmeda.org | www.izmeda.org

Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi’nde 6-7 Aralık 2018 tarihlerinde düzenlenen “Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Sempozyumu”yla, İzmir’in ve Akdeniz kıyısındaki benzer yerleşimlerin ortak değerleri, bu değerlerin korunmasına ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik uygulama örnekleri paylaşıldı.

Akdeniz kıyı kentlerinde sürdürülebilir, yenilikçi ve bütünlük kentsel çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve ortak çalışmalar yapmak üzere Akdeniz ağı içinde özel bir platform oluşturulması hedefliyle, 6-7 Aralık 2018 tarihlerinde Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Sempozyumu düzenlendi. İtalya, Yunanistan, Hollanda ve İngiltere’den gelen konuşmacıların da yer aldığı sempozyumda, Akdeniz kıyı kentlerinin sahip olduğu tarihi, kültürel ve ekolojik ortak değerler ve bu değerlerin korunabilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalar paylaşıldı.

Akdeniz Akademisi Ekoloji Koordinatörü ve Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ayşe Filibeli, “Sempozyumda; benzer kültüre sahip Akdeniz kıyı kentlerindeki yaşam kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla sürdürülen çalışmalar ve bunların hayata geçirilmesinde karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik olarak yapılan uygulamalardan verilen örnekler, ortak çalışmaların hayata geçirilmesi için zihin açıcı oldu. Kıyı kentlerinin yaşadıkları sorunların çözümünde birlikte hareket etmesi, sürekli iletişim halinde olması ve ortak projelerin geliştirilmesine olanak sağlayacak bir ortamın yaratılması önemli. Dolayısıyla İzmir’in de içinde olacağı, Akdeniz kıyı kentlerinden oluşan bir ağ içinde, bu ortak çalışmaların hayata geçirilmesi önem arz ediyor.”

Beş Ana Başlık

“Bir Akdeniz Kıyı Kenti Olarak İzmir” başlığıyla açılış oturumunun yapıldığı sempozyumda,

beş ana başlık altında önemli sunumlar yapıldı. “Akdeniz’de Bellek ve Yaşam” başlığı altında, Akdenizli Yaşam, Akdeniz Yaşamında Bellek konuları; “Ekolojik Sürdürülebilirlik” başlığı altında, Bütünlük Kıyı Yönetimi, Koruma Alanları, Veri Yönetimi ve İzleme ve Risk Yönetimi konuları; “Ekonomik Sürdürülebilirlik” başlığı altında Mavi Büyüme, Liman ve Kent Etkileşimi, Akdeniz Ağı Oluşturma konuları; “Katılımcılık/Yönetişim” başlığı altında Yönetişim Sistemleri ve Deneyimleri konuları tartışıldı. “Mekânsal Planlama ve Körfez” başlığı altında da sunum yapılan sempozyumda, “Akdeniz’in Kıyısında İzmir’i Birlikte Düşünmek” başlığıyla bir kapanış forumu gerçekleştirildi. Sempozyumda “İzmir Modeli ve İzmir Körfezi” adıyla özel bir oturum da yapıldı.

Panellerin Ardından Uluslararası Sempozyum

Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Uluslararası Sempozyumu’nun temeli, “Akdeniz’in Kıyısında” üst başlığı altında yapılan Körfez panellerine dayanıyor. Prof. Dr. Ayşe Filibeli, işin temelinin 2016 yılına kadar uzandığını söylüyor: “İzmir Akdeniz Akademisi Bilim Kurulu’nun önerisiyle benimsenen ‘İzmir Körfezi’ni, İzmirliğin gündemine taşıma stratejisi’ göz önüne alınarak, İzmir Körfezi’ni, çevresine kattığı ekolojik, tarihi, ticari, kültürel, sosyal değerleri, sunduğu imkanları ve Akdeniz Havzası içindeki etkisini değerlendiren bir dizi etkinlik fikri ortaya çıktı. 2016 yılı sonu itibarıyla başlatılan bu etkinlikler, küçük odak toplantılarını takip eden ‘Akdeniz’in Kıyısında’ üst başlığı altında yapılan bir dizi panellerle gerçekleştirildi. Her birinde farklı alanlarda,

konusunda uzman olan akademisyen, bürokrat ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ve değerli katkılarıyla sürdürülen bu panellerde, ‘Tarihsel Perspektifte İzmir Körfezi’, ‘Körfezin Değerleri’, ‘İzmir Körfezi’nde Deniz Ulaşımı’, ‘İzmir Körfezi’nde Deniz Kültürü’, ‘İzmir Körfezi’ne Ekolojik Dokunuşlar’, ‘İzmir Limanı ve Liman İşletmeciliği’ ve ‘İzmir Körfezi ve Bellek’ başlıkları altında bilgi paylaşımı sağlandı. İzmir halkının da katılımı ve katkılarıyla gerçekleşen bu toplantılarda, Akdeniz’in diğer kıyı kentleriyle ortak değerleri ve sorunlarını da beraberinde değerlendirmek fırsatı oluştu. Kamu kurumları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşlarından konusunda uzman kişilerin katılımıyla yapılan bu toplantılarda da, İzmir halkının geniş katılım sağladığı görüldü. Panel sonlarında yöneltilen sorular, yapılan katkı ve öneriler, kentlinin yaşadığı kente sahiplenmesinin, kentin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi yönünde duyarlılığının da bir kanıtı oldu. Akdeniz’in Kıyı Kentlerinde Sürdürülebilir Yaşam Sempozyumu’na ön hazırlık amacıyla gerçekleştirilen bu bir dizi paneller, sempozyumda ele alınacak konular da belirlendi. Bu süreçte Akdeniz Akademisi’nde yürütülen odak toplantıları ve Akdeniz Akademisi Ekoloji Koordinasyon Birimi Danışma Kurulu üyelerimizin önerileri ve değerli katkıları dikkate alınarak, sempozyumda tartışılması öngörülen konular belirlendi ve nihai halini aldı.”

İzmir’in Rolü

Akdeniz coğrafyasında İzmir’in önemli bir yeri var. Sempozyum, kentin Akdenizli kimliğinin

Biyoçeşitlilik Atlası

güçlendirilmesi adına da önemli. Filibeli, "Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarıyla çevrili olan Akdeniz, bu denize kıyısı olan veya sadece bölgenin ülkesi olarak değerlendirilen ülkelerin farklı kültürlerini ve farklı ekosistemlerini bir arada barındırıyor" derken, şunları ekliyor: "Kapalı bir denizin etrafında bu kültürleri birbirine bağlayan en önemli unsur, denizcilik ve denizciliğin kilit noktaları olan doğal limanlardır. Bu limanlar, ekonominin, kültürel ve sosyal ilişkilerin düğümlendiği merkezler olmuştur. İzmir Körfezi de anılan bu doğal limanlardan biri. İzmir Körfezi etrafında yerleşim alanı bulan İzmir; tarihi ve kültürel birikimi, sosyoekonomik yapısı ve kendine has ekosistemiyle özgün bir Akdeniz kıyı kenti olma özelliğini taşıyor. Akdeniz ağı içinde yer alan diğer kıyı kentleriyle ortak çalışmaların hayata geçirilmesi, sürdürülebilir, yenilikçi ve bütünleşik kentsel çözüm önerilerinin sunulmasının amaçlandığı bu sempozyumla, İzmir'in sahip olduğu bu güçlü rol de ortaya konuldu." ■

Konferans Bildirileri, "Akdeniz'in Kıyısında İzmir Körfezi" Adıyla Kitaplaştırıldı

İzmir Akdeniz Akademisi Ekoloji Koordinasyon Birimi tarafından "Akdeniz'in Kıyısında" üst başlığı altında düzenlenen, İzmir Körfezi'ni çevresine kattığı ekolojik, tarihsel, ticari, kültürel, sosyal değerleri ve Akdeniz Havzası içindeki etkisiyle değerlendirerek İzmirililerin gündemine taşıyan yedi konferans, Körfez'e dair kapsamlı bir bilgi havuzu oluşmasını sağladı. Birincisi 26 Mart 2016 yılında, sonuncusuysa 18 Şubat 2017 tarihinde yapılan yedi konferansta sunulan bildiriler de İzmir Akdeniz Akademisi tarafından kitaplaştırıldı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşe Filibeli ve Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Güzel Yücel Gier'in hazırladığı önsözde yer alan iki cümle, panellerin ve kitabın amacını net olarak özetler nitelikte: "Akdeniz'in kıyısında yer alan İzmir kentinin yüzyıllar boyunca çeşitli medeniyetlerin temsilcilerini ağırlamasının en büyük nedenlerinden biri, İzmir Körfezi'dir. İzmir, yüzyıllardır işlevini yitirmeyen bir liman şehri olma özelliğiyle, kendi nüfusuyla beraber Türkiye ekonomisinde önemli yer tutan Ege Bölgesi şehirlerinin, Dünya'ya açıldığı bir kapı niteliğindedir."

İzmir ili "İzmir İli Biyoçeşitlilik Atlasını Oluşturma ve Paylaşma Projesi"yle, İzmir'de yaşayan bitki çeşitliliğinin hemşehrilerin katılımına açık bir şekilde tespit edilmesi, bitkinin yerinin belirlenmesi, bitkinin fotoğraflanması, temel verilerin sayısal altlık içinde toplanması, arşivlenmesi, elde edilen verilerin uzmanlar tarafından doğrulanması, yerel, ulusal ve Latince isimlerinin eşleştirilmesi ve bilgilerin internet üzerinden kamuya açık olarak paylaşılması amaçlanıyor.

Bu projeye dair ilk pilot uygulama, 25 Kasım 2018 tarihinde gerçekleştirildi. Bioblitz (Türsay) Yarımada Vatandaş Bilimi Uygulaması etkinliğiyle, gönüllülere verilen eğitimin ardından Yelki, Güzelbahçe Zeytin-Bisiklet Mesire alanında, mobil uygulamayla bitki türlerinin keşfi, tanımlanması ve haritada işaretlemesi sağlandı. ■

İncirin Akdeniz'deki Yolculuğu-III

İNCİRİN AKDENİZ'DEKİ YOLCULUĞU-III

Halkın Temel Gıdasından Piyasadaki Ürüne: İncir

22 EYLÜL 2018
SAAT: 15.00

MODERATÖR
Prof. Dr. ALP YÜCEL KAYA

KONUŞMACILAR
Doç. Dr. ELIAS KOLOVOS
Dr. Öğretim Üyesi ERKAN SERÇE

22 Eylül 2018 Cumartesi
İzmir Sanat-Kültürpark Saat: 15.00
GİRİŞ ÜCRETSİZDİR
www.izmeda.org

Akdeniz'in önemli tarımsal ürünlerinden biri olan, Anadolu, Mezopotamya ve Doğu Akdeniz'de üzüm ve zeytinle beraber kültür yaratan bitkilerin başında gelen incir, insan sağlığına olan faydaları nedeniyle de önemini kaybetmeden günümüze kadar geldi. Tarım ekonomisinde önemli bir ticari öge olan incir, aynı zamanda bir kültürel ve ekolojik kaynak olarak da Akdeniz coğrafyasında etkili bir serüvenin konusu oldu. İncirin üretiminden ticaretine kadar tüm aşamalarının tarihsel süreç içinde değerlendirildiği incir konferanslarının üçüncüsünde, bu nedenle hem incirin Akdeniz coğrafyasındaki hikâyeleri hem de hasattan pazara kadar olan yolculuğu konuşuldu.

Osmanlı Akdeniz'inde İncir Hikâyeleri

Konferans, Girit Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Enstitüsü Tarih ve Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Elias Kolovos'un, "İhmal Edilmiş Bir 'Süper Gıda': Osmanlı Akdeniz'inde İncir Hikâyeleri" başlıklı sunumuyla başladı. Kolovos, konuşmasında, Ege adaları ve kıyılarıyla ilgili Osmanlı kaynaklarındaki 'incir' ve 'incir hikâyeleriyle birlikte, Akdeniz ölçeğinde bu ürünün pazar alanları için meta olarak farklı rollerini ele aldı. Yakın tarihli bir çalışmada Akdeniz ekonomisini, bir 'bahçe ekonomisi' olarak incelediğini söyleyerek sunumuna başlayan Kolovos, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bahçe ekonomisi ne anlama geliyor? Akdeniz ikliminin çevresel

İzmir Akdeniz Akademisi, zeytin, üzüm ve buğdaydan sonra 2018 yılında incirle devam ettiği konferans dizisini tamamladı. 28 Nisan 2018 tarihinde "Kültür Yaratan Bitki: İncir", 26 Mayıs 2018 tarihindeyse "İncirin Piyasası ve Ekolojisi" başlıklarıyla yapılan konferansların ardından, 22 Eylül 2018 tarihinde Kültürpark İzmir Sanat'ta gerçekleştirilen "Halkın Temel Gıdası İncirden Piyasadaki Ürüne İncir" başlıklı üçüncü konferansta, Akdeniz'deki incir hikâyeleriyle, 19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başlarında incirin hasattan pazara kadarki yolculuğuna tanıklık edildi.

risklerine karşı, Akdeniz'in adaları ve kıyılarının yoksul kesimlerinin geçimleri, vergi tahsildarları tarafından kolayca vergilendirilemeyen ürünlere dayanıyordu. O yoksul kesimlerin; küçük sebze bahçeleri ve evlerinin kapısının hemen dışında kurdukları bahçelerde yetiştirdikleri ürünler, hayatta kalmak için zayıf fakat istikrarlı bir beslenme çemberi oluşturuyordu."

Karma Ekonomi Örneği

Hiçbir Akdeniz gıdasının incir kadar ihmal edilmediğini söyleyen Kolovos, 1670 yılında nüfusu 6 bin olan Andros Adası'nda 18 bin incir ağacı, 21 bin dut ağacı, 7 bin de zeytin ağacı olduğunu söyledi: "Adada yaşayan herkesin bir incir ağacı vardı. Bazı köylüler inciri kurutabiliyor ve kuru incir ihraç edilebiliyordu. Ülkenin genel makroekonomisi açısından bir anlam ifade etmese de, mikroekonomi düzeyinde baktığımız zaman, bu ürünler aslında bir koruma sağlıyordu. Çünkü Akdeniz ikliminde yaşayan bu insanların ekipmanları iyi değildi ve bu ürünler olmaksızın geçimlerini sağlamaları mümkün olmazdı."

Hasattan Pazara İncir

Dokuz Eylül Üniversitesi Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Erkan Serçe'ye "Hasattan Pazara İncir [1850-1925]" başlıklı sunumunda, incirin 1850-1925 yılları arasındaki süreçte, üretici, ticaret burjuvazisi ve emekçiler için ne ifade ettiğini ele alırken, İzmir'in kentsel olarak bu ilişkiler ağından nasıl etkilendiğini değerlendirdi. "Özellikle 1850'lerden itibaren bölge kalkınmasında temel rol oynayan incir, kar hadlerini yükseltmek isteyen ticaret burjuvazisiyle, üreticiler ve emekçiler arasında tartışma ve spekülasyon konusu olmuştur" diyen Erkan Serçe, sözlerine şöyle devam etti: "Bu nedenle Cumhuriyet dönemine kadar, aynı üzümde olduğu gibi İzmir Ticaret Borsası'nın işlemlerine dâhil edilememiştir. 1900'lerden itibaren konuyla ilgili ticaret burjuvazisi, üreticiler ve zayıf da olsa emekçiler aralarında örgütlenerek incir dünyasında daha güçlü bir şekilde yer almaya çalışmışlardır."

Kemeraltı'nda Yemiş Çarşısı

İncirin 19. yüzyılın ortalarından itibaren önemli bir ticari meta haline geldiğini anlatan Erkan Serçe, sunumuna şöyle devam etti: "19. yüzyıl sonuyla 20. yüzyıl başında, İzmir'den ihraç edilen ürünlerin getirisinde incir, %10-15'lik bir banda oturuyor. Osmanlı genelindeki ihracatın içindeyse %2-3'lük bir paya sahip. Bugünkü oranlara baktığımızda, bu oldukça önemli bir rakam."

İncirin Kemer İstasyonu'na indirildiği ilk günün incir bayramı olarak kutlandığını da sözlerine ekleyen Erkan Serçe, asıl olarak Cumhuriyet döneminde daha parlak kutlamaların yapılmaya başlandığını söyledi. İncir, üzüm, palamut ve tütünün Batı Anadolu'nun en önemli tarımsal ürünleri olmasına rağmen ancak Cumhuriyet dönemiyle beraber borsaya dâhil olduklarını aktaran Serçe, ondan önce incir piyasasının oluştuğu yerin Yemiş Çarşısı olduğunu belirtti: "Kemeraltı'ndaki Yemiş Çarşısı'na indirilen incirler, pazarlıkla satılmak için oradaki komisyoncuların bürolarına yerleştirilirdi. Aram Hamparsumyan, İzmir'in en büyük incir hanlarından birisine sahipti. İncir sezonunda mağazalarda çalışan işçi sayısı da 25-30 bin civarında. İzmir nüfusunun 280 bin civarında olduğunu düşünürsek, nüfusun %10'dan fazlasının incir işiyle geçimini sağladığını söyleyebiliriz."

İncir Üreticileri Örgütleniyor

Rekoltenin yüksek gösterilerek ürünün piyasadaki fiyatının düşük tutulmasından, üreticinin yüksek faizle borçlandırılarak emeğine ortak olunmasına kadar uzanan konuların, incir sezonunda gazetelerin yer verdiği tartışmalar olduğunu söyleyen Erkan Serçe, konuşmasına şöyle devam etti: "İncir tüccarlarının üreticilerin aleyhine sonuçlar doğuracak en önemli girişimiye, 1912 yılında oldu. Giroud gibi büyük incir ticaret hanelerinin sahipleri bir araya gelerek Smyrna Fig Packers adıyla bir şirket kurdular. Kısa süre sonra incir üreticileri, Osmanlı Anonim Aydın İncir ve Himaye-i Zürra (Ziraatçıları Koruma) Şirketi kurdu. Bu şirket de, incir konusunda oluşturulan tröste karşı koymaya çalıştı. I. Dünya Savaşı yılları sırasında soğuyan çatışma, Cumhuriyet döneminde yeniden alevlendi." ■

Yerel Yönetimde İzmir Modeli Sempozyumu

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ortaya koyduğu sürdürülebilir büyüme modeli üzerine kurulu olan, Aziz Kocaoğlu Başkanlığındaki İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin üç dönemdir uyguladığı strateji, politika ve projeler üzerinden yapılandırılan, 18 aylık süreçte çok sayıda akademisyen, uzman ve belediye yöneticisinin katıldığı bir dizi toplantı ve çalıştayın sonunda 9 kitaba dönüştürülen İzmir Modeli çalışması, "Yerel Yönetimde İzmir Modeli Sempozyumu"yla bir kez daha kentin gündemine taşındı. Yaşar Üniversitesi ve İzmir Akdeniz Akademisi koordinasyonu ile 29-30 Kasım 2018 tarihlerinde düzenlenen "Yerel Yönetimde İzmir Modeli Sempozyumu"yla, akademisyen ve uzmanlar İzmir Modeli'ni tanıtırken, yerel demokrasi ve kentin gelecek vizyonuna dair önemli bir tartışmanın da açılmasını sağladılar.

"Temsili demokrasinin araçsallaştırılmış anlayışından öte bir yerde duran, "yaşam kalitesi", "katılımcılık ve yönetim", "yenilikçilik" ve "sürdürülebilirlik" kavramları üzerinden Türkiye ölçeğinde demokratik bir yerel yönetim modeli ortaya koyan İzmir Modeli, yerelden kalkınma stratejisiyle yaşam kalitesini bozmadan ekonomik büyüme ve gelişmeye vurgu yapmasıyla öne çıkıyor."

Mali Disiplin'den Körfez'e

Yaşar Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen sempozyumda, İzmir için geliştirilen demokratik yerel yönetim modeli; mali disiplin ve stratejik planlama, yerelde kalkınma, toplu ulaşım, sosyal hizmetler, Körfez olgusu ve çevre, katılımcı planlama-dönüşüm, kültür ve Akdeniz Akademisi başlıkları altında ele alındı.

Açılış konuşmasını yapan Yaşar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Rektör Cemali Dinçer, "Sempozyum, uzun süren yoğun bir akademik çalışmanın ürünü olarak ortaya çıktı. Prof. Dr. İlhan Tekeli önderliğinde, seçkin akademisyenler İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin çalışmalarını akademik bir gözle ve titizlikle değerlendirmiş, eleştirmiş ve bu çalışmalarından bilimsel bir model ortaya çıkartmışlardır" diyerek sözlerine başladı. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu da, açılış konuşmasında İzmir Modeli'nin ortaya çıkış serüvenini anlattı: "2004-2005 döneminde bir stratejik plan yaptık. Bu plan, Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından İngiltere'ye gönderildi ve planımız 2005 yılında birinci oldu. Stratejik plan dahilinde projelerimiz için 12 senelik bir projeksiyon ortaya çıktı. Kentin acil ihtiyaçlarıyla ilgili yatırımların kent kaynaklarıyla yapılması, 2017 yılını işaret ediyordu. Bizim İzmirli'lere 'size şunu vereceğiz' deme hakkımız yok. Onların ihtiyaçlarının ne olduğunu karşılıklı konuşarak, arama konferanslarıyla tespit ettik."

Bu kapsamda Yarımada Kalkınma Projesi'nin de katılımcı bir süreç sonunda uygulamaya geçirildiğini ve Yarımada'nın Türkiye ve Dünya ölçeğinde tanındığını söyleyen Kocaoğlu, aynı çalışmayı Küçük Menderes Havzası'yla, Gediz ve Bakırçay

bölgesi için de yaptıklarını anlattı. Ulaşımdan Körfez'in temizlenmesine kadar yapılan her projeyi kentin de sahiplenmesini sağlayarak uygulamaya geçirdiklerini ve yerelden kalkınma modeliyle pek çok ilke imza attıklarını vurgulayan Kocaoğlu, "Tarımın, çiftçinin bu ülke için ne kadar önemli olduğunu ülke gündemine getiren biz olduk" dedi.

"Kentsel Dönüşüm Uygulamamız, Türkiye'ye Örnektir"

Fuar projesinden Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'ne, İnciraltı'nın planlanmasından İzmir'deniz Projesi'ne kadar yapılan her projenin şehrin gelecek vizyonuna göre tasarlandığının altını çizen Kocaoğlu, İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak uyguladıkları kentsel dönüşüm projesiyle de örnek bir model ortaya koyduklarını belirtti: "Uzundere ve Örnekköy'de yaptığımız kentsel dönüşüm uygulamasıyla, yerinde dönüşümü esas aldık. Yoğunluğu artırmadan, sosyal donatı alanlarını ihmal etmeden, belediyeye, kamuya bir kuruluş çıkar sağlamadan kentsel dönüşüm yaptık. İzmir Modeli'ndeki özgün çalışmalardan biri de budur." ■

Prof. Dr. İlhan Tekeli [İzmir Akdeniz Akademisi Kurucu Onursal Başkanı]

“İzmir Modeli benzeri yaklaşımlar tüm Türkiye’de yaygınlaşırsa, Türkiye’deki demokrasi açığının önemli derecede azalacağı söylenebilir.”

İzmir Model’inin demokratikliğe yaptığı vurgu, temsili demokrasinin araçsallaştırılmış anlayışından öte bir yerde duruyor. Bunu biraz açar mısınız?

Temsili demokraside iktidarı kimin kullanacağı, seçimler yoluyla belirlenmektedir. Demokrasiye sadece böyle bakarsanız, demokrasiyi araçsallaştırırsınız. Bu, yeterli değildir. Demokrasiyi onurlu yaşam hakkının gerçekleştirilmesi için bir zorunluluk/amaç olarak görürseniz, demokrasiyi çoğulcu ve katılımcı nitelikleriyle ele almanız gerekir. Bir ülkede, bir yerellikte birinci sınıf demokrasinin varlığı için sadece seçimlerle iktidar yolunun açık kalması yetmez, ikinci bir ölçüde daha başvurmanız gerekir. İktidarı kullanma hakkını kazananların toplumu ilgilendiren önemdeki konularda karar verirken, her kararını katılımcı, çoğulcu, şeffaf ve hesap vermeye açık olarak vermesi gerekir.

İzmir için böyle bir model geliştirilmesinin pratik ve kuramsal nedenleri var. Yerel seçimlere giderken, üzerinde çalışılmış demokratik bir yerel yönetim modelinin siyasal kamu alanına sunulmasının en önemli yanı nedir?

Öncelikle seçim kampanyaları sırasında halkın kulakları yeni önerilere açıktır diye düşünüyorum. Daha önemlisi yerel yönetim kampanyalarında geliştirilen söylemlerin, önerilen projelerin gerisinde yeterli bir çalışma bulunmuyor. Kamu alanında İzmir Modeli gibi iddialı demokratik bir modelin yer almasının, tüm adayları yarışa daha iyi hazırlanma durumunda bırakacağını düşünüyorum. Ayrıca adayları değerlendiren seçmenler de, bu modelle mukayese edebilecekleri bir örneğe sahip olacaklardır.

Buradaki amaç, seçim kampanyalarındaki tartışmaları, yaratıcı hale getirmek. Size göre, seçim programı geliştirmek isteyenler, İzmir Modeli’ni proje düzeyinde geliştirirler mi?

Tabii İzmir dışındaki belediyeler, kendi modellerini ve onu gerçekleştirmek için projelerini geliştirmekte, İzmir Model’inde benimsenen yaklaşımlardan, seçilen değerlerden, belediyenin görev alanının yorumlanma biçiminden esinlenebilirler. Ama İzmir Modeli bir yerel demokrasi

modeli olduğu için, her yerelliğin kendi modelini demokratik olarak oluşturması gerekir. Eğer İzmir Modeli’nin her yer için geçerli olacağı söylenirse, demokratiklik iddiası da zedelenmiş olur.

İzmir dışındaki yerel yönetimlerin kendi modellerini geliştirirken, İzmir Modeli’nden esinlenmeleri halinde, Türkiye için atılmış bir demokrasi adımından söz eder hale geliriz sanıyorum...

Eğer Türkiye demokrasisinden kastımız birinci sınıf bir demokrasi geliştirmekse, bu demokrasinin güçlü bir yerel demokrasiyle temellendirilmesi gerekmektedir. İzmir Modeli benzeri yaklaşımlar tüm Türkiye’de yaygınlaşırsa, Türkiye’deki demokrasi açığının önemli derecede azalacağı söylenebilir. Ama yerel dışı kesimlerdeki demokrasi uygulamalarının uyumlu olarak geliştirilerek, tamamlanması gerekecektir.

“İzmir Modeli temelde, Türkiye’de demokrasinin birinci sınıf hale gelebilmesi için atılması gereken en önemli adımın yerel yönetiminin güçlendirilmesi olduğunu söylüyor.”

Model’in geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde, Türkiye’nin kurumsal yapısından kaynaklanan sorunlarla karşılaşıldığında, bazı değişim taleplerinin gündeme gelebileceğini söylüyorsunuz. Nasıl bir değişimden söz ediyoruz?

İzmir Modeli temelde, Türkiye’de demokrasinin birinci sınıf hale gelebilmesi için atılması gereken en önemli adımın yerel yönetiminin güçlendirilmesi olduğunu söylüyor. Güçlendirmenin bir yönü belediyelerin mali kaynaklarını geliştirmekte önünün açılmasıdır. Ama kanımca daha önemlisi yerel yönetimlerin üzerindeki vesayetin kaldırılmasıdır. Bunun için Türkiye, Avrupa Yerel Yönetim Şartı’nı kabul ederken, vesayet konusunda koyduğu çekincelerden vazgeçmeli ve bu çekincelerini geri çekmelidir. Tabii ki merkezi yönetimle yerel yönetim birçok işte işbirliği yapmak durumundadır. Bu işbirliği, müzakere sonucunda gerçekleştirilmelidir. Merkezin bir yerellikteki uygulamalarının emrivaki olmaktan çıkartılması gerekmektedir.

Türkiye’deki yerel yönetimlerin siyasi parti farkı gözetmeksizin İzmir Modeli’nden esinlenmesinin önündeki engeller dersek, ne söylersiniz?

İzmir Modeli yayımlandığında, artık bir kamu malı haline gelmiştir. Türkiye’de hatta Dünya’da herkesin kullanmasına açıktır. Eğer bir partide siyaset katılımcı, müzakereci bir süreç içinde gerçekleşmiyorsa, çok merkezileşmiş tek adam tercihlerine bağlı kalıyorsa, onlar İzmir Modeli’ne sempati duymayacak ve uygulama yoluna gitmeyecektir. Demokrat olan siyasal partilerse, İzmir Modeli’ni taklit etmeye çalışmayacak, siyaset yaptığı her yerellikte, demokratik süreçler içinde kendi modelini oluşturarak, halkın güvenini sağlayarak uygulayacaktır.

Dünya’da yerel vurgusunun daha da güçlendiğini düşünülürse, “yerellik” olgusundan ne anlayabiliriz önem kazanıyor. Bunu biraz açar mısınız?

Eğer Dünya’nın yaşadığı küreselleşme sürecini yüzeysel olarak izliyorsanız, küreselleşmenin tüm Dünya’daki farklılıkları yok ettiğini, homojenleştirdiğini sanırsınız. Tabii ki küreselleşmeyle yaşamın bazı konularında bir benzeşme olmaktadır. Ama yerellik, farklılık ortadan kalkmamaktadır; yeni koşullarda kendini yeniden üretmektedir. Küresel Dünyada farklılık, yerellik, kendi başına bir kaynak niteliği kazanmaktadır, daha değerli hale gelmektedir. Gerçekte biz küreselleşmeyi ve yerelleşmeyi bir arada yaşamaktayız.

İzmir Modeli, dört kavram üzerinde yükseliyor. Ancak ağırlık, “yaşam kalitesi” kavramına veriliyor. Bir kentte yaşam kalitesi dediğimizde neyi anlıyoruz?

Yaşam kalitesini kısaca insanın yaşamında mutluluğun gerçekleştirilmesi olarak ele alabiliriz. Bunun iki yanı var. İnsanların yaşadığı kentlerin yüksek kaliteli bir yaşam için gerekli altyapılara ve hizmet üretimine sahip olması gerekir. Bunlar bize yüksek yaşam kalitesinin gerçekleşmesi için ortamın nesnel koşullarının oluşmuş olduğunu gösterir. Ama bir yerde sadece nesnel koşulların bulunması, orada yaşayanların mutluluğunun gerçekleştiğini göstermez. Orada yaşayanların yaşam içinde öznel tatmini gerçekleştirmiş olmaları gerekir. Bunun için orada yaşayanların, hem “hedonik”, hem de “ödonomik” doyumlarının dengeli bir şekilde sağlanması gerekir.

“Sürdürülebilirlik” denildiği zaman sürdürülebilir yaşam kalitesine vurgu yapılıyor. Tüm kavramlar aslında bir anlamda yaşam kalitesinde birleşiyor. Öyle değil mi?

Yaşam kalitesi, tüm diğer değerleri kendi içinde bulunduruyor. BM tarafından tanımlanan sürdürülebilirlik kavramı, kalkınmaya atıf yaparak tanımlanıyor. Oysa İzmir Modeli, sürdürülebilirliği yaşam kalitesine göre tanımladığı için, kapsamı çok daha geniş. Belediyelerin görev alanı düşünüldüğünde, bu kavram ona daha uygun. Örneğin günümüzde kent planlamasında koruma alanlarını tarihi sitler ve doğal sitler olarak tanımlıyoruz. Sürdürülebilirliği kalkınmaya referansla tanımladığınızda bir araya getiremiyorsunuz. Oysa yaşam kalitesine referansla tanımlarsanız, ikisi aynı kavramsal çerçevede yer alabiliyor.

Model’de, merkezi hükümetin yerel idareler üzerindeki müdahalesini önleyecek öneriler de var. Burada, projelerin bir siyasi partinin projesi olarak değil, İzmirlilerin projesi olarak planlanması ve sunulması öne çıkıyor...

Eğer bir belediye başkanı hazırlanan bir projeyi, topluma kendi projesi olarak sunar ve siyasal yarışmanın/çatışmanın bir kefesine koyarsa, iktidar bunu engellerken kararını siyasetin ötekileştirme mantığı üzerinden savunurken kendisini kolayca haklı görecektir. Oysa bir proje, katılımcı süreçlerle geliştirilmiş ve kentlilerin tümünün projesi haline getirilmişse, iktidar bunu reddetmeyi kendinin oy hesaplarına uygun olarak göremeyecektir. Kendisi bir engelleyici olarak ortaya çıkamayacaktır.

Model’de “yerel kalkınma” yerine, yerelden kalkınma kavramı kullanılıyor. Bunu biraz açar mısınız?

İzmir Modeli, kalkınma konusuna il sınırları içindeki gayrisafi yurtiçi üretim miktarının ne olduğu üzerinden yaklaşmıyor; burada yaratılan katma değer ne kadarının il içinde kaldığı ve ilin gelişme

dinamiğini etkileyip etkilemediği üzerinde duruyor. İşte ilin gelişme dinamiğini değiştiren, yerel aktörler eliyle, yerel yönetimin katalizatörlüğünde, yerel dinamikleri harekete geçiren bu kalkınmaya “yerel kalkınma” deniliyor.

Model’de İzmir’in mekânsal düzenlenişi de yaşam kalitesi bağlamında düşünülüyor. Bu öneriler bütününde, temel dayanak noktası nedir?

Türkiye’de, günümüzde bir büyükşehirin planlaması için yapılan uygulamaların etkin olduğunu söylemek olanağı yoktur. Ayrıca, bu planlama üzerinde merkezin kullandığı vesayetin başarısızlığına ilişkin çok sayıda örnek verilebilir. Model altı ögeli bir fiziki planlama sistemi önermektedir. Bu öneri üzerinde tartışmanın genişletilmesinin, Türkiye’nin başarılı bir fiziki planlama sistemi kurmasında çok yararlı olabileceğini düşünüyorum.

“Model’in en yenilikçi stratejisinin kent ölçeğinde parçalanmamış bir komünite oluşturma olduğunu düşünüyorum.”

İzmir Modeli’nde İzmir yaşamında komünite oluşturabilmesi, kamu alanı yaratabilmesi, yer duygusunu doğurabilmesini sağlamak amacıyla oluşturulan strateji ve politika önerileri de var...

Model’in en yenilikçi stratejisinin kent ölçeğinde parçalanmamış bir komünite oluşturma olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de komünite denildiğinde, paternalist bir kurguda mahalle ölçeğindeki bir topluluk anlaşılmalıdır. Burada söz konusu olan bilgi toplumuna uygun, kentin tümü ölçeğinde yeni bir komünite anlayışıdır. Böyle bir anlayışı gerçekleştirmeye yöneldiğinizde, belediyenin tüm hizmetlerinin verilme biçimini değiştirmek gerekiyor. İzmir Akdeniz Akademisi de bu bağlamda yeni işlevler yüklenecektir.

İzmir Modeli kitaplarına baktığımızda, 18 aylık süreçte bir dizi çalışma toplantısı ve çalıştayın yapıldığını görüyoruz. Bu çalıştayların ve yayınların yapılma amacından söz eder misiniz?

Yapılan yayınlar, iki gruba ayrılabilir. Birinci grupta, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin 14 yıllık performansını değerlendiren akademik araştırmalar yer almaktadır. İkinci gruptaysa, iki model kitabı yer almaktadır. Birinci grupta yer alan çalışmaları demokratik belediyeciliğin hem şeffaf olma özelliğini yerine getirdiğini, hem de ikinci gruptaki yer alan model kitaplarının bilimsel dayanağını oluşturduğunu söyleyebiliriz. Tabii ki Model’in bilinir kılınması için yayınlanması gerekiyor.

Yerel Yönetimlerde İzmir Modeli Sempozyumu’nda bahsettiğiniz bilinirliği artırmak açısından önemli bir adımdı...

Bu Model’i, salt belediyecilik pratiğine yol göstermek diye bir amaca sahip olarak düşünmek, İzmir Modeli’ne haksızlık etmek olur. Bu Model’i anlatan her iki kitap, pratik iddiasının yanı sıra akademik iddialar da taşıyor. Onun için Model’i tanıtırken akademik kurumlarda tanıtılmasına özel bir önem veriyoruz. Yaşar Üniversitesi’nde yapılan bu toplantıdan kısa bir süre sonra, Ankara’da TED Üniversitesi’nde de bir tanıtım yapacağız. Bizi davet eden başka üniversiteler olursa, o üniversitelerde tanıtım yapacağız. Bu Model’in akademik kurumlarda bir ders malzemesi ve inceleme konusu olmasının Model’in gelişmesine, yeni açılımlara yol açmasına katkı yapacağını düşünüyorum. ■

Prof. Dr. Yaşar Uysal [Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi]

“İzmir Modeli’nin en özgün ve etkili boyutu, yerelden kalkınma vizyonunu ön plana çıkarmış olmasıdır.”

İzmir Modeli’nin en önemli unsurlarından biri, yerelden kalkınma. İzmir Büyükşehir Belediyesi, tarım alanında gerçekleştirdiği çalışmalarla Türkiye’ye örnek oldu. Size göre İzmir, bu konuda nasıl ayrışıyor?

Öncelikle bir doğal ayrışmadan, sonra da uygulanan stratejinin getirdiği ayrışmadan bahsetmemiz gerekir. İzmir çok özel bir iklim, toprak ve ürün deseni profiline sahip bir kenttir. Tarihsel süreçte de Dünya çapında bilinen bir ihracat limanıdır. Bu liman da pamuk, tütün, kuru üzüm (sultaniye), kuru incir, zeytinyağı gibi İzmir ve Ege’nin geleneksel ihraç ürünlerinin çıkış kapısıdır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi bu var olan ve yeterince kullanılabildiğini söylemenin güç olduğu potansiyelin daha etkin kullanılmasına katkı sağlamıştır. Ayrışmanın arka planına bakıldığında; yereli, yerelin dinamikleri ve aktörleriyle yerelin ihtiyaçları/potansiyelleri temelinde kalkındırmayı amaçlamasının yer aldığı söylenebilir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin tarım alanında yaptıklarını İzmir Model’i açısından değerlendirdiğinizde, hangi konuların/başlıkların öne çıktığını görüyorsunuz?

Tarımda gelişmeyi en doğru yöntemle, yani çiftçi örgütleri üzerinden, örgütlenmeyi de teşvik edecek şekilde yapmaya çalışması; dağıtılan fidan, hayvan, bitkilerle çiftçiyi doğrudan çiftçinin müşterisi yapması; ortak iş yapma bilinci ve kültürüne katkı vermesi; girdi tedariki, üretim ve pazarlama boyutlarını birlikte dikkate alan bütüncül bir vizyona sahip olması; İzmir’i bir tarımsal ürün festivalleri kentine dönüştürmesi; tarıma yönelik faaliyetleri güçlü bir kurumsal yapı ve yetkin personelle gerçekleştirmeye çalışması; üniversitelerle etkin bir işbirliği zemininde hareket edilmesi şeklinde sıralanabilir. Bence İzmir Modeli’nin en özgün ve etkili boyutu, yerelden

kalkınma vizyonunu ön plana çıkarmış olmasıdır. İzmir Modeli denilince ilk akla gelen alanların başında tarımın gelmesi bunu teyit etmektedir.

Bu konuda yapılan en önemli işlerden biri de, çiftçilere önemli ve değerli olduklarını hatırlatmak. Aynı şekilde “Tarımsal Hizmetler Dairesi” kurulduğuna tanık olduk. Siz hangi unsurları öne çıkartıyorsunuz?

Bunlar çok önemli. Fakat daha az önemli olmayan boyutlar da var. Mesela, havza bazlı yaklaşım. Yine verilen eğitimlerle, bilgiyi tarımsal üretimin de en önemli girdisi haline getirme çabaları. Yapılan festivallerle kırsalı daha fazla turizme açmak. Köy yollarının asfaltlanmasıyla, soğuk hava depoları, soğuk süt tanklarıyla ürün kalitesinin bozulmasının engellenmesi.

Tarımsal üretim ve çiftçiliğin Türkiye’de kapitalizmin ihtiyaçlarına uygun olarak dönüştürüldüğü düşünüldüğünde, İzmir bu konuda diğer tüm kentlerden ayrı bir yerde mi duruyor?

Dünya ve Türkiye’de tarım boyutu itibarıyla yaşanan dönüşümün başlıca yansıması, küçük çiftçi ve işletmelerin adeta yok olmasıdır. Böylece büyük ölçekli işletmeler ve bunun getireceği ölçek ekonomilerinden faydalanılmak istenmektedir. Bu gelişme, belli bir kesimin durumunu iyileştirirken mülksüzleşme, kente göç, işsizlik, yoksulluk gibi ciddi sosyal maliyetler yaratmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin tarıma yönelik faaliyetlerinde, geçimini gerçekten tarımdan sağlayan küçük çiftçileri hedeflemesi, bunların gelirlerinin artışına katkı yapması, kırdan kente göçü il özelinde yavaşlatması ve dolayısıyla kır kaynaklı yoksulluğun geriletilmesine zemin hazırlaması diğer kentlerden ayrışma boyutları olarak ifade edilebilir.

Tarımın Dünya ve Türkiye için de önemi dikkate alındığında, Model’in başarısını/sonuçlarını nasıl değerlendirirsiniz?

Türkiye’de nüfus artmaya devam ediyor. Bu nedenle Türkiye’de tarımsal üretimin de artması gerekiyor. Bu artışın da ulusal ve küresel talep desenindeki kaymalara paralel olması gerekiyor. Nitekim ülkeler geliştikçe, tarımsal ürünler içinde hayvansal ürün talebi (et, süt, süt ürünleri yumurta, bal gibi) daha fazla artıyor. Hayvan veya et ithalatının ülkemiz gündeminde önemli bir yer tutması, kanımca, Türkiye’de hem hayvansal ürün artışının düşük kalması hem de ürün deseninde gerekli dönüşümün gerçekleştirilememesiyle yakından ilgilidir. Diğer taraftan son gelişmeler ve tüketici bilincinde artış, gelecekte sebze ve meyve talebinin daha fazla artması ihtimalini güçlendiriyor.

Bu noktada, İzmir’in hem tarımsal üretimini daha hızlı artırması hem de ürün deseninde

hayvansal ürünlere doğru kaymayı büyük ölçüde gerçekleştirmiş olması boyutuyla çok başarılı olduğu söylenebilir. Ancak özellikle sebze üretiminin hem artırılması hem de bu ürünlerin kalite/sağlık standartlarının artırılması konusuna gelecek yıllarda büyük önem verilmesi uygun olacaktır.

İzmir Modeli'nin dört temel kavramıyla beraber düşünüldüğünde, tarım ve tarım dışı alanlarda yerelden kalkınma, "katılımcılık", "sürdürülebilirlik", "yaşam kalitesi" ve "yenilikçilik" bağlamında nasıl konumlanıyor?

Genel olarak ifade etmek gerekirse, "yenilikçilik" adına şöyle söylenebilir: Türkiye çapında çocuklara süt dağıtımı Büyükşehir sayesinde oldu. İzmir Ekonomik Kalkınma ve Koordinasyon Kurulu oluşturuldu. İlk ve en etkin kurumsal yapı (Tarımsal Hizmetler Dairesi) oluşturuldu. Ortak ekipman kullanımı desteklendi. "Sürdürülebilirlik" adına, sadece üretim değil, pazarlama sürecini de dikkate alan projeler uygulanıyor. Çiftçi eğitimleri de eşanlı yürütülüyor. Arazi ve yerel kaynakların kullanım planlaması için projeler yapılıyor. Kurumsal yapı güçlendiriliyor. "Yönetişim ve katılımcılık" adına, çiftçilerle anket yaparak ihtiyaçlar belirlendi. Ürün Festivalleri artarak devam ediyor. Her toplantıya ilgili paydaşlar davet ediliyor. İzmir Tarım Grubuna destek veriliyor. "Yaşam kalitesi" adına, köy yolları asfaltandı. Tüm köylere otobüs servisi konuldu. Çocuklara süt dağıtımı yapıldı/yapılıyor. Organik pazarlar kuruldu. Görüldüğü gibi bu dört kavram çerçevesinde İzmir, oldukça özellikli bir nitelikle konumlanıyor.

"İzmir Modeli'nin yarınlara taşınması İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetleri yanında, örneğin tarım boyutunda, çiftçiler sayesinde olacaktır."

İzmir Modeli'nin başarısı, size göre hangi unsurlara bağlı olacak? Örneğin, projelerin kentin sahıpleneceği durumunda kalıcı olacağı üzerinde duruluyor.

Sahipsiz bir şeyin bırakın gelişmesi, korunması bile çok zordur. İzmir Modeli'nin yarınlara taşınması İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetleri yanında, örneğin tarım boyutunda, çiftçiler sayesinde olacaktır. Bu bağlamda, İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Tarımsal Hizmetler Dairesi personel olarak daha da güçlendirilmelidir. Tarıma yönelik faaliyetlerin etkinliğinin denetimi için güçlü bir istatistik/veri tabanı oluşturulmalı, bunun yardımıyla uygulamaların performansı ölçülmelidir. Bu arada İzmirli tüm çiftçiler için de dinamik bir veri tabanı oluşturulmalı, çiftçilerin ihtiyaçları ve gelişimleri yakından takip edilmelidir. Çiftçi örgütlerinin de ortaklığıyla "çiftçi marketler zinciri" kurulmalı, bu marketlerde satılan gıda maddelerinin teknik kontrolleri yapılmalı, sağlıksız (ilaç kalıntısı ve benzeri) ürünlerin buralarda satışı imkânsız hale getirilmelidir. İzban hattı üzerindeki uygun arazilerde üretici pazarları kurulmalı, çiftçiler/köylüler buralarda ürettikleri ham ve işlenmiş gıda ürünleriyle el işlerini satabilmelidir. Organik üretim alanlarının artması desteklenmelidir. Güçlü bir tedarik zinciri oluşturularak İzmir'in tarım ürünlerinin dış pazarlara yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Tarımsal faaliyetlerin çok sınırlı olduğu kış aylarında çiftçilerimize ihtiyaç duydukları alanlarda düzenli olarak eğitimler verilmelidir.

"Yerel Kalkınma, Çevre ve Altyapı" adlı kitapta, İzmir Tarım Modeli'ne yönelik ilave öneriler de var. Bu kitap, sonraki dönem için yol gösterici bir rehber niteliğinde midir?

Bu çalışma; yapılanları ve bunun sonucunda ortaya çıkan sonuçları analiz ediyor. Bunu yaparken de "daha"sının nasıl yapılabileceğine kafa yoruyor. Günümüzde "güzel şeyler yapıldı, artık tamam" denilebilecek bir alan olduğunu söylemek güç. Hele hele tarım gibi bir alanda bunu söylemek imkânsız. Bu nedenle dünü ve bugünü doğru değerlendirmek, geleceğe bakmak, geleceğe ilişkin bilgileri bugünün karar süreçlerine katmak gerekiyor. Ve çok açık ki, bu dinamik bir süreç. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yaptıkları üretim-pazarlama-strateji boyutları itibariyle bir bütünselliğe sahip. Bunlar adeta binanın

kolonları gibi bir işlev üstleniyor. Bir taraftan bu kolonları sağlamlaştırmak diğer taraftan da var olan sorunların çözümü ile gelecek için yeniden yapılanmanın kilit stratejilerini oluşturmak gerekiyor.

Dolayısıyla bu araştırma ve yayın, İzmir için "daha"sının, örnek alacak iller içinse başlangıcın anahtarlarını da sunması nedeniyle büyük önem taşıyor. Kuşkusuz gerek yapılanların analizi gerekse gelecek stratejileri boyutunda farklı kişilerin ve bilim insanlarının çalışmalarına da ihtiyaç bulunmaktadır. Farklı bakış açılarıyla zenginleştirilmesi, çalışmayı geleceğe taşıyacaktır.

"İzmir'i örnek alacak belediyeler, illerinin özgün koşullarıyla İzmir Modeli'nin genel yaklaşımlarını entegre edeceklerdir. Böylece, her il daha hızlı kalkınabilecek, bu da bir bütün olarak ülkemizin daha hızlı kalkınmasına hizmet edecektir."

Model, sadece tarım değil, tarım dışı alanda da yerelde kalkınma üzerinde duruyor. Bu bağlamda, hangi projelerin öne çıktığını görüyoruz?

Kalkınma, hem geniş hem de entegre içeriğe sahip bir kavram. Kalkınmayı ekonomik olduğu kadar fiziki, sosyal, kültürel, hatta politik boyutlarıyla birlikte ele almak gerekiyor. Ekonomik olarak kalkınmayla birlikte diğer alanları da dikkate almamız zorunluluk. Bir benzetme yapmak gerekirse, otomobilinizin sadece bir lastiğini yeniler, diğerleri eski bırakırsanız o aracın kullanımında zorlanırsınız. Sadece ekonomik kalkınma da eğreti durur, belki zengin ama bunun yanında kaba görünürsünüz. Bu nedenle, İzmir'in ekonomi dışı alanlarda da kalkınmaya yönelik çabalarının olması çok önemli.

Kanımca, dış algı boyutu da dikkate alındığında, Ahmed Adnan Saygun kompleksi, Doğal Yaşam Parkı, Yeni Fuar Alanı, Metro ve İzban hattındaki gelişmeler, Meslek Fabrikası ve Engellilere yönelik çalışmalar ön plana çıkıyor.

İzmir dışındaki yerel yönetimler, kendi modellerini geliştirirken, İzmir Modeli'nden esinlenebilirler mi?

Gerek insanların gerekse kurumların iyiyi örnek alması beklenir. Bu bağlamda, İzmir'deki uygulama ve gelişmelerden örnek alınabilecek çok şey olduğu söylenebilir. İzmir'i örnek alacak belediyeler, illerinin özgün koşullarıyla İzmir Modeli'nin genel yaklaşımlarını entegre edeceklerdir. Böylece, her il daha hızlı kalkınabilecek, bu da bir bütün olarak ülkemizin daha hızlı kalkınmasına hizmet edecektir. ■

İzmir Modeli Kitapları, Şehrin Gelecek Vizyonu İçin Yol Haritası Oluşturdu

İzmir'in demokratik niteliğiyle ön plana çıkan belediyecilik pratiğine dair hem projeler bazında İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı çalışmaları, hem de kuramsal anlamda bu projelerin dayandığı temel kavramları anlatan ve geleceğe yönelik bir yol haritası sunan İzmir Modeli kitapları, bir bütün olarak demokrasi yolunda atılmış önemli bir adımın somut çıktısı olarak niteleniyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ortaya koyduğu yönetim modeli, önce 26 akademisyenin bir araya gelerek yürüttüğü 1,5 yıllık çalışma sonucunda 5 ciltlik İzmir Modeli kitap serisinin ortaya çıkmasını sağladı. Büyükşehir Belediyesi'nin 14 yılda uyguladığı stratejik plan sayesinde İzmir'de sağladığı dönüşümü adım adım anlatan, üç dönemdir uygulanan demokratik belediyecilik yaklaşımını bilimsel değerlendirme ve katılımcı bir yorumlamayla değerlendiren bu süreç sonunda, «Ortak Kavramlar», «Yönetim Stratejileri», «Yerel Kalkınma-Çevre ve Alt Yapı», «Fiziki Planlama»

ve «Kamu Alanı-Yer Oluşturabilme» başlıklarını taşıyan beş kitap ortaya çıktı.

Ardından İlhan Tekeli tarafından kaleme alınan iki kitapsa, pratik ve kuramsal bağlamda İzmir Modeli'ni ortaya koyuyor. Bu iki kitap bir araya gelerek İzmir Modeli'ni oluşturuyor. Bunlardan ilki, *İzmir Belediyeciliğinde 2004-2018 Döneminin Öyküsü*, ikincisiyse *İzmir Modeli İzmir İçin Demokratik Bir Belediyecilik Modeli Önerisi* adını taşıyor. İlk kitap, İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkan Danışmanı, İzmir Akdeniz Akademisi Kurucu Onursal Başkanı, Bilim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. İlhan Tekeli'nin söylemiyle, olup biteni betimlemek üzerine kurulmuş «Görgül Bir İzmir Modeli»ni anlatıyor. Görgül Model, 2004-2018 yılları arasında Aziz Kocaoğlu'nun İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptığı üç dönemde, pratik içinde yaptıklarının öyküsünden oluşuyor. İngilizce olarak da yayıma hazırlanan bu kitap, İzmir'de 1984-2004 Dönemi Belediyeciliğinin

öyküsüyle başlarken, Aziz Kocaoğlu Belediyeciliğini 2004-2009, 2009-2014 ve 2014-2018 yılları arası olmak üzere üç farklı dönemde inceliyor. İkinci kitaptaysa, bu «görgül model» üzerine kurulmuş, normatif bir «İzmir Modeli» yer alıyor. Olması gerekenin anlatıldığı bu kitapta ortaya konulan normatif model, İlhan Tekeli'nin anlatımıyla, yeni bir yerel demokrasi, başka bir deyişle insan onuruna yakışır bir yerel insanlar arası ilişki modeli olma iddiası taşıyor.

Kitapların hazırlık sürecinde akademisyenlerin İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Aziz Kocaoğlu'yla yaptığı söyleşilerin derlendiği *İzmir Modeli Çalışmaları Aziz Kocaoğlu ile Söyleşiler* ve İzmir Modeli'ni sorular çerçevesinde açıklayan *Sorularla İzmir Modeli* kitaplarıysa, Model'i tüm ayrıntılarıyla algılamaya ve değerlendirmeye olanak sağlıyor. İzmir Akdeniz Akademisi tarafından yayımlanan kitapların dijital versiyonları da, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yayıma açılan izmirmodeli.com adresinde bulunuyor. ■

Prof. Dr. Gökdeniz Neşer [Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü Tekne Üretim Teknolojileri Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü]

“İzmir Modeli kapsamında, İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne özgü denilebilecek, doğal yaşama saygılı, insanın kaliteli bir şekilde kendini gerçekleştirebileceği bir kentsel çevre temelinde planlama ve projelendirme uygulamalarını içeren stratejileri önerdik.”

İzmir Modeli kitap dizisine baktığımızda, şehir için kapsamlı bir yol haritasının ortaya çıktığını görüyoruz. Bu kitapların, kentin gelecek vizyosunda oynayacağı rol nedir ya da ne olmalıdır?

Fernand Braudel, kolektif hafızanın iyiliklerden çok kötü şeyleri biriktirdiğini, biriktirdikçe de bu kötülüklerin kökleştiği ve bugüne şekil verdiğini tespit etmiş. Saydığınız bu külliyyatın oluşmasına katkı koyanlar, neredeyse bütün entelektüel birikimlerini, birey için, toplum için, doğa için yararlar üretildiğini somut verilere bakarak gördükleri bir dönemin iyiliklerini kolektif hafızaya taşımak için seferber etmişlerdir. Yalnız İzmir değil, fakat Dünya ölçeğinde dahi son derece önemli bir verime işaret eden bu matbuat çabaları bizlerdeki bu iyi intibai (matbaa ile aynı kökten gelmektedir) kalıcı kılsın, kent hafızası bu kez olumlu örneklerle geleceği şekillendirmek üzere süslensin istenmiştir.

İzmir Modeli hazırlık çalışma kitapları olarak tanımlanabilecek beş ciltlik seride üçüncü kitap, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin yerel kalkınma, çevre ve altyapı sağlamadaki stratejilerine ayrılmış durumda. İzmir Modeli bağlamında değerlendirildiğinde, temel kentsel altyapı çalışmaları nerede konumlanıyor?

Eşrefpaşa’da bir mahallede, ne yaptığını soran komşusuna, bahçesini süpüren bir kadının ‘evi belediye ediyorum’ dediğini duymuştum. İşte bir belediyeden beklenen temel hizmet de, kentlinin hijyenini, sağlığını, giderek “yaşam kalitesi”ni ilgilendiren kentsel altyapıların yapılarak işletilmesini sağlamak olmaktadır. İzmir Modeli’nde “Bir kentte altyapıların ve onların sunduğu hizmetin varlığı, o kentte yaşayanların yapabilirliklerini, faaliyetlerini ve dolayısıyla özgürlüklerini belirlemektedir” diyoruz. Zaten uygar bir altyapının olmadığı yere şehir diyemeyiz, değil mi? Tüm kentlerde olduğu gibi, İzmir’in gelişmesinin öyküsü de, büyük ölçüde altyapı gelişmesinin öyküsüyle paralel gitmekte olduğu için, bu bağlamdaki stratejik tercihlere

değiniyoruz. Tabii Model’de odaklandığımız, üzerinde belediyenin denetimi olan ulaştırma, su, kanalizasyon ve katı atık yönetimi altyapı hizmetleri oldu.

“İzmir Modeli, İzmir Körfezi’nin sürdürülebilirliği temelinde, Körfez içinde su sirkülasyonunu iyileştirmek için sirkülasyon kanalı ve daha büyük su çekimine sahip gemilerin Alsancak Limanı’na ulaşabilmesini sağlamak için bir liman yaklaşım kanalının açılmasını ve bunun için belediyenin altyapısının geliştirilmesini önermektedir.”

İzmir Körfezi’ni koruyup iyileştirerek kent yaşamına dâhil etmek, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin çevre stratejilerinde önemli başlıklardan biri. Bu bağlamda özellikle Büyük Körfez Projesi öne çıkıyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin bu konuda yaptığı çalışmalar hangi bağlamda İzmir Modeli’nin içine ekleniyor?

İzmir’in çevre konusundaki, kıyısında yerleştiği ve varlık nedeni olan deniz konusunda tarih boyunca geliştirdiği duyarlılığının harekete, eyleme geçiş öyküsünün uluslararası boyutta nerelere paralel düştüğünü (örneğin Avrupa Birliği’nin Mavi Büyüme Stratejisini duyurduğu zamanlara, Birleşmiş Milletler’in Unesco’sunun Bir Gezegen, Bir Okyanus programını çalıştığı günlere) görünce belki siz de benim düştüğüm şaşkınlığa düşebilirsiniz. Beni yakından tanıyan hocalarım, arkadaşlarım, dostlarım, “sen doğduğundan beri şaşkınlık modundan hiç çıkmadın ki” diyorlardır. Dünya’daki bu gelişmelerle hemen hemen eş zamanlı olarak, İzmir’de, 2009 yılının sonuna doğru, yerel yönetimin, aydınların, üniversitelerin, sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen İzmir Kültür Çalıştayı’nın neredeyse tek sonucu, “İzmirlinin denizle ilişkisini güçlendirmek gerekir” (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2010) şeklinde belirginleşmiştir. 2010’lu yılların başından itibaren, Akdeniz kıyısındaki İzmir’de Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde, deniziyle yaşayan, denizi hayatın içine, Körfez’i şehir yaşamının odağına alan bir projeler bütünü başlatıldığına şahit olunmaktadır. Tabii bu durum, Körfez ile trajik bir kopuş yaşamış kentimiz için olağanüstü bir fırsatlar buketidir.

Büyük Körfez Projesi’ne gelince... İzmir Modeli, İzmir Körfezi’nin sürdürülebilirliği temelinde, Körfez içinde su sirkülasyonunu iyileştirmek için sirkülasyon kanalı ve daha büyük su çekimine sahip gemilerin Alsancak Limanı’na ulaşabilmesini sağlamak için bir liman yaklaşım kanalının açılmasını ve bunun için belediyenin

altyapısının geliştirilmesini önermektedir. Bu proje yıllara yayılmıştır, ki bu sürecin 6,5 yılı ilgili projenin ÇED sürecidir. Merkezi yönetim tarafında TCDD, yerel yönetim tarafındaysa İZSU tarafından örnek bir işbirliğiyle yürütülmüş bir süreçtir. Bence örnek bir başarı öyküsüdür. İzmir’in deniz taşıması, koku, yosun ve benzeri tüm sorunlarına çare olacak, hareketli bir deniz ortamı yaratmak bize düşüyor. İleri teknolojiyi, insan aklını, bilimi, finans araçlarını Körfez’in sürdürülebilirliği için kullanmak, Körfez’i eski halinden de iyiye ulaştırma gayreti, küresel ölçekte dahi benzeri bulunmayan bir iddia içermektedir.

Büyük Kanal Projesi’nin devamında, İzmir Körfezi ve Liman Rehabilitasyonu Projesi hazırlandı. Ancak yüzülebilir Körfez için bu projelerin sürdürülebilirliği önemli. Devamlılık konusunda nasıl bir yorumda bulunursunuz?

Biraz önce, sözünü ettiğiniz projenin biri ekolojik, diğeri ekonomik olan temel iki amacını ifade ettim. Bu amaçlara, büyük hacimli bir tarama faaliyetiyle varılabileceği, bu projede çalışan yurtiçi ve yurtdışından yüzlerce bilim insanının önerdiği çözümdür. Suyun Körfez’deki kalış süresini bu kanallar yardımıyla azaltmazsak, etkileri günden güne daha vahim şekilde hissedilecek olan karasallaşmanın önüne geçemeyeceğiz. Göztepe’yle Bostanlı arasını yürüyerek geçmemize çok az kaldı. Böylelikle Karşıyaka’yla, Göztepe futbol takımları arasındaki ezeli rekabet sulhla çözülür belki ama bu, ortada deniz diye bir doğal yapı kalmaması pahasına olur. Bu bilimsel gerçek, İzmir’i yönetenlere göre değişmeyecek. Yani göreve kim gelse, İzmir’deki ekonominin ve çevrenin sürdürülebilirliği için bu projeye devam etmek zorundadır. Tıpkı Osmanlı’nın, Gediz’in yatağını değiştirmek zorunda kaldığı gibi.

İzmir Modeli’nin başarısı, size göre hangi unsurlara bağlı olacak? Örneğin, projelerin kentin sahiplenmesi durumunda kalıcı olacağı üzerinde duruluyor. İzmir’liler Körfez’in temizlenmesi için yapılan projeleri sahipleniyor mu?

Denizle birlikte yaşamak adına kayıp olarak nitelenebilecek bu yıllar boyunca, İzmir şehir kültürünün en önemli parçasının derinden hissedilen yokluğu, yurttaşlarca ciddi bir endişeyle dile getirilmekte, hatta ülkenin sanatçı ve diğer aydınlarınca da her fırsatta vurgulanmaktaydı. Şair ve deneme yazarı Enis Batur’un şu tespiti bu düşüncelere iyi bir örnek olarak anılmaya değerdir: “Deniz kıyısına, akarsu etrafına kurulmuş kentlerin pek çoğu suyu anlayamamıştır. Ona bakamadıkları, bundandır onu göremedikleri dikkat çeker. Hareketinden, sesinden ürkmüş; tadından, kokusundan keyif üretememiş olabilirler mi? Selanik’in, İzmir’in denizi, Bordeaux’nun nehri neredeyse dışladıklarına tanık oldum: O şehirlerin insanları sular çekilse,

deniz kurusa sanki hayıflanmayacaklardı. Yaşar Kemal 'Deniz Küstü' diyordu ya, bu şehirlerde tam tersi gerçekleşmiş gibiydi, aklım gerçekleri bulamadı, ruhuma seslendim: Çıt yok."

Evet, Enis Batur'un tarif ettiği insanlarsak sahip çıkmayacağız denize, umurumuzda olmayacak varlığı veya yokluğu. Ama ben öyle olmadığımı, yaz geceleri sahillerimizde yürürken görüyorum. İzmirli önemli bir yaşam kalitesi ihtiyacını

karşıladığını gördüğü kıyılara sahip çıktı. Bunu denize sahip çıkma pratiği de izleyecektir. Eğer biz denizimizi insanların yüzebileceği, teknelerini çekinmeden getirip kıyılarına bağlayabileceği bir su kalitesine ulaştırırsak, bu sahiplenme gerçekleşecektir.

İzmir Körfezi'nden İzmirliğin yararlanması, yerleşme alanlarındaki kıyı kullanımları yoluyla yaşam kalitelerinde yarattığı artışla gerçek-

leşmektedir dedik. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Mavişehir'den İnciraltı'na kadar uzanan 40 kilometrelik kıyıda, katılımcı süreçlerle gerçekleştirdiği İzmirliğin Denizle İlişkisini Güçlendirme Projesi (İzmirdeniz), çok başarılı bir örnek oluşturmaktadır. Bu durumda İzmir Modeli, İzmirliğin Körfez'den yararlanmalarının artırılması için İzmirdeniz Projesi'nin yaklaşımının tüm yerleşmelerde sorumlu belediyelerce uygulanmasını önermektedir. ■

Prof. Dr. Şevkinaz Gümüsoğlu [Yaşar Üniversitesi İşletme Fakültesi]

"İzmir Modeli kitapları, İzmir kent vizyonuna uygun sıçramalarla tüm halkın yaşam kalitesine ve mutluluğuna katkı getirecek yeni çalışmaların önünü açmakta ve geleceğe rehber olma özelliği taşımaktadır."

Bugün İzmir Modeli kitapları sayesinde, şehrin geleceğine dönük önemli bir rehberi var diyebiliriz. Genel olarak bu süreci nasıl yorumluyorsunuz?

İzmir Modeli, Sayın Kocaoğlu'nun başkanlık döneminde yürütülen çalışmaların tamamını özetlemektedir. Doğal olarak onun liderliğinde ortaya konulan stratejiler, politikalar, plan ve uygulamalara sosyo-kültürel alt yapısı temelinde düşünce ve hayalleri rehberlik etmiştir. Model'in başarısı kendisine inanan ve destekleyen bürokratları, danışmanları ve tüm çalışanlarıyla gerçekleşmiştir. Neredeyse 15 yılı özetleyen bir anı kitapları serisi gibi görüne de tüm kitaplar, yapılanların bilimsel analizi ve sentezini ortaya koymaktadır. Kitaplarda Model kapsamında, bundan sonra neler yapılacağına da yol haritası ortaya konulmaktadır. Kitaplar, İzmir kent vizyonuna uygun sıçramalarla tüm halkın yaşam kalitesine ve mutluluğuna katkı getirecek yeni çalışmaların önünü açmakta ve geleceğe rehber olma özelliği taşımaktadır. Aynı zamanda gerek ülkemiz gerekse uluslararası uygulamalara yol gösterici olmak için belediyenin bilgi birikimini ve deneyimlerini paylaşma açmakta, kentin birikimini demokratikleştirmektedir.

Kitapların oluşma aşamasında, yaklaşık on sekiz aylık bir süreçte çok sayıda akademisyen, uzman ve belediye yöneticisinin katıldığı bir dizi çalışma toplantısı ve çalıştay yapıldı. Biraz bundan bahsedermisiniz?

İzmir Büyükşehir Belediyesi yöneticilerinin davetiyle bizleri bir araya getiren süreç; hepimiz için yeni şeyler öğrendiğimiz, bilgilerimizi ve düşüncelerimizi paylaştığımız, 15 yıl boyunca yapılanları birbirine eklemleyerek Model'in bütününe daha iyi algılama ve yorumlama şansı elde ettiğimiz bir zaman dilimiydi. Özellikle bürokratların inançla ve kararlılıkla Model için hep birlikte çaba gösterdiklerini izlemek

bizleri böyle bir çalışmanın parçası olduğumuz için gururlandırdı.

İzmir Modeli kitapları içinde ikinci hazırlık çalışma kitabı, "Yönetim Stratejileri" adını taşıyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yönetim stratejilerini, İzmir Modeli bağlamında değerlendirdiğinizde nerede konumlandığını söyleyebilirsiniz?

İzmir Büyükşehir Belediyesi demokratik, katılımcı, yönetime dayalı, yenilikçi bir anlayışla, İzmir'de yaşayanların yaşam kalitesini artırmaya odaklı ekonomik, çevreye duyarlı, sosyal sürdürülebilirlik temelinde yerel kalkınmaya dayalı bir stratejik plan oluşturmuştur. Bunu başaracak insan gücüne önem vererek organizasyon yapısını yeniden ele almış, bu yapının bütüncül ve sürdürülebilir olmasına özen göstermiş, ilçe belediyelerle ilişkilerini de aynı temelde şekillendirmiştir. Dolayısıyla Model'in böyle sağlam bir temel üzerinden yükseldiğini söyleyebiliriz.

"Yönetim Stratejileri" kitabının içeriğinden biraz söz edebilir miyiz?

İzmir Modeli'nin makro ölçekte devletle işleri yürütme biçimi olarak Merkezi Hükümetle olan çalışmalarındaki diplomasi anlayışı, ilçe belediyelerle hızlı ve doğru ilişki ve iletişim kurma biçimi, medya ve halkla ilişkileri şekillendiren stratejileri, tüm bunları yaparken uyguladığı mali yönetim strateji ve politikaları ve hepsini gerçekleştiren ve başaran insan gücünü bürokraside kapasite oluşturma çabasıyla yeniden organize etmesi, "Yönetim Stratejileri" adlı kitabın içeriğini ortaya koymaktadır.

İzmir Modeli kapsamında "yönetim stratejileri" dediğimizde, öne çıkan kavramlar, strateji ve uygulamalar nelerdir?

İzmir Modeli kapsamında uygulanan stratejilerin akla ve bilime dayalı olarak belirlendiği, yönetim ve katılımcılık, yenilikçilik, sürdürülebilirlik temelinde verilerden bilgi elde etmeye dayalı karar süreçleriyle desteklendiği görülmektedir. Güzel olan yanıysa, karar ve uygulama aşamalarında tüm paydaşların bir araya gelerek konuları ele aldığı, değerlendirdiği, uzlaşmaya önem verdiği görülmektedir. Böyle bir yaklaşım sürdürülebilir eylem planı çerçevesinde dinamik kent yönetimi için uygun zemin yaratmaktadır.

İzmir Modeli'nin dört temel kavramıyla beraber

düşünüldüğünde, Büyükşehir Belediyesi'nin yönetim stratejileri "katılımcılık", "sürdürülebilirlik", "yaşam kalitesi" ve "yenilikçilik" bağlamında nasıl konumlanıyor?

Tüm Dünya'da olduğu gibi ülkemizde de kent olgusu kabuk değiştirmekte olduğundan hemşehrilere "Ekonomi, Çevre, İnsan, Yaşam, Yönetişim" döngüsü içinde teknolojik alt yapıyla desteklenmiş yeni ve yenilikçi yaklaşımlar sunulması önem kazanmıştır. Dolayısıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi bürokrasisinin, İzmir'in "Yenilik ve Tasarım Kenti Olması", "Akdeniz'de Bir Odak Olması" konusundaki makro bakış açılarını destekleyen temel sütunlar katılımcılık, sürdürülebilirlik ve yenilikçiliktir. Belediye, bu yönetim stratejileriyle kentin yaşam kalitesini esas almış ve söz konusu olgulara dayalı olarak insanların mutluluğunu hedeflemiş, bununla ilgili adımlar atılmasını sağlamıştır.

Yerel Yönetimde İzmir Modeli Sempozyumu, İzmir Modeli'nin dayandığı temel kavramların anlaşılması açısından da zihin açıcı oldu. Siz ne dersiniz?

Yaşar Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşen sempozyum, İzmir Modeli'nin bilim dünyası, öğrenciler ve kamuoyuyla incelenmesi, tartışılıp yorumlanması açısından önem taşımaktadır. Tabii ki sempozyum, basın ve medya aracılığıyla tüm paydaşlarca izlenmiş ve Model'in toplumda sinerji yaratmasının önü açılmıştır.

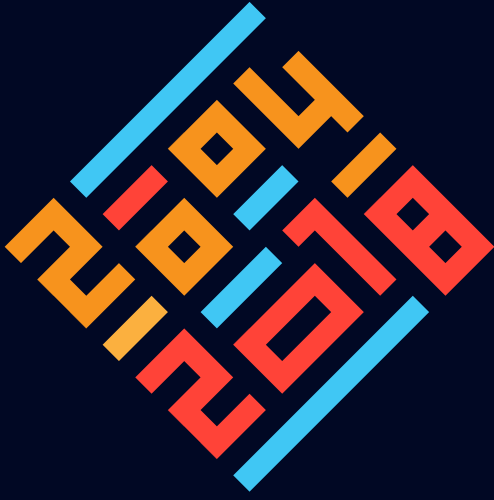
Sempozyumda "Sosyal Hizmetler" konulu oturumda moderatörlük yaptınız. Bu oturumun bir değerlendirmesini yapsanız, neler söylersiniz?

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentin yaşam kalitesine odaklanırken, özellikle sosyal hizmetlere önem vererek, komünite oluşturma çabası içinde olmuştur. Bu anlamda daire başkanlıkları arasında işbirliğine ve uzlaşma kültürüne önem verilerek pek çok çalışma yapılmış, projeler gerçekleştirilmiştir. Panel de alanında uzman hocalarımızın ve katılımcıların bilgi birikimi, deneyim ve yorumlarıyla kentin gelecek vizyonunun şekillenmesine önemli oranda katkı sağladı diye düşünüyorum. Hocalarımızın komünite oluşturma yaklaşımı, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili alanlardaki çalışmalarının yapısı, müşterekleştirme hareketleri ve yerel yönetimler arasındaki olası işbirliklerine ve yeni belediyecilik hareketlerine ilişkin görüşleri önemli ana başlıklardı. ■

İzmir Belediyeciliğinde 2004-2018 Döneminin Öyküsü

**İzmir
Belediyeciliğinde
2004-2018
Döneminin
Öyküsü**

İlhan Tekeli

Dr. Öğretim Üyesi Yeliz Şanlı Atay

İlhan Tekeli'nin *İzmir Belediyeciliğinde 2004-2018 Döneminin Öyküsü* adlı kitabı, "İzmir Modeli"nin ortaya konulduğu iki kitaplık bir dizinin birinci kitabını oluşturuyor. "Giriş" kısmında da ifade edildiği üzere, bu ilk kitap, ikinci kitap olan *İzmir İçin Demokratik Bir Belediyecilik Modeli Önerisi*'nin görgül temellerini ortaya koyan ve betimleyici nitelikteki öncülü olarak değerlendirilebilir.

Kitapta, İzmir'in belediyecilik tarihinin son otuz dört yılının anlatısı yer almakta ve dört ayrı döneme ayrılmış kesitler çerçevesinde tarihsel anlatı kurulmaktadır. Birinci dönem, Türkiye'de 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun çıkarılarak iki kademeli bir belediyeciliğe geçildiği, belediye yönetimlerine "başkanlık" sisteminin getirildiği ve belediyelerin imar yetkileriyle gelirlerinin artırıldığı 1984 yılıyla, Aziz Kocaoğlu'nun belediye başkanı olduğu 2004 yılı arasını kapsayan dönemdir. İkinci dönem, Aziz Kocaoğlu'nun belediye başkanı olduğu ve aynı zamanda büyükşehir belediyesinin yetkilerinin artırıldığı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun çıkarıldığı 2004 yılından başlatılmakta ve 2009 yılında sona erdirilmektedir. Üçüncü

dönem, Aziz Kocaoğlu'nun ikinci kez belediye başkanı seçildiği 2009 yılı ile 2014 yılı arasını kapsamakta ve son olarak dördüncü dönem, Kocaoğlu'nun üçüncü dönemi olarak 2014 yılından günümüze kadar olan süreci içine almaktadır.

Kitabın, "İzmir Modeli"nin normatif anlatısının yer alacağı ikinci kitabın öncülünü oluşturması nedeniyle, yapılan dönemleştirmeler çerçevesinde sadece olgulara ve olana bitene yöneldiği sanılabilir. Aksine, olguların, belirli bir tarih anlayışı çerçevesinde ait oldukları tarihsel bağlamlara yerleştirilmesi söz konusudur. Bu tarihsel bağlam, Türkiye'de, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında kentleşmenin hızlı bir biçimde gelişmeye başladığı yıllardan başlamakta ve İzmir belediyeciliği de bu tarihsel arka plan üzerinde, fakat aynı zamanda kendine özgü gelişim özellikleriyle donatılarak kurulmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında geçerli olan sermaye birikim rejimi, kentsel nüfusun artışı karşısında, konut sorununu yapsatıcılık/gecekondu yoluyla, yetersiz altyapı ve kentsel hizmetleriyse dolmuş ve minibüs hatlarıyla "çözmekte", merkezi iş alanının çevresinde "yağ lekesi gibi büyüyen bir kent formu" ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, İzmir'de kent merkezinin dönüşerek kentsel mirasın bozulması, bu dönüşümün beraberinde getirdiği trafik sorununun genişletilen ve yeni açılan yollarla giderilmesi anlayışı, içme suyunun sağlanması, atık suyun uzaklaştırılması ve arıtılması konusunda ortaya çıkan sorunlar, hava kirliliği, Körfez'in bir sorun olarak ortaya çıkışı, Konak Meydanı'nın bir "Tarla" halini alması olarak saptanan olgular, söz konusu tarihsel gelişimin İzmir'deki görünümüleri olarak ve oldukça canlı biçimde ele alınmaktadır. Söz konusu bu miras, 1980'li yıllarla birlikte neoliberal politikaların uygulanmaya başlamasıyla yeniden dönüşüme uğrayacak ve 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı kanunun miladını oluşturduğu büyükşehir belediyesi sistemi, artık tek tek binaların eklenmesiyle bir yağ lekesi formunda değil, "birbirinden kopuk büyük parçaların eklenmesiyle saçaklanmış bir şekilde büyümeye başlayan" kentlerde yeni tür sorunları görünür kılacaktır. Nitekim, Kitapta, 1984'ten 2004'e kadar olan ilk dönem, iki alt döneme ayrılmakta, 1984-1999 arası, "İzmirlinin Neyi Kabul Etmeyeceğinin Açıklık Kazandığı" dönem olarak saptanarak, bu başlık altında "Birinci Burhan Özfatura Dönemi", "Yüksek Çakmur Dönemi" ve "İkinci Burhan Özfatura Dönemi"; 1999-2004 arasını kapsayan ikinci alt dönemdeyse "Ahmet Piriştina Dönemi Belediyeciliği", genel

özellikleri itibarıyla, kentin temel sorunlarını ve büyük yatırım ve projelerini vurgulayacak şekilde anlatılmaktadır.

2004-2009; 2009-2014 ve 2014-2018 olarak kesitlere ayrılan üç dönemse sadece Aziz Kocaoğlu'nun belediye başkanlığı yaptığı farklı dönemleri temsil etmekle sınırlı değildir. Aksine, her bir döneme, ayırdedici bazı temalar eşlik etmektedir. Bunlar arasında, özellikle, 2004-2009 dönemi bakımından mali reform anlayışı ve yeni bir mali stratejinin belirlendiği ve yeniden yapılandırma sürecine girildiği, 2009-2014 yılları arasını kapsayan ikinci dönemde, bir önceki dönemden farklı olarak yeni bir programın benimsendiği ve ayrıca bu döneme eşlik eden bir gelişme olarak 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile belediyenin genişletilen sınırlarının yeni bir yönetim anlayışını da beraberinde getirdiği konularının vurgulandığını görüyoruz. Kitapta, her üç dönem başlığı altında yapıp edilenlere zaten oldukça ayrıntılı biçimde yer verilmektedir. Ne var ki, her üç dönemde de gerçekleştirilen faaliyetler, yatırımlar ve projeler, olmuş-bitmiş, kendi içinde çelişkisiz ve tamamına ermiş işler olarak değil, tüm bu süreçlerin nasıl geliştiği, nasıl hazırlandığı, ne tür sorun ve ikilikleri içinde barındırdığı ve hangi tür dinamikleri içermekte olduğu bilgisini ortaya koyan, kendi içinde müzakereci bir içerikle yer almaktadır. Diğer yandan, tüm bu gelişmelerle birlikte, belediye başkanı merkezli karar verme süreçlerinden, katılımcı şekilde karar verme yaklaşımına doğru giden ve dördüncü dönem olan 2014-2018 yılları arasında daha da öne çıktığı düşünülen bu özelliğin ısrarla vurgulandığı saptanabilir. Nitekim, İzmir Kültür Çalıştayı, İzmir Tasarım Forumu, İzmir Akdeniz Akademisi'nin kurulması, İzmir Tarih Projesi, İzmirKültür Pla+formu Girişimi, salt içerikleri itibarıyla değil, katılımcı yaklaşımın birer yansıması olarak da ele alınmaktadır. Zaten, kitabın kendisinin de gerçekleştirilen çalıştayların sonucunda katılımcıların katkı ve araştırmalarını içeren kolektif bir çalışmanın ürünü olarak şekillendiği ifade edilmektedir.

Nihayet kitabın, belediye faaliyetlerinin kuru bir aktarımının ötesinde, yer yer son derece canlı şekilde yapılmış betimlemelere ve saptamalara yer vererek, okuyucuyu içine çektiği söylenmelidir. Bu kapsamda, İzmirlilerin Denizle İlişkisini Güçlendirme Projesi (İzmirdeniz) başlığı altında İzmirlinin denizle kurduğu ilişkinin anlatıldığı sayfalar bir deneme tadıyla okunabilir. ■

İzmirKültür Pla+formu Girişimi'nin (İKPG) Marsilya ve Lübnan'dan gelen konukları, kültür-sanat alanındaki politika ve uygulamaları anlattılar

Farklı disiplinlerden kültür ve sanat üreten bireyleri, kolektifleri, inisiyatifleri İzmirKültür İletişim Toplantıları'yla bir araya getiren İzmirKültür Pla+formu Girişimi (İKPG), uluslararası alandaki kültür politika ve uygulamalarını takip etmek ve Akdeniz kentleri arasında işbirliğinin yollarını aramak üzere uluslararası alanda önemli kültür aktörlerini ağırlamaya devam ediyor. 13 Ekim 2018 tarihinde Marsilya'dan gelen, Roberto Cimetta Fonu Başkanı Ferdinand Richard'ı ağırlayan İKPG, 21 Ekim 2018 tarihinde de Lübnan'dan Hanane Hajj Ali'yi ağırladı.

13 Ekim 2018 tarihinde gerçekleştirilen İzmirKültür İletişim Toplantısı'nın konuşmacısı olarak Marsilya'dan gelen, Roberto Cimetta Fonu Başkanı Ferdinand Richard, hem kültür sanat alanında yaptıkları çalışmalardan, hem de uluslararası kültür alanındaki işbirlikleri ve sorunlardan bahsetti.

1999 yılında Avrupa-Arap coğrafyası ve ötesinde sanatsal işbirliği projeleri geliştirmek için seyahat etmek isteyen bireysel sanatçılara ve kültür yöneticilerine destek olmak üzere kurulan Roberto Cimetta Fonu'nun başkanı olan Ferdinand Richard, sunumuna sürgündeki Arap sanatçılara destek verdikleri, genç Suriyeli, Iraklı sanatçıların hayatta kalmaları için çaba sarf ettiklerinden bahsederek başladı.

Günümüzde kültür ve sanatın ülkeler için nihai bir araç, akıllı şehirler için bir markalama aracı ve kitlesel turizm için bir iletişim aracı olarak düşünüldüğü ve kullanıldığını, bunun sonucunda da kültürün giderek festivalleştirildiğini söyleyen Richard, "Eleştirel anlatılar ve deneyimler azalıyor. Otosansür çok daha yaygın hale geliyor. Hepsinden öte bağımsız üreticiler ve sanatçılar, taşeronlar olarak görülüyor. Kurtuluşumuz için milliyetçiliğin ötesine gitmemiz, ortak siyasi alanda yollarımızı yeniden çizmemiz gerekiyor" dedi.

Küresel Yönetişimde Reform İhtiyacı

Bir yönetim sorunuyla karşı karşıya olunduğunu da anlatan Richard, "Gelecek kuşakların, öncelikle küresel yönetişimde reform yapmaları

"Kültür, yerel kalkınmanın, yerel kalkınma da küresel yönetişimde yapılacak yeniliklerin merkezinde olmalı."

gerekecek. Bugün karşı karşıya olduğumuz küresel sorunların hiçbirisi, tek bir devlet tarafından çözülemez" dedi: "Gelecek kuşakların siyasete duyacakları ilgi, sadece yerel kalkınma, Avrupa'nın kalkınması ve küresel kalkınma arasında düzgün ve adil bir eklem oluşturma arayışı olacak. Sanat ve kültürün altın üçgenleri, örneğin Londra, Amsterdam ve Paris'in oluşturduğu üçgen, kültürel gücün tüm araçlarını bir arada tutuyorlar. Taşranın, çevrenin yaratıcı gençleri için bir mıknaş görevi görüyorlar. Bu durumun en kötü sonucu da beyin göçüne yol açması. Bu beyin göçü nedeniyle yaratıcı gençler kendi toplumlarının kalkınmasına katkıda bulunamıyorlar. Bu da bir travma."

Gelecekte Dünya'da birden fazla taşranın oluşturduğu organik bir ağın ortaya çıkacağını düşündüğünü söyleyen Richard, "Bilgi nerede olursa olsun, birkaç tane zengin bilimsel merkezin ayrıcalığında olamaz. Kültür, yerel kalkınmanın, yerel kalkınma da küresel yönetişimde yapılacak yeniliklerin merkezinde olmalı" dedi.

Yoksul Banliyölerde Kültürel Hayatı Canlandırmak

Ferdinand Richard, sunumunun ikinci bölümünde, Marsilya'nın kısa tarihinden bahsettikten sonra, La Frishe Belle de Mai Tütün Fabrikası'nın bir kültür-sanat mekânına nasıl dönüştüğünden

ve bu süreçte tanık olduğu sorunlardan söz etti: "1992 yılında bazı bağımsız sanat kuruluşlarıyla bir araya gelerek, belediye yetkilisi ve tütün fabrikasının sahibiyle konuştuk. Böylece tütün fabrikasını bir kültür-sanat mekanına dönüştürdük ama yerel halkla sıkıntı yaşadık. Tütün Fabrikası'nın olduğu yer Marsilya'nın en yoksul banliyölerinden biriydi. Fabrika, 1986 yılında kapatılmıştı. İşçiler, fabrikanın kapanmasını istememişlerdi. Bu nedenle, duruma çok sinirlendiler. Bizi oradan atmamaları için onlarla ortak bir şeyler yapmalıydık. Bunun üzerine, bağımsız sanat kuruluşları bir konsorsiyum oluşturdu. Böylelikle Marsilya'nın kuzeyinde yoksul banliyölerde kültürel hayatı canlandırmayı başardık. Ancak 2000 yılında belediyedeki yönetim değişti. Kamu sübransiyonları, büyük ölçüde azaldı. Çok ciddi mali sıkıntılar yaşamaya başladık. Belediye, bunun üzerine yeni bir tüzel yapı oluşturdu. Bağımsız sanatçılar olarak, o büyük yapının taşeronları haline geldik. Önemli olan böyle bir teşebbüse girdiğiniz zaman, onu kontrol altında tutmaktır. Üniversitelerde ders verirken hep aynı şeyi söylüyorum. Aramızda sanatçılar, yayıncılar var ama iyi müzakereciler yok. Hukuk uzmanlarına ihtiyacımız var."

Alternatif Anlatılar Oluşturmak

21 Ekim 2018 tarihindeki İzmirKültür İletişim Toplantısı'nın konuşmacısı da Lübnan'dan gelen, Al Mawred Yönetim Kurulu Başkanı Hanane Hajj Ali oldu. 2004 yılında bölgesel olarak Arap ülkeleri arasında kurulan bir kültür-sanat platformu olan Al Mawred oluşumundan bahseden

Hanane Hajj Ali sözlerini şöyle tamamladı; "Al Mawred, genç sanatçıları, kültür eylemcilerini desteklemek üzerine çeşitli araçlar sunan, hibeler veren bir kurum. Özellikle genç kurumları, kültürel değişime odaklanan kurumları hedef alıyor. Sanatçılar ve kültür operatörleri arasında bağ kuruyor. Buna kent plancıları, tasarımcılar ve belediye çalışanları eklenebilir. Temel olarak festivallerde, çalıştaylarda bu kurumların bir şekilde temsil edilmesini ve bağlantıya geçilmesini teşvik ediyoruz. Bu, bireysel seviyede de olsa, bütün Arap ülkelerindeki sanatçılar ve kültür operatörleri arasında bağlantı kurmayı hedefliyor. Grup seviyesindeyse sivil toplum kuruluşları, sanatçı grupları, kurumlar, dernekler devreye giriyor. Toplumun marjinal kesimleri, mülteciler, uç topluluklar, kıyıda kalmış topluluklar arasında bir köprü kurmak da önemli. Arap dünyasındaki sivil toplum, bizim için bir hedef kitle. Bütün bu çalkantılar, savaşlar, yerinden edilmeler nedeniyle, yalnızca sivil toplum kuruluşlarıyla değil, kamu kuruluşlarıyla, uluslararası kuruluşlarla, insan hakları kuruluşlarıyla da bağlantılar kuruyoruz."

"Kültür-sanatla, sadece kültür-sanatı sevmeyenler ilgileniyor. Çünkü bu alan, sektörlerle sıkışıp kalmış durumda. Ama biz, yaptığımız şeyleri, sektörleri bir arada düşünerek planlamalıyız. Zaman zaman işbirliği yapmaktan bahsetmiyorum; organik stratejilerle bütün sektörleri çapraz kesen çalışmalardan söz ediyorum."

Çapraz Çalışmalar

Lübnan ve Suriye'de oldukça etkin olan Umut İçin Eylem (Action for Hope) grubundan da söz eden Hanane Hajj Ali, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kültür politikalarında tam bir paradoksla karşı karşıyayız. Bir tarafta ilgisizlik ve ihmal var, öbür tarafta bu alanla sadece tiranlar ilgileniyor. Öyle bir paradoks ki, kültür-sanatla sadece kültür sanatı sevmeyenler ilgileniyor. Çünkü bu alan, sektörlerle sıkışıp kalmış durumda. Bir tarafta eğitimciler, bir tarafta hukukçular var. Ama biz, yaptığımız şeyleri, sektörleri bir arada düşünerek planlamalıyız. Zaman zaman işbirliği yapmaktan bahsetmiyorum; organik stratejilerle bütün sektörleri çapraz kesen çalışmalardan söz ediyorum." ■

kültürLab Gündemi İzmir ve Amsterdam Arasında Kültürel İşbirliği

İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Akdeniz Akademisi koordinasyonu ile oluşturulan, kültür alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşları, kültür odaklı nitelikli öğrenim çerçevesinde bir araya getirmeyi amaçlayan kurumlar arası işbirliği ağı olan kültürLab; 10-11 Ekim 2018 tarihlerinde İzmir ve Amsterdam arası kültürel alışverişi geliştirmek ve kültürel alanda faaliyet gösteren kurumlar arası işbirliğine katkıda bulunmak amacıyla, Amsterdam Müzesi Eğitim Müdürü Gonca Yalçiner, IJsfontein Eş Kurucusu ve Kreatif Direktörü Hayo Wagenaar ve Amsterdam Şehir Kütüphaneleri Maker Atölyeleri Sorumlusu ve Eğitmeni Jose Remijn'i ağırladı. Oyunla öğrenme üzerine çalışan bir kurum olan IJsfontein, eğitim-öğrenim alanında, çoğunlukla müzelerin eğitim programlarına yönelik etkiyi yaygınlaştırıcı ciddi oyunlar, mobil ve sanal gerçeklik uygulamaları üretiyor. Yöntem tasarlayan ve geliştiren kurum, personel eğitimi, müzelere yönelik interaktif deneyimler ve ilköğretime yönelik oyunlar tasarlıyor. Amsterdam Müzesi, çocuklar ve gençler için düzenlediği programlarda interaktif ve disiplinlerarası bir yaklaşıma öncelik veriyor. OBA (Amsterdam Şehir Kütüphaneleri) "Makerspace 021" programı, 8-16 yaş aralığındaki gençlere 21. yüzyıla ait yaratıcı ve teknik becerilerin yanı sıra girişimcilik ve ortak çalışma gibi sosyal becerileri de kazandırmayı hedefleyen bir program. Üç kurumu temsilen gelen uzmanlar, kültürLab bünyesinde yer alan kurum, kuruluşların temsilcileri için kendi çalışmaları ve kültür odaklı

öğrenim perspektiflerini paylaşan sunumlar yaptılar. Konukların, İzmir'deki kültür aktörleriyle buluşması, deneyim paylaşımı ve geleceğe dönük işbirlikleriyle ilgili ilham verici nitelikte oldu. Ayrıca konuk uzmanlar; Müziksev, Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi, İzmir Tarih Müzesi, Konak Belediyesi Oyuncak Müzesi ve Köstem Zeytinyağı Müzesi'ni ziyaret ettiler. Böylece ziyarete katılan konuk uzmanlar, İzmir'de yürütülen çalışmaları inceleme ve yerel içeriği tanıma fırsatı buldular. ■

No. 4 Kış/Winter 2018

MELEEM

İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi
Journal of the Izmir Mediterranean Academy

İzmir
AKDENİZ
Akademisi
İZMİR MEDITERRANEAN ACADEMY

İzmir
Belediyeciliğinde
2004-2018
Döneminin
Öyküsü

İlhan Tekeli

